

# **EEN HEELE COURANT**

**De correspondentie van familie Bangeman  
1804 - 1881**

**M.L. Hansen (ed.)**

# **EEN HEELE COURANT**

**De correspondentie van de familie Bangeman**

**1804 - 1881**



## Inhoudsopgave

|                                          |    |
|------------------------------------------|----|
| Inleiding .....                          | 7  |
| Correspondentie .....                    | 11 |
| Genealogie van de familie Bangeman ..... | 78 |
| Bronnen en literatuur .....              | 83 |
| Index .....                              | 84 |

## Inleiding

De familieleden van de familie Bangeman woonden zeer verspreid: in Oost-Indië, in Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland, Maastricht en Leuven, en in Kopenhagen, Parijs en Londen. De militairen en diplomaten onder hen wisselden vaak van standplaats. De contacten tussen de familieleden in Europa waren over het algemeen probleemloos. Over hun verhouding tot de familieleden in Oost-Indië is niets bekend. Leven, dood en erfenissen zijn de meest besproken onderwerpen in de correspondentie van de familie.

Er schitterden grote erfenissen in het verschiet. De resultaten waren echter minnetjes. Het bedrag viel tegen of het geld was zoek geraakt zo het al ooit had bestaan. Of er waren zoveel mede-erfgenamen dat er na de verdeling nog maar weinig per persoon overbleef, of men kwam als erfgenaam helemaal niet in aanmerking. De erfenissen uit Oost-Indië werden beheerd door de Weeskamers van Batavia en Amsterdam, en kwamen in stukjes en beetjes vrij.

### **Pieter Joan Bangeman senior**

Uit het huwelijk van Anton Ludolf Bangeman en Catharina Elisabeth Stammens dat circa 1690 werd gesloten, werden vier kinderen geboren, waarvan er twee met naam bekend zijn; Hiëronimus Gerloff en Pieter Joan. Beiden hebben kinderen nagelaten, en Pieter Joan Bangeman werd door zijn nazaten - mogelijk al na de geboorte van zijn gelijknamige zoon - senior genoemd.

Pieter Joan Bangeman senior werd te Hamburg in 1699 geboren, hij werkte in Oost-Indië als opperkoopman met de rang van visitateur-generaal van de Indische negotieboeken, en overleed te Amsterdam in 1776. Hij trouwde drie keer. Uit het eerste huwelijk had hij een zoon, Pieter Joan Bangeman junior; in Nederland meenden sommige familieleden dat hij insolvent stierf. Maar anderen wisten wel beter, bovendien had hij zijn enig kind tot testamentair erfgename benoemd. In 1863 bleek er een kleinigheid van hem en zijn dochter te zijn om te verdelen. Het tweede huwelijk van Pieter Joan Bangeman senior bleef kinderloos, wellicht dat het daarom niet door de Weeskamer werd vermeld. Uit het derde huwelijk werden vijf kinderen geboren: Willem Vincent, Hugo Josephus, Hendrik Pieter, Johan Andries en een dochter Johanna Catharina Bangeman.

Twee jaar voor zijn dood maakte Pieter Joan Bangeman senior zijn testament: hij liet alles aan zijn kinderen na. De oudste kreeg het meest, maar op het testament rustte evenwel een fidei commis, en in een codicil kreeg Anna Catharina de Wijn die waarschijnlijk in zijn dienst is geweest, levenslang de beschikking over de opbrengsten van een kapitaal van tweeëntwintigduizend gulden. Na haar dood (in 1808) was het geld voor de kinderen van Willem Vincent Bangeman bestemd.

### **De kinderen van Pieter Joan Bangeman senior**

Willem Vincent was de oudste uit het gezin Bangeman. Na een bescheiden carrière - hij was onderkoopman van de Oostindische compagnie geweest - kwam hij naar Nederland. Hij trouwde met Catharina Constantia Huygens, dochter van Christiaan Huygens van de Hulst en Anna Theresia Johnston of Elphinston. Het landgoed De Hulst lag in de Meierij van Den Bosch, vlakbij Sint-Oedenrode. Door een regeling tussen Christiaan Huygens en zijn kinderen konden Catharina Constantia en haar zus Dorothea Winnafrida hun leven lang op De Hulst wonen, en Willem Bangeman trok bij zijn vrouw en zijn schoonzus in huis. Het echtpaar kreeg vijf kinderen: (een dochter) Wim, Jan, Chris, Annette en Susette.

Willem Bangeman erfde het grootste deel van zijn ouders bezit, maar kon er door het fidei commis niet vrij over beschikken; het kwam ten goede aan zijn kinderen. De opbrengsten werden door de Weeskamer van Batavia overgemaakt naar de Weeskamer van Amsterdam, die aan Willem Bange-

man uitbetaalde. De uitkeringen begonnen in 1778.<sup>1</sup> Desondanks leidde het gezin van Bangeman een pover bestaan want de betalingen uit Oost-Indië verliepen steeds trager en de bedragen werden lager en lager. De Oostindische compagnie kwijnde weg, de geldstroom hield vrijwel op. Willem Bangeman was al die tijd zonder beroep geweest maar zocht rond 1790 naar werk, dat hij in Den Haag vond. Hij werd koster van de Waalse kerk.<sup>2</sup> Of zijn vrouw en kinderen bij hem woonden of op De Hulst bleven, is niet bekend.

De betalingen uit Oost-Indië stagneerden zo zeer dat Willem Bangeman in 1800 afreisde om het ter plaatse beter te regelen. Hij overleed echter in 1803 te Batavia en wel zonder dat er in Nederland een testament van hem bekend was, wat het voor zijn vrouw en kinderen erg moeilijk maakte. De twee door hem benoemde executeuren stierven binnen twee jaar na de erflater, en de erfgenamen in Nederland bleven van alle nieuws verstoken. Hun rechten en vermeende rechten werden vooral door Willem Bangemans schoonzoon Jan van Haersolte fel bevochten.

De tweede zoon van Pieter Joan Bangeman senior, Hugo Josephus Bangeman was niet wijs. Zijn vader schreef in zijn testament dat Hugo 'besogt is met gebrek aan verstand of van genoegzame zielsvermogens'.<sup>3</sup> Blijkbaar heeft de Weeskamer van Batavia zijn gelden goed beheerd; in 1805 - Hugo was toen allang overleden - werden zijn nalatenschap en het nog onverdeelde gedeelte van de erfenis van Pieter Joan Bangeman senior samen geschat op honderdduizend gulden.

De twee jongere zonen, Hendrik Pieter en Johan Andries Bangeman bleven - net als Hugo - in Oost-Indië. Het ging hen voor de wind; zij vervulden aanzienlijke functies en verwierven een groot kapitaal. De erfenis van de kinderloze Johan Andries werd op vijf à zeshonderdduizend gulden geschat; het aandeel van de Nederlandse familieleden werd op driehonderdduizend gulden geschat. Hendrik Pieter was nog rijker, maar hij had kinderen.

Dat de erfenis van Hendrik Pieter door zijn kinderen geërfd zou worden, was de Nederlandse familieleden wel duidelijk. Met de erfenis van Johan Andries lag dat anders. Hij was van zijn vrouw gescheiden en hun enig kind was jong overleden. In Nederland verkeerde men in de veronderstelling dat Johan Andries zonder testament was overleden, en dat men aanspraken kon doen gelden op de fikse erfenis van de kinderloze oom. Vooral de aangetrouwde Jan van Haersolte - echtgenoot van Annette Bangeman - aasde op het geld. Het was een tegenvaller dat Johan Andries Bangeman wél een testament had nagelaten, waarin hij al zijn bezit vermaakte aan zijn broer Hendrik Pieter. De onbekende familieleden in Nederland kregen niets.

De enige dochter van Pieter Joan Bangeman senior, Johanna Catharina liet uit twee huwelijken drie kinderen na, waarvan in elk geval twee dochters in Nederland woonden.

### **De kinderen van Willem Vincent Bangeman**

In 1793 werd het aandeel van de oudste dochter Wim in contanten uitbetaald. Het geld voor de beide zonen werd voor hun uitrusting gebruikt; Jan stond op het punt naar Warschau te gaan, en Chris ondernam een reis naar Kopenhagen. Het aandeel van de beide jongste dochters zou besteed worden aan hun educatie.<sup>4</sup> De twee zonen van Willem Bangeman waren niet rijk, maar wel in goeden doen.

De financiële situatie van Jan van Haersolte en Annette Bangeman was sedert 1805 nijpend, en na zijn bankroet in 1810 zelfs desastreus. De broers Bangeman hielpen waar zij dat konden. Niet zo zeer met geld want zo rijk waren zij niet, maar wel met goede raad en onderdak.<sup>5</sup> Het huwelijk van Jan

<sup>1</sup> HCO FA Van Haersolte, inv. nr. 392.

<sup>2</sup> HCO FA Van Haersolte, inv. nr. 392.

<sup>3</sup> Wijnaendts van Resandt, 'Oude Indische Families', in: *NL* 23 (1905), 120-129, 159-165.

<sup>4</sup> HCO FA Van Haersolte, inv. nr. 392.

<sup>5</sup> Hansen, *Bankroet*.

Bangeman met Mimi, een halfzus van Jan van Haersolte zal daar extra aan bijgedragen hebben. De zussen Wim en Susette Bangeman hadden klaarblijkelijk veel minder contact met hun familie.

In de jaren tot 1856 verdeed de Nederlandse tak van de familie Bangeman weinig tijd met erfenisprocedures. De erfenissen in die jaren waren eenvoudig van constructie en bescheiden van omvang. Een enkel voorval werd snel geschikt.

In de correspondentie waren leven en dood de voornaamste onderwerpen. Het overlijden van de dement geworden Catharina Constantia Huygens is in de familieberichten amper terug te vinden. Waarschijnlijk woonden alle direct betrokkenen zo dicht bij elkaar in de buurt dat schrijven overbodig was, daarbij zijn lang niet alle brieven bewaard gebleven.<sup>6</sup> Het plotselinge overlijden van Dorothea Winnafrida Huygens (tante Doortje) schokte zeer. Van Susette's overlijden is geen bericht te vinden. De vrouw van Jan Bangeman, Mimi van Haersolte schreef over haar stervende zoon, Jan Bangeman berichtte uitgebreid over de laatste maanden van Mimi, en zijn verscheiden werd weer verslagen door zijn zus Wim over wie verder niets meer bekend is. Van haar kinderen wordt in de nagelaten brieven niets meer vernomen. Kort daarna overleed Annette Bangeman.

Chris Bangeman Huygens overleefde zijn broer en zusters vele jaren. Zijn laatste woonplaats was Maastricht waar zich ook enige van zijn kinderen bevonden. Met zijn dood (in 1859) stierf de generatie van de kinderen van Willem Vincent Bangeman uit.

### **De nazaten van Pieter Joan Bangeman senior**

Van de achter- en achterachterkleinkinderen van Pieter Joan Bangeman senior hadden er een paar contact, vooral als er weer eens een kans op een stukje uit de erfenis was. Bijna een eeuw na de dood van Pieter Joan Bangeman senior werd de familie weer hoopvol over de erfenis. Dit keer dacht men dat het om een bedrag van tweehonderdvijftigduizend rijksdaalders ging. Het viel alweer tegen: in 1863 werden twintigduizend gulden onder de erfgenamen verdeeld. Nadat er in Oost-Indië een bewijs opgedoken zou zijn, leefde de hoop in 1868 weer op. Het leverde inderdaad een klein bedrag op. In 1877 leken de tweehonderdvijftigduizend rijksdaalders weer te bestaan. Maar na een laatste poging in 1881 schijnen de nazaten van de familie Bangeman hun hoop op te geven, en daarmee was er voor hen geen reden meer voor correspondentie.

### **Verantwoording**

De correspondentie en andere informatie over de familie Bangeman en hun nazaten bevinden zich in het Historisch Centrum Overijssel, familiearchief Van Haersolte, toegangsnummer 237.1, inventaris nummers 40, 42, 58, 59, 65, 78, 96, 173, 174, 175, 248, en 392.

Een enkele brief is, hoewel eerder gepubliceerd, in deze collectie opgenomen om het verloop van de gebeurtenissen beter te kunnen volgen.

Voor de transcriptie golden de volgende regels:

- De spelling, interpunctie etc. zijn zo veel mogelijk zonder wijzigingen overgenomen, ook het veelvuldige gebruik van komma's. Slechts daar waar het voor de leesbaarheid wenselijk was, zijn leestekens en hoofdletters aangepast.
- Duidelijke verschrijvingen zijn verbeterd.
- Aanvullingen in de tekst door de editor staan tussen [rechte haken].
- De door de editor toegevoegde paginanummering staat tussen [vierkante haken].
- De onderstrepingen zijn gecursiveerd.
- Onleesbare teksten zijn vermeld als < -- > en slechtleesbare teksten staan eveneens tussen <punthaken>.
- De namen van personen zijn zoveel mogelijk in nationale en internationale biografieën opgespoord. Maar niet altijd bleek dat mogelijk, zodat daar toelichting ontbreekt.

<sup>6</sup> HCO FA Van Haersolte, inv. nr. 392. Een aantal brieven wordt gememoreerd, met de notitie: vernietigd.

## 1. Brief van A.C.Willem van Haersolte tot den Doorn aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 16 augustus 1804.

Doorn den 16 Augustus 1804

Waarde Broeder!

Ik herrinner myn toen gij in het begin van den zoomer in onze quartieren waart, dat ik uw verzogt heb ingeval er zig een occassie opdeet het een of ander voor myn te koopen voor een 50 à 60 Guldens, om als dan aan de Proffessor<sup>1</sup> te Harderwyk present te doen, thans kan ik uw melden dat ik iets gevonden heb zo dat ik uw bedanke voor de moeite, het staat myn voor dat ik uw zulks al eens geschreeven heb, dan myn vrouw meent van niet, wij genieten eene volmaakte welstand als meede de familie te Zwolle<sup>2</sup> en van de Kolk[hof.]<sup>3</sup> dog voor eenige dagen was 't jonge gebooren kind<sup>4</sup> ziek zo dat men vreest dat het geen blyvert zal zyn: Alle ogenblikken ben ik te verwagten onze Oudste Broeder<sup>5</sup> met vrouw en vier kinderen om een agt dagen te blyven. voor het overige geen Nieuws [2] van hier dat uw kan interesseeren: Ontfangt met uw vrouw de hartelykste groeten van de myne en omhelst de lieve Constance<sup>6</sup> voor ons, Terwyl ik steeds ben met agting

Uw heilw[ensende] Broeder

ACW Van Haersolte

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 en 4 blanco. Adres op enveloppe: P. Bangeman / Soldij boekhouder van de O:J:C: / Amsterdam

1. Niet nader getraceerd. Willem van Haersoltes zoon, ook Willem geheten, promoveerde in 1804 aan de universiteit van Harderwijk.
2. Zijn zusters Anna E. en Anthonia van Haersolte.
3. Zijn zus Philippina R. van Haersolte en haar man Hendrik Groskamp hadden de Kolkhof voor de zomermaanden gehuurd (De Vey, *Histoire*, 256, 267).
4. Niet nader getraceerd. Het echtpaar had drie kinderen.
5. Zijn broer Anthony F.R.E. van Haersolte en zijn vrouw Catharina J.J. Taets van Amerongen.
6. Zijn nichtje Constance Vincence Bangeman.

## 2. Brief van Catharina C. Huygens aan P. Jan Bangeman van de Hulst en Wilhelmina M. Bangeman-Van Haersolte, 14 maart 1805.

op den Hulst den 14 mard 1805

Seer lieve soon en dogter

bart<sup>1</sup> had doen het nieuws<sup>2</sup> medegebragt. [Hij] woude het on[t]vangbriefie niet geeve. sonde het met de boode [de] volgende daegh, koste aan port 7 [stuiver] 9c[ent]. de brief met het wissel[t]je van de menister<sup>3</sup> op sijn tijd gekoome. i[k] sont met het selve na[ar] de advokaat<sup>4</sup> sassen<sup>5</sup> en bart kwam savons met het gelt weer om. het water is nogh soo hoog dat se 5 f[oe]t vervaere. soo dat de menister vrogh, al kan sijne niet [komen] dogh send. de wijn heb ik beta[a]lt. weer soo veel late koome, en de provisi die



ik te winter gehad heb ook. nu heeft dooreke<sup>6</sup> gesien [dat] ik op ieder pont voor het selfde gelt een v[i]erendeel meer had als sij bij van oers<sup>7</sup>. doen hebbe ik se soo ver dat se nu van den bos laet koome, schilt eijselijk [met wat zij aan] van oers beta[a]lt, en met de 3 man de ten bos, en wat heb ik met de koe gewonne [2] of men selfs oppast en na siet in pla[at]s [dat] men [de koe] weer droog<sup>8</sup> sou zetten<sup>9</sup>, geeve se soo goet dat wij nue nogh alle weeke een gebottert insteeke en marjan een keetel melk heeft en wij hebbe soo een groot kalf van de kerremelk gevoet. heb ik al geschreve dat hier weeke sijn geweest [dat] de boeter 4 st[ui]ver koste, nu wij de 5 met opgelt 7 eijere. ik heb van ant<sup>10</sup> een brief. sij sonde die groote trommel en een vaetje haringen<sup>11</sup> van 24 in de mant. [In] de trommel was een baal<sup>12</sup> rijst [en] een gierst, een kan dusuij<sup>13</sup> en jonges annijs suiiker voor suiiker boetramne<sup>14</sup> van haar soete fris vette soon<sup>15</sup> die nu een jaar out is en wat füge<sup>16</sup> en 4 pronte koek suiiker en een stukie goutse ka[a]s sal wel voorbij de kg<sup>17</sup> voor ons bijde en een moij toujak voor mijn. sij vrog mijn soo vrindelijk of ik een kuekemijt wou soeke. sma[a]ndags sij af gesonde en zondag gin[g] [3] ik na de kerk, want wist dat door de dode van de oude meester die brave stille mijd die over de 3 jaar met die gehuijshoud hem soo neties goet - dag en nagt lan[g] sick - opgepast heeft, lange jaare in hollant gewo[o]nt ook bij een domen[ee,] 3 jaar. kan een hele goede borge[r]pot [koken,] ook linse pannekoek gewent. braet hoender brade, mangele wasse, met de was omgaen, naeje, brijje. niet uijt gaan als na de kerk en li[e]ver als uijt[gaan, de] gans[e] dag in de bijbel leese. een knap hollan[d]se mijd, soo veel kleere goet an der lijf<sup>18</sup>, is van hessen kassel vandaen. heeft haar belijdenis geleert en gedaen met mijn goevernante uijt hessen kassel, kon die soo wel. was een heel groot koepmans. is niet gevallig, ik was juijst te vro[e]g soo dat betie<sup>19</sup> sij ik sal u E[dele] daar brenge. juijst satte de swijssers<sup>20</sup> om te huere ware besig over de huer te spreeke doen betie se riep. ik [w]ist dat niet. ik vrog haar [4] of se na den ha[a]g na mijn dogter wou gaan woenen voor kuekemijet. sij maar een borger pot kon maar wel bij wou leere. ant had geschreeve hoeveel huer en alles, ik huerde haar op het moment, geef haar huerpennin[gen], sij was soo blij weer na hollant en groote huer en bij de swijssers sou se onder de 30 en nu een met ander sal het 50 weese 45 de huer. ik was niet gra[a]g met die comissi want men weet hoe het is maar se is soo doet goet sijt de hele famili en hij gaet weer trouwe met de kamenier van de selfde mevrouw daar hij de ander cammenier van gehuurd heeft. nu is hij regt meester.

Schrasser<sup>21</sup> en keetie<sup>22</sup>, janske<sup>23</sup> en de minnaar<sup>24</sup> sijn hede sdage met een rijtuig hier geweest. keetie was soo blij ons te sien. hebbe ons soo versogt. janske is gelukkig daar is de moeder wil se niets van haar kleere geeve. keetje laet se alles maeke, sij sij soo veel van janske [te] houde, altijd [5] om haar versogt hebbe [en] niet konne krije. hebbe al ten bos een huijs gehuert, denke in la[a]st van mije te trouw[en]. Schrasser sij hij jans[k]e alles gepresenteert heeft door vreemde<sup>25</sup> te late deele om dat sij<sup>26</sup> den heele boel door prossedeere vernielt en alle ruïneerde<sup>27</sup>. hij sprak, ik geloof om se onder curateel te doen en de boel door curaters te late deele of om partijdige. sij sijde niet konne sonder ons consent, of wij soude wille teekene. ik sij eerst aan mijns ooms sou schrijve. Sc[h]rasser vro[e]g u E[deles] adres, hij selfs sou aan u E[dele] over sou schrijve. u E[dele] hebt seker al de brief. sassen schrijft mijn gistere, dat sijne [brief] binne 14 dage hier koomt, dat sal seker weese of wij wille teekene. ik doe niet graag<sup>28</sup>, maar is tot haer eijge geluk want sal geen duijt houde om van te leeve. [6] setert sij op de de wort<sup>29</sup> is heeft Schrasser al 2 duizend haar gegeve, en haar saeke staen soo slegt, er is niets mede te doen, hoort na geen reede. ik heb om mijn consensi niet te beswaare als ik sou teekene, haar als dubbelde tante<sup>30</sup>, soo een alder sterks brief geschreeve en hoe ongelukkig sij haar moeder en haar selfsen kint heeft gemaekt en nogh de heele famili. soo een boel door prosesse met haar hoofd vermorst. wel bij ondervindin[g] heeft wat moijte en koste op geenderlij wijze in soo meennigte jaare niets gevordert als gelt verspilt ofte met het hoofd door de muu[r] wil loepe dat onmogelijk is. wij met

alle welmeenende raet, die nobele presintasio van Schrasser aan te neeme, want sij haar [7] ongeluk niet kan oversien soo se onse raet niet aan neemt, dat ik mijn verpligt vind om mijn gedagte te schrijve, hoe boos dat se sal worde, mijn pligt gedaan, dat ik hoop dat ik spoedig mag weete, of se mijn raet aan neemt. ik heb een copi van mijn brief gehoude, se sal als vuer soo kwaet weese, dat sche[e]lt mijn niet. ik voor mijn dan gerust.

wat dat van de weeskamer voor suset<sup>31</sup> aangaet. ik weet niet dat sij nogh in lijde<sup>32</sup> terug is. ik wist niet beter of was te lijde maar den 27 feb[ruar]i creeg ik een brief van haar, een van mevrou, een van de oude heer swem<sup>33</sup> gedateert den 20 feb[ruari]. of ik wat stont te sien. den 3 feb[ruari] sijn sij met een wage met 4 peerde op uijtert<sup>34</sup> over het eijs ende broer [8] hadde de wage voor 9 dage aangenoomme om soo maar dat rijisie over het eijs ga[a]n te doen. tot uijtert hadden [ze] die daeg van smorge tot savons regen al sulke gaterse of liepe te uijttert. de volgende dag met gevaar dat se niet dagte te over[l]even soude daar de volgende dagorder ber[icht kr]egen dat het la[a]ste rijtuijg dat pasere mogt. te emmerik stont het water 3 voet in de stat. met schuijtte [gevaaren] bij de vader geen water in huijs, bij de tante 6 voet in huijs, nu se gelukkig af gekoomme sijn wou se voor geen gelt of had alles gesien. sij hadde geen brief voor de 20 weg kenne krijge. ik ben vergete of ik u E[dele] setert geschreeve heb, en of se u UEd[e]l[en] de geschreeve heeft. se hebbe alle dag partijie gehad en op kuersse<sup>35</sup> scheepe en se hadde niets mede genoome. mijn heef er mevrou schrijve sulct wel 92 vrijer heeft. sij schrijft dat was net met de [9] vaste avont de karnaval<sup>36</sup>. mevrou moest direkt het rijtuijg terug sende. de famili ware blij gelukkig. van dat gevaar daar waart en het stont haar daar wel aan. het heeft gelukkig met de stat afge-loope, stont in soo een gevaar de stad mede sommige van het huijs daar de tan[te] de wo[o]nt gink een hoek van het huijs mede. ik heb na die van den 20 geen tijdin[g.]

wij moete wagte tot dat suset weer om is, maar wat aan gelt door de vingers, sal de obligasis niet gau verkoope. sulle wel in oude prijs koomme soo als ik in de co[u]rante sie, en schimmelp[enninck]<sup>37</sup> aan het hooft en alle amte allen vergeeve schrijft ant en sijne beambten dan is om met de coer[s] luij te [10] spreeke om gelt dat de bankier soude wijse en het voorsiger hiet weer in het lant brenge oublijs als voorig maar verboot utage maeke. seker moete de obligaties<sup>38</sup> van de weeskamer met de doet seer en doer Cris<sup>39</sup> of janse deselve hale. ant versogt om mik en broet. doen de brief kwam was broet en mik in de ove en boekede meel om eens koek te te eete soodan de trommel de tijdin[g] van de mijer die dag weg en de man vrug scheep soo dat se dinsdag al vroeg gehad sal hebbe. was goede wint soo gevallig voor spoedig nog t getroffen schrijft mina<sup>40</sup> geen cominikasi hebbe gehad te roij. in de corant geleese onkom heb kin aan u[w]e deens en liven wilde constans<sup>41</sup> soo een hoek er u[w]e liefhebbende cc: Huijgens w[edu]w[e] Bangeman. van middag johan vis in de luijse V f u E[dele] sat laeste brief segt in een goet schrijf <hum u or>.

#### Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; enkel, kant 1 en 2 beschreven. Adres op enveloppe: P. J. Bangeman / Boekhouder op het soldij cantoor bij de O.I.C. / Amsterdam

1. Notaris B. de Jonge te Rooy, de zaakgelastigde van de familie Bangeman.
2. Er staat: njen.
3. Minister; dienaar.
4. Er staat: avakaet.
5. Niet nader getraceerd.

6. Waarschijnlijk haar zus Dorothea W. Huygens.
7. Waarschijnlijk een leverancier. Niet nader getraceerd.
8. Er staat: droeg.
9. Er staat: sitte.
10. Haar dochter Anna T.J. Bangeman.
11. Er staat: herrin.
12. Er staat: beijl.
13. Mogelijk bedoeld: druivensuiker.
14. Lees: suikerboterhammen.
15. Haar kleinzoon Carel H.C. van Haersolte was op 21 februari 1804 geboren.
16. Mogelijk bedoeld: vijgen.
17. Kilo.
18. Er staat: lijd.
19. Niet nader getraceerd.
20. Niet nader getraceerd.
21. Reinier O. Schrassert, gehuwd met Cornelia C. van der Voort.
22. Cornelia C. van der Voort, dochter van Johanna C. Bangeman en halfzus van Johanna L. Huygens.
23. Waarschijnlijk een dochter van Johanna L. Huygens.
24. Niet nader getraceerd.
25. Er staat: vreende.
26. De moeder van Janske; Johanna L. Huygens.
27. Er staat: runineere.
28. Er staat: garre.
29. Waarschijnlijk een situatie of een plaatsbepaling bedoeld.
30. Catharina C. Huygens was gehuwd met Willem V. Bangeman, en diens zus Johanna C. Bangeman was gehuwd met N.N. Huygens.
31. Haar dochter Johanna A.D.J. Bangeman.
32. Leiden.
33. Niet nader getraceerd.
34. Utrecht.
35. Mogelijk kur- of koers schepen.
36. Er staat: karivane.
37. R.J. Schimmelpenninck, raadspensionaris.
38. Er staat: diobligresis.
39. Haar zoon Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
40. Niet nader getraceerd.
41. Haar kleindochter Constance V. Bangeman.

### **3. Memorie betreffende de erfenis van P. J. Bangeman senior, circa 1805.**

pro memoria;

rekening en verantwoording van den Boedel van P[ieter] J[ohan] Bangeman Senior en van vrouwe Nemigheer, zynde grootvader en grootmoeder geweest, van de ondergetekende vrouwe A:T:J: Bangeman, en eerdere Broeders en zusters; kinderen van Willem vincent Bangeman, voor zoo verre die boedel nog niet verrekent is, het zy hier te lande, of op Batavia zelve; wyders moet er nog verrekent

worden de nalatenschap van zeeker Hugo Bangeman, broeder van Willem vincent Bangeman bovengenoemd; en dan is voorn[oemde] Willem vincent Bangeman vader der reclamanten, die uit Nederland na Batavia vertrokken was, om de gelden Hem en zyn kinderen competerende te reclameeren, aldaar overleeden op den 7 februarij 1803. en heeft blykens de hier bygevoegde brief en ov[e]rigensch; van de executeuren J[ohan] A[ndries] Bangeman, broeder van den overleeden[e], en oom van de reclamanten, en Johanna Cath[arina Bangeman] tyding ontvangen, dat Hy by nalatenschap welk testament, op Batavia kan en moet geproduceerd is, worden benoemd tot medererfgenaam van den overledene en dus van [2] het geen door den overleeden Willem vincent Bangeman, is nagelaten, en van het geen Hy nog op de Boedels en nalatenschap van P:J: Bangeman Senior en vrouwe Nemigheer, en van Hugo Bangeman te pretendeeren had, het welk alles te zaamen voor de erfgenaamen hier te lande reeds een aanzienelyke som moet bedragen, en men wel op ten minsten 100.000 [gulden] kan reekenen; de beide bovengenoemde executeuren door de ondergetekendes vader aangestelt; J:A: Bangeman<sup>1</sup>, en Joh: Cath:<sup>2</sup> overleeden zynde, heeft men niets naders van die zaak gehoord; en de eene executeur J:A: Bangeman oom van de ondergetekende en eerder erfgenaamen, zonder vrouw of kinderen overleeden zynde, en voor zo ver aan de familie bekend is, zonder testament overleeden zynde<sup>3</sup>, het geen egter op Batavia eerst moet onderzocht worden, zal blyken dat de ondergetekende en verder Broeders en zusters, alle kinderen van voorn[oemde] Willem vincent Bangeman, Broeder van J:A: Bangeman, medeerfgenaam[e]n zyn, van Hem; voorn[oemde] J:A: Bangeman [3] was zeer ryk en spaarzaam, en heeft dus een important capitaal nagelaten, dan voor zeeker op vyf a 6 maal Honderd duizend [gulden] kan begroten so niet oneindig meer; na Doode van voorn[oemde] J:A: Bangeman, heeft sig een ander Broeder van d[e]n overleedenen of oom van de reclamanten meester van de geheel Boedel gemaakt; dit is eene H: Bangeman thans nog op Batavia woonendt, een man zeer ryk, en die alles onder sig heeft; en met de familie als het ware in onmin leefde, om geen reekening te doen, een man vol ambitie en niets zoekende als groter en hoger in rang te worden, als Hy thans is; die man kan van alles elucidatie geeven, en moet reekening doen; en regten is er niet van te haalen, om dat men van hier geen voldoende papieren genoeg kan produceeren, of er beiden altyd capties<sup>4</sup> opgemaakt kunnen worden; er is derhalven geen ander middel op om te zorgen dat de erfgenaamen hier te lande afdoening krygen van die Zaak; als om den nog leevende H: Bangeman, te dwingen om finaale rekening te doen, het zy door dreigementen van den gouverneur generaal om Hem daar toe des noods te noodzaaken, zo Hy [4] onwillig is, en Hem zyn Fortuin weder alsdan geheel te beneemen, of zo Hy gewillig is, als volarie beter in Hoogmoed, zynde Hem te verzeekeren, dat so Hy binnen een zeer korten te bepalene tijd, ten genoegen van Hem gouverneur generaal een verantwoording doet, als Hem in een te bepalene tyd of termynen voor alle de erfgenaamen hier te lande zynde de kinderen van Willem vincent Bangeman, in contanten of goede wissels ter hand stelt, en zig en zyn erfgenaamen daarvoor verbond, het welk ten minsten een som zoude moeten zyn van 300.000 Guldens, of zoo veel meer als er van te halen is, Hem alsdan te verhoogen en te begunstigen met hogerer en lucratieve posten. dit is zeeker het eenigste middel is, afdoening te krygen, en een middel dat zeeker gelukken zal, ingeval zulks bij de aankomst op Batavia dadelyk word bewerkstelligt, met de nodige form[al]iteit, de acact hier ziet van den koning bestaat in niets anders als het geen bovengemeld is; het belang dat de familie heeft, om hier een einde aan te krijgen, die zeer zeeker in een slegte stant is, en wiens hoop alleen gerec[h]tigt is, op de gelden die zy uit de wet te wagten hebben, [5] en daarby het vertrouwen, het welk zy in den gouverneur gen[e]r[aal] Daendels<sup>5</sup> stellen, als mede de overtuiging dat zyn ED[el]e alles zal doen, wat deese zaak tot een goede en voordeelige einde kan brengen, doen Hun alle hopen, en zig zelfs

.....

verzekert houden, dat deese zaak, door gemelden gouverneur spoedig, en tot het meeste belang der erfgenaamen zal afgedaan worden, op duizenden guldens meer of min, moet zeker niet gezien worden, zo men maar tot een goede en finale afdoening komt, de familie van Bangeman hier te lande, en de aangetrouwde broeders en zusters, waaronder zig de ondergetekende het eerst dorst noemen, zal altyd alle mogelyke dankerkentenis hebben, en zig roemen op de weldaden door den gouverneur, en die het weder bemerken, en de fortuuna die aan een ongelukkige familie zoals die van Bangeman, een groot gedeelte van het hunne bezorgen, zullen daaraan teevens een groot genoeg smaken; den Hemel geeve dat hier in Nederland sonodig gehoord worde, de groote gouv[er]n[eur] daendels heeft onse familie groten diensten gedaan.

#### Aantekeningen:

concept, dubbelgevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; enkel, kant 5 beschreven, kant 6 blanco.

1. Johan A. Bangeman was op 10 januari 1805 te Batavia overleden.
2. Johanna C. Bangeman was op 11 februari 1804 begraven.
3. Johan A. Bangeman maakte op 9 oktober 1801 een testament.
4. Captie; bezwaar maken.
5. H.W. Daendels, gouverneur-generaal van Oost-Indië.

### 4. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan A. Willem C. van Haersolte tot den Doorn, 13 juni 1812.

Hoog wel gebore Heer, en Broeder!

Ik zoude UHWgeb[oren]es missive van 22 January reeds voor lange beantwoord hebben, indien ik in staat was geweest de gevraagde opgaaven ten opzichte der genealogie, te doen; thans vermeene dezelve volledig te kennen laten volgen. - Godefridus Hannotiau exor Barbara de Meur. - Maria Josepha Hannotiau, nat[us]: 25 July 1755. exor 4 augustus 1782. ob[eit] 3 July 1799. - Wilhelmina Maria van Haersolte, ex[or] 22 April 1800. met P:J: Bangeman nat[us] 10 Juny 1770. [wiens vader, Willem Vincent Bangeman, en moeder Catharina Constantina Huygens.] Kinderen, 1° Constance Vincence nat[us] 4 December 1800. 2° Josephine Charlotte Eleonore, nat[us] 26 Oct[ober] 1802. Ob[eit] 22 maart 1803. 3° Edouard Auguste, nat[us] 26 Juny 1805. 4° Victor Coenraed Christiaan, nat[us] 11 Juny 1808. Ob[eit] 26 Nov[ember] 1810. 5° Danelina Wilhelmina Charlotte Sophia, nat[us] 12 January 1812.

Anna Theresia Jacoba Bangeman, nat[us] 21 Sept[ember] 1774. ex[or] 8 July 1795. J:W:S: van Haersolte. - Kinderen 1° Eene dochter nat[us] & Ob[eit] 26 January 1797. 2° Coenradina Wilhelmina Maria Josepha nat[us] 3 Oct[ober] 1798. 3° Jeannette Christine nat[us] 22 Oct[ober] 1799 Ob[eit] 21 Dec[ember] 1799. 4° Anna Theresia Johanna, nat[us] 3 Oct[ober] 1800. Ob[eit] 17 daaraan volgende. 5° Johan Jacob. nat[us] 10 January 1802. 6° Carel Christiaan nat[us] 21 feb[ruari] 1804. 7° Laura Christina nat[us] 12 January 1806. 8° Willem Antonie nat[us] 24 Dec[ember] 1807.

Wat onzen Broeder jan<sup>1</sup> betreft, zoo was dezelve by het ongeluk dat uitbarste ten gevolge van zyn verkeerde, of veel eerder slegte handelwyze, dadelyk by my gekomen en een geruimen tijd

verbleeven<sup>2</sup>, hebbende zyne vrouw en kinderen hem na herwaarts gevolgd, vervolgens hadden zy niet verre van hier kamers gehuurd, en op dien voet geleefd, tot dat hy als agent Comptable van de flottille van de Varel geplaatst wierd, en daar heen vertrokken is. - Zyne vrouw is hem derwaarts met drie kinderen gevolgd, zynde het oudste meisje<sup>3</sup> dat reeds groot en geformeerd is, by ons, en den oudsten jongen<sup>4</sup> op een fransche kostschool ruim een uur van hier, gebleven; met dien knaap ben [2] ik echter zeer verlegen vermits hy zoo stout is dat men hem op de school niet langer wil houden, en by my aan huis wil ik hem ook niet hebben, zyne ouders zullen dierhalven veel moeite en onaangenaamheden met hem hebben; hy is anders zeer vlug van geest, en leerd buitengemeen goed. - Voor eenige dagen hebben wy een brief van myne zuster<sup>5</sup> gehad, die schryft

dat zy van Varel, alwaar zy hun verblyf hadden, na Hamburg moesten vertrekken om dat haar man daarheen verplaatst was, in dezelfde qualiteit, maar tevens nu ook aan het Bureau van de Marine zoude zyn. de post is zeer werkzaam en moeyelyk, maar geeft een bestaan, te Varel konden zy 'er ten minste mede toe. Ik behoef niet te zeggen hoe blyde wy zyn dat zich alles op dien voet geschikt heeft, dewyl wij er zeer veel onaangenaamheden van gehad hebben, want hy is iemand die naar geen raad wil luisteren, zyn eigen hoofd volgd, en op wien men volstrekt niet vertrouwen kan, vermits het schynt, als of leugen en waarheid te spreken, by hem het zelfde is.

Niet tegenstaande wy alles wat mogelyk was voor hem gedaan hebben, zoo is zyne handelwyze tegens ons, zelfs in de laatste tyden alhier, niet overeenkomstig met het character van een braaf man geweest, waarvan ik veel zoude kunnen zeggen, en tevens bewyzen dat zyne slegte handelwyze alleen, de oorzaak van zyn ongeluk, en dat zyner vrouw en kinderen is. - Intusschen zoude het my zeer aangenaam zyn een vermoeden op te kennen lossen; te weeten of hy den Heer van Staveren<sup>6</sup> niet tegens my heeft opgezet? het zy door onwaarheeden te schryven, of anderzints, vermits hy hier gezegd moet hebben, my, en myne familie by de zyne zoo zwart te zullen maaken, dat zy ons voor het slegste volk zouden houden.

daar ik weet dat hy met den Heer van Staveren in drukke briefwisseling is geweest, en deeze my niet geantwoord heeft op de bekendmaking der bevalling van myne vrouw<sup>7</sup>, en bovendien gezegd moet hebben, van my niets te willen hooren, het geen ik anders zeer vreemd zoude vinden vermits ik in het voorleden jaar te Arnhem zynde, zeer heusch en vriendelyk [door] zyn Ed[ele]; vrouw, en kinderen ben onthaald, zelfs op een wyze die deede veronderstellen dat alle gepasseerde zaaken vergeeten waren, en sedert niets tusschen ons plaats gehad hebbende, zoo moet 'er gestookt zyn. - Hoewel ik nu met den Heer van Staveren nooit op een broederlyken voet geweest ben, en ik my nimmer zal verlagen<sup>8</sup> [3] de vriendschap van iemand te zoeken, wanneer ik zien dat die vermeid word, zoo ben ik echter niet onverschillig ten opzichte van kwaadsprekendheid en leugens, die my in een kwaad dagligt zouden kennen stellen; Indien UHWelgeb[orene] dierhalve by gelegenheid den Heer van Staverden daar over eens gelieft te onderhouden, zal zulks my zeer verpligten, also ik verzekeren kan, hoegenaamt niets gezegd nog verrigt te hebben, dat aan dien heer eenige reden van misnoegen kan geeven.

U:H:Wgeb[orene] vraagt my of ik in iets geemployeerd ben. - Ja; als vrederegter; Commissaris over den teeld der Suykerbeetwortels; en administrateur van het Centraal Bureau van Weldadigheid; welke twee laatste posten niets als Eer, maar noch veel meer moeite geeven.

indien de ampten naar evenredigheid van de werkzaamheden betaald wierden, dan zoude myn inkomen vry aanzienlyk zyn, doch de verantwoordelykheid en moeite zyn wel verre van in evenredigheid met de betaling te staan. Negotie en fabrieken geeven hier in dit oogenblik een slegt vooruitzicht, en het gereede geld is in 't algemeen zeer schaars; die geene welke ervan voorzien zyn kunnen voordeel maaken met het aanschaffen van goederen, en het voorschieten van penningen op de [beschadiging]koop konditien, waartoe ik byzonder goede gelegenheid heb, waarom ik met myne

vrouw genegen ben ons van de thiendens te ontdoen, zoo dat wy waarschylyk aan de familie zullen voorstellen dezelve over te neemen.

Myne vrouw is sedert de kraam nu en dan zukkelende, het geen voornamentlyk door de zenuwen veroorzaakt word, wy verzoeken onse complimenten, terwyl ik my met achting noeme.

UHWel[l]geb[orenes] DW[illige] Dienaar en Broeder  
Bangeman van den Hulst

den Hulst by den Bosch.

den 13 Juny 1812.

Depart[em]ent der Monden van den Rhyn

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: à Monsieur / Monsieur van Haersolte van den Doorn. / Conseiller de Préfecture / à / Zwolle / Departement des Bouches / de l'Yssel

Deze brief is eerder gepubliceerd in: Hansen, *Bankroet*, brief 141.

1. Zijn zwager Johan W.S. van Haersolte.
2. Na zijn bankroet woonde Johan W.S. van Haersolte met zijn vrouw en hun vijf kinderen enige maanden bij P. Jan Bangeman en Wilhelmina M. van Haersolte op de Hulst (Hansen, *Bankroet*).
3. Zijn nichtje Coenradina W.M.J. van Haersolte.
4. Zijn neefje Jan J. van Haersolte.
5. Zijn zus Anna T.J. van Haersolte-Bangeman.
6. Zijn zwager Anthony F.R.E. van Haersolte van Staverden.
7. Danelina W.C.S. Bangeman was op 12 januari 1812 geboren.
8. Er staat: verledigen.

## 5. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 27 januari 1815.

Amsterdam den 27 Jan[uari] 1815.

Waarde Broeder, en Zuster!

Heden hebben wy zeer onverwagt de tyding van het subiet overleiden van Tante Doortje<sup>1</sup> vernomen, dat ons zeer aangedaan heeft, indien ik verlof konde krygen om haar Ed[ele] te begraven zoude ik over komen, maar den eersten der aanstaande maand moet ik hier zyn, zoo dat ik UE[delen] verzoeke de ter aarde bestelling te willen bezorgen, Groot Mama<sup>2</sup>, en Mama<sup>3</sup> zyn stil bygezet, en dus is het best die manier nu ook te volgen. Mogelyk zal broeder Chris<sup>4</sup> die laatste bezorging aan de overleedene kennen doen, vermits hy waarschylyk daar moet zyn of komen, zynde hy volgens zyn v[beschadiging]wen van meening, of op zyn laatst den 20<sup>en</sup> van de [beschadiging] naar Dort te vertrekken, en zoo naar den Hulst om [beschadiging] goed af te haalen;

Agnes<sup>5</sup> en Constance<sup>6</sup> zullen zeer blyde weezen hem te zien, die moeten ysselyk verschrikt zyn geweest. - Mimi<sup>7</sup> en ik zyn 'er ook zeer van aangedaan omdat het zoo onverwagt kwam, ondertusschen is het gelukkiger zoo, als aan ziekten te sukkelen.

De tyd laat my niet toe meerder te schryven, onze hartelyke groetenis, blyve als altoos

UE[delens] liefhebbende Broeder

*J Bangeman*

Lieve zuster, schryf ons eens. hoe gy liede het maakt. en bezoekt tog agnes & Constance. laat haar liede tog niet op het eerste ogenblik alleen, adieu.

Aantekeningen:

enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: Mevrouw / Mevrouw van Haersolte Geb[o]r[en] Bangeman / ten Huize van de Juffrouwe Koppens / in de Keizerstraat naast het Roomsche / weeshuis tot / S Bosch  
Het naschrift is van Wilhelmina M. Bangeman-Van Haersolte.

1. Dorothea W. Bangeman.
2. Anna Theresia Johnston of Elphingston, echtgenote van Christiaan Huygens van de Hulst.
3. Catharina C. Huygens.
4. Zijn broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
5. Agens N.N., de gouvernante van de kinderen op De Hulst.
6. Zijn dochter Constance V. Bangeman.
7. Zijn vrouw Wilhelmina M. van Haersolte.

## **6. Brief van Wilhelmina M. Bangeman-van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 24 juli 1815.**

den Hulst 24 July  
1815.

Waarde zuster!

toen jan<sup>1</sup> van ons vertrokken was, heid ik hem een brief aan uw mede gegeven. waarby ik uw schreef [dat] hy geensch niet aardig hier was geweest. dan ik twyfel hart of hy uw die brief ter hand heeft gesteld daar Karel<sup>2</sup> my ten eerste zeide: jan heeft de brief verscheurd en in een sloot gegooit, dog dit doet alles niets tot de zaak. schoon hy wel een pak verdiende, jan wil ik niet meer hebben. want het is een naare jongen, dog Karel is in tegendeel een lieve gezeggelyk kint daar ik veel van hou.

ik had uw al eerder geschreeven wanneer Gy eens hier wilde koomen, dog daar mevrouw Smit<sup>3</sup> my zo lang had opgehouden eer zy kwam, is de reede van myne stilzwygenheid en ook had ik uw gaarne voor agnes<sup>4</sup> haare terugkomts gehad, dog die is zonder myne weeten te huis gekoomen, en daar ik weet [dat] Gy liede haar niet lyden mag zo [2] had ik zulks liever gehad zulks eer plaast had kunnen hebben, schoon wat my aangaat, als het uw liede niet verscheeld, my ook wel is. dus, als gy nu een dag bepaald zal ik uw te boxtels af laate haalen.



want [ik] kan de kar van den boer niet krygen met de drukten van hooye & tiendens haalen, en onse is te slegt om zo ver over de steenen te ryden. tot den Bosch.

Bangeman<sup>5</sup> is te amsterdam en zal er vooreerst nog blyven tot dat alles geschikt is. ik wenste Gy lieden ook<sup>6</sup> al iets had. ik Geloov wel het uw veel kost op den duur. dog gy moet maar goede moet houden, en denken, [dat] het schielyker zal schikken als gy denkt, nu de zaaken zo goed beginnen te staan. uw zaak is maar zo wel als van Haersolte<sup>7</sup> om uw niet over de politieke zaaken te uiten wat hoeft het. en gy benadeeld uw zelfvers er mede. gy begrypt ik uw zulks tot best wil raad en hoop gy dit my dat [3] niet kwalyk zult neemen, gy moet lappen mede brengen voor Karel zyn broek te verstellen mede brengen. als ook nog een paar hemde.

adieu, veele Complimente aan Haersolte. schryft my nu wanneer gy komt.

deeze neemt Mevrouw Smit mede. mogelyk zal zy uw ook wel spreken.

uw toegenegende zuster *Bangeman*

Aantekeningen:

dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw Haersolte / geb[ore]n Bangeman / te / s'Bosch

1. Haar neefje Jan J. van Haersolte.
2. Haar neefje Carel H.C. van Haersolte.
3. Niet nader getraceerd.
4. Agnes N.N., de gouvernante.
5. Haar man P. Jan Bangeman.
6. Haar broer Johan W.S. van Haersolte zocht werk (Hansen, *Bankroet*).
7. Johan W.S. van Haersolte.

## **7. Brief van Wilhelmina M. Bangeman-van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 6 augustus 1815.**

Den Hulst 6 augustus 1815.

Waarde Zuster!

het zoude my veel plaisier gedaan hebben, uw van de week een van beide te zien. dan toen ik uw schreef [dat] ik uw konde wagten, waard gy absent; en hebben van de week metselaars<sup>1</sup>, de Grootte was. en niets haast te eeten, alles tot aardappelen toe moet ik koopen om dat alles mislukt is en als gy nu morgen zynde maandag agt dagen, een van beide met een kint wilt koomen, zal my zeer veel Genoegen doen, maar meer kan ik niet bergen want Edouart<sup>2</sup> is met de vacantie ook te huis en Karel<sup>3</sup> is er ook. gy weet van Vessem<sup>4</sup> ook een bed van ons heeft. en een bed heb ik capot gemaakt om het ti[j]k te wassen, voor myn vertrek en dus is het ligt te begrypen, Constance<sup>5</sup> slaapt by dore<sup>6</sup> om dat er geen plaats is maar my dunkt als gy haersolte<sup>7</sup> met Lauret<sup>8</sup> eerst eenige dagen liet koomen, en ik uw naderhand met willem<sup>9</sup> liet haalen, [wij het] zeer goed schikken konden. schikt het dus zo als Gy best kunt, het zal my altoos aangenaam zyn uw een van beide te zien. antwoord my maar van de week wanneer ik de kar moet zende, voor de middag of na de middag te Boxtel. dat uw het reisen veel gekost heeft, begryp ik zeer wel, als het uw maar voordeel geeft naderhand, is het nog al te overkomen

en dat is te wenschen, in u lieder positie en dan uw zwangerschap<sup>10</sup> dat my reeds verteld was, dog wilde en konde het niet gelooven. dit is nu nog een van uw grooste ongelukken die uw konde overkoomen. dog gy moet maar moed houden en denken het water komt zelde tot over de lippen, ik dagt nu de eenigste de zyn, die dat vetje<sup>11</sup> te wagten had<sup>12</sup>, dog had geensins op uw meer idée. gy heb ook mooi lang gewagt om weer een gekke [2] buij te krygen. Gy liede moets wyzer zyn op uw jaaren. met regt kunt Gy zeggen, de natuur gaat boven de leer. enfin, alweer Gedult. ik moet het my ook wel getroosten<sup>13</sup>.

als ik de kar stuur zal ik een boere rogge brood meede zende als ook wat eyeren. wy hebben niets meer aan ons eigen. ik moet ook alles koopen, dit voel ik goed. en de boter is ook 6 st[uiver] dus niet goedkoop. wy haale met drie en 6 pond te gelyk, Bangeman<sup>14</sup> komt in het begin van september my haalen, om dat hy hier nog eenige zaaken te doen heeft. het is voor eerst zeker [dat] wy in Amsterdam blyven, dewyl ons battalion in Frankeryk blyft. en ons depot het distrikt van Amsterdam & hoorn heeft bekoomen.

als uw Gelegenheid heeft eenige haringe mede [te] brengen. wil ik wel hebben. dan de zalm is voor zo een huis houde als het onze altyt te duur al is hy goedkoop.

Karel is zeer wel dog gy moet Buisjes en lappen voor hem mede geeven. want alles is capot en ik heb geene lappen die er na lykener, en heb ook niets van Edouart. dat hy dragen kan. want wat hy niet dragen kon had ik voor de winter al aan armen weg gegeeven. hy is anders zeer zoet. gy liede zult niet veel genoeg van jan<sup>15</sup> hebben. kunt gy hem niet weerom krygen want ik hoor hy onder de bedelaars loopt. maakt veele Complimente van my aan H[aersolte] en zoent de kindere. ik hoop dus van de week te hooren wanneer ik uw moet laate haalen. vaartwel. en houd maar goede moet.

uw toegenegende zuster *Bangeman*

ik zoude uw wel in den bosch laate haalen.

dog de kar kan niet meer over de steenen en den boer moet koore en hooij haalen.

#### Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw van Haersolte / Geb[ore]n Bangeman. by de Juffrouwe / Koppens in de Keyzerstraat / naast het Roomsche Weeshuijs / te / s'Bosch / Franco

1. Er staat: metrelaars.
2. Haar zoon Eduard A. Bangeman.
3. Haar neefje Carel H.C. van Haersolte.
4. Haar zwager Henricus van Vessem en diens vrouw Johanna A.D.J. Bangeman.
5. Haar dochter Constance V. Bangeman.
6. Waarschijnlijk personeel.
7. Haar broer Johan W.S. van Haersolte.
8. Haar nichtje Laura C. van Haersolte.
9. Haar neefje Willem A. van Haersolte.
10. Hermanus A.C.W. van Haersolte werd op 24 februari 1816 geboren.
11. Een buitenkansje.
12. Henry C.P. Bangeman werd in 1816 geboren.
13. Er staat: gestroode.
14. Haar man P. Jan Bangeman.
15. Haar neefje Jan J. van Haersolte.

## 8. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Wilhelmina M. Bangeman-Van Haersolte, 10 augustus 1815.

Bosch 10 august[us] 1815

Waerde Zuster.

Wy hebben u brief zeer wel ontfangen, dog wy moeten voor u uitnodiging bedanken, vermits het ons niet geleegeen komt differente maalen een kar te neemen, en het huis houden hier dan tog altoos zyn gang moet gaan. ik begryp zeer wel dat Gy geen plaast voor broeder en zuster hebt, vermits gy altyd uw huis met vreemden bezet hebt, die gy niet voor eenige dagen maar voor maanden by U te logeeren houdt, zeedert een jaar dat wy hier in het land zyn, hebben wy U nooit tot last op den Hulst geweest, vermits er nooit plaats voor ons was, dog ik moet bekennen, dat het my altoos hard heeft gevallen, van een plaast verbannen te zyn, waar ik myn leeven heb ontfangen<sup>1</sup>, die plaast die my altyd zoo dierbaar was; dog zeedert Gy U geliefde vriendin<sup>2</sup>, of de gouvernante van u kinderen by U hebt gehad, hebt Gy Uwe familie verbannen, dit hebben wy ten minsten ondervonden; had Gy de tiende part aan u ongelukkige broeder<sup>3</sup>, en zyn huishouden gedaan, dan zoud Gy er dank en zegen voor hebben, en wat hebt Gy er nu van, dat men agter U rug wel durft zeggen, toen gy uit Amsterdam kwaamt, het is wel de moeite waard, het geen mevrouw my heeft medegebragt, voor myn goed oppassen, en myn alleen zyn, alhier op den Hulst, gelooft my, Gy hebt er weinig eer van, en Gy zult er nog minder dank van hebben; hoe wel ik overtuigt ben, dat Gy om myn brief zult lachen, zoo kan ik tog niet nalaten het u ronduit te schryven, want U is zoo met die Juffrouw ingenoomen, dat hoe meer men er u van zegt, hoe meer werk Gy er van maakt.

wat aangaat myn reis<sup>4</sup>, die heeft my zeer weinig gekost, en het zal my wel waard zyn, vermits ik zeer vriendelyk van alle oude kennissen ontfangen ben, en vooral van de Heeren Ministers<sup>5</sup>, die my alle belooft hebben, ons te zullen helpen, als de zaaken van den oorlog<sup>6</sup> geschikt zullen zyn; het is wel denkelyk [dat] ik weder na den Haag ga, met hier te blyven zitten zouden wy op het laast wel van honger vergaan, vermits wy geen familie hebben, die ons een brok brood zouden geeven; wat men u van Jan<sup>7</sup> heeft vertelt, moet ik U zeggen dat groote leugens zyn, vermits hy nooit heeft lopen bedelen, maar [2] voor zyn kost heeft gewerkt, en dat is geen schande, denkt niet, al zyn wy arm, dat wy daarom ons kind zouden laten lopen, neen zeker niet, hebben wy niet een jaar kostgeld aan de meester te *olland* betaalt, en thans is hy weder daar, waar hy zal blyven tot dat hy geplaast zal zyn. ik geloof niet, dat ouders die zoo in het ongeluk zyn, meer voor een kind kunnen doen, als wy voor hem doen, hierby wat goed voor Carel<sup>8</sup>, en nog drie hemden, nu heeft hy er ses op den Hulst, die pas drie maanden geleden gemaakt zyn, Carel moet zig met dat oude goed, voor alle dag maar behelpen, want nieuw kan ik hem niet laten maaken. het doet ons plaisier [dat] Gy content over Carel zyt, dog indien hy U mogt hinderen, zend hem dan maar terug, hy kan de weg wel gaan.

hiernevens een brief voor Bangeman<sup>9</sup>, die ik by van Boxtel<sup>10</sup> heb gevonden, waarvoor ik 4 st[uiver] heb betaalt, toen tante<sup>11</sup> is gestorven, heb ik aan *Constance*<sup>12</sup> 3 1/2 el zwart zyde lint gezonden, dog ik heb nooit geweeten, of zy het heeft ontfangen, waarvoor ik 17 st[uiver] en 4 [duit[en]] heb betaalt, UE[dele] heeft ook nog eens een drankje mede genomen; het geen 8 st[uiver] koste, was ik beeter by cas, dan zoude ik van zoo een bagatel geen notitie houden; dog thans is een stuiver meer voor my, als voor u een gulden, waarmede verblyve

u dienaressen en zuster.

Aantekeningen:

kopie, afgeschreven door Johan W.S. van Haersolte, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1. De Hulst was het ouderlijk huis van Anna T.J. Bangeman.
2. Agnes N.N., de gouvernante.
3. Haar man Johan W.S. van Haersolte.
4. Anna T.J. Bangeman zocht werk.
5. Zij sprak onder andere met C.V. of P.A. van den Boetselaer, M. Piepers, en Van der Gols.
6. In juni 1815 had de slag bij Waterloo plaatsgevonden. In november sloten de geallieerden de alliantie van Chaumont.
7. Haar zoon Jan J. van Haersolte. Zijn familie wist een tijd lang niet waar hij was (Hansen, *Bankroet*).
8. Haar zoon Carel H.C. van Haersolte. Hij woonde tijdelijk op De Hulst (Hansen, *Bankroet*).
9. Haar broer P. Jan Bangeman.
10. Niet nader getraceerd.
11. Haar tante Dorothea W. Huygens.
12. Haar nichtje Constance V. Bangeman.

## 9. Brief van M. Schiefbaan-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, zonder datum [ca.1815].

Ma chere Amie

Je fus bien surprise d'apprendre par votre lettre, que vous n'avez pas reçu la mienne qui j'ai erit il y a cinq semaines dans laquelle je vous accusa la reception du panier de voilaille ainsi qui les oignons, agreez de nouveau ma chere Amie nos remercement bien sinceres de la peine que vous avez prise de nous les procurer ayant reclamé le panier je vous le fis grasser ainsi que la lettre franc de port par le Baleau qui parti le Lundi, j'ai envoye chez le Bulilier, mais on dit qu'il etoit dans ce moment a Bois le Duc, je vous prie de faire des information ou il est resté. j'ai vu avec bien du chagrin que M[onsieu]r Appeleus<sup>1</sup> n'a pas encore effectué sa promesse, cependant il me semble qu'il c'est trop prononce en votre faveur pour pouvoir reculer, ainsi je flatte donc toujours que les demarches que vous avec faite auront un bon resultat, mais nayant lui même peu[t] etre jamais eprouvé des malheurs il ne sent pas a quel point l'attente est penible; je crois que votre frere<sup>2</sup> fera bien de continuer ses soli[ci]tation, je suis charmé [2] des disposition favorables qu'il a l'egard de votre fils<sup>3</sup> ce seroit un grand bonheur pour lui et pour vous.

j'espere que la maladie de M[onsieu]r votre Epoux<sup>4</sup> n'aura pas des suites et qu'au reçu de la presente ik se trouvera mieux. nous avons grace a Dieu l'avantage de jouir d'une bonne santé; mon Epoux<sup>5</sup> me prie de vous faire ses compliments, ne nous oubliez pas au pres de M[onsieu]r Harsolte

et crojez moi pour la vie votre devouée Amie

M Schiefbaan née *Fenan*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw van

Haersolte / geboren Bangeman Huygens / à / s'Hertogen Bosch

De brief is eerder gepubliceerd in: Hansen, *Bankroet*, brief 153.

1. J.H. Appellius, commissaris-generaal van Financiën voor de departementen van België.
2. Anna's broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens. Hij probeerde werk voor zijn neefje te vinden.
3. Anna's zoon Jan J. van Haersolte.
4. Anna's echtgenoot Johan W.S. van Haersolte.
5. Niet nader getraceerd.

## 10. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 18 december 1816.

Hamburg den 18 Dec[ember]

Waarde Zuster.

Eerst gisteren ontving ik uwe Brief van den 12 met de gelukkige tyding uwer benoeming<sup>1</sup>. Daar gy my meld den 20 reeds na Maastricht te zullen vertrekken schryf ik uw derwaards onder adres van Sassen<sup>2</sup> welke ik verzoeken uwe behulpzaam te zyn naar het stellen der cautie<sup>3</sup>.

maar het zal nodig zyn [dat] gy een woning zoekt in een der volkrykste straten daar mede passage is en onder aan den straat waar uwe Loterye [is] vaneniers hangen want anders zal het debut niet veel zyn. In allen gevallen als gy daar ook niet wonen kunt moet gy ene Kamer hebben waar het Bureau is. Dit zal moeilyk zyn.

nu moet ik UE[dele] raden in het eerst aan geen gezelschappen te denken en Countje thuis te houden en haar niet te veel op Bals en [2] uitgaan te zetten; men heeft haar te veel gezien en het is nodig voor haare reputatie en om een Man te krygen dat zy zich by de moeder houd en zich zeer onderdanig toond; zy is zo groot en oud dat zy op het huishouden moet passen terwyl gy met het Bureau geaccuseert zult zyn.

zy moet zulks als pligt beschouwen en zich gewennen het zuur met het zoet te dragen. wanneer men eens van haar zegt zy gedraagt zich goed in het ongeluk, dan zullen 'er zich genoeg partijen voor haar opdoen. Uw heel gedrag moet modest zyn en als gy raad nodig hebt gaat by mevrouw de Blonag<sup>4</sup> die kan uwe de beste raad geven en die zal uw de zaken zeggen zo als ze zyn.

nu vaart wel. de hemel bescher[m]t uw, geef uw moed en beleid om door uwe zware portie te worstelen. Uw liefhebbende Broeder

CDEJBangeman Huygens

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw van Haersolte

De brief is eerder gepubliceerd in: Hansen, *Bankroet*, brief 157.

1. Anna T.J. Bangeman was door koning Willem I benoemd tot ontvangster van de Koninklijke Brusselse Loterij (GAM, huwelijksboek 1824-7).
2. Waarschijnlijk advocaat Sassen. Niet nader getraceerd.

3. Borgtocht, borgstelling.
4. Niet nader getraceerd.

## 11. Brief van Jan J. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 25 februari 1818.

Gent den 25 februari 1818

Zeër beminde Moeder

Ik heb u brief van de Luitenant *Ortez*<sup>1</sup> zeer wel ontvangen en daar uit u welstand vernomen. Lieve Mama gy zult mij ongetwijfeld willen vergeven dat ik u niet geschreeven heb maar ik hoop haast eens over te komen om u te omhelzen in dien zulks mogelyk is want mijn hart trekt naar U. Gij weet hoe zeer u zoon u vurig beminde en nog bemint maar ik heb geschreven, dog ik kan niet schryven hoe dat het komt dat die brieven niet teregt zyn gekomen maar ik hoop het u wel haast mondelyk te zeggen. Wat zyn wy alle ongelukkig, ik niet maar gy lieden, dog troost u, de goede Hemel die het goede beloont en het kwade straft zal eens uitkomst geven en u kragt geven om u Lyden te doorstaan. Ik zal u wel haast komen troosten dog ik ken niet wel verlof krygen maar ik weet raad. Indien het u belieft en gy u geliefde zoon [2] een Dienst wild doen, schryft dan een Brief aan Kaptyn Mazukahn<sup>2</sup> dat gy my gaarne zoud wille met verlof laten komen en schryft my dan ook een brief. dan gaa ik met dien Brief na de Command[ant] van 't Batt[allon] dan zal ik u welhaast omhelze, en myn hart openbaren. Geve de hemel toch maar eens uitkomst. ik zal intusschen door mijn goed oppassen de Protectie van myn Chef zien te verdienen. het eenigst middel dat my overig blyft om, u door den tijd te kunnen ondersteunen.

Ik wou in Godsnaam dat het maar eens oorlog wierd, dan zoude ik my in staat zien om myn fortuin te maken maar het was alweer niet goed voor andere, hier mede breek ik af en hoop van u welhaast te omhelzen, en u my hart te openbaren

vaart wel Lieve Mama

*J v Haersolte*

[3] de Complimenten en omhelzingen voor my aan alle Broers en Zusters

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Aan Mevrouw / Mevrouw Van Haersolte geboren / Bangeman wonende te / Maastrigt

1. Niet nader getraceerd.
2. Niet nader getraceerd.

## 12. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 20 maart 1820.

Alkmaar den 20 Maart 1820.

Waarde Zuster!

Uw brief van den 2 february heb ik op zyn tyd ontvangen, en [ik] zoude reeds eerder beantwoord hebben, indien [ik] niet gewagt had om tevens eenig berigt van de Meester te Olland<sup>1</sup> te kunnen geeven vermits wy vermeenden gehierd te hebben dat hy overleden was, het geen echter zoo niet is vermits ik gister een brief heb gekregen waarin men my meld [dat] hy nog gezond is, hy schynt niet zeer genegen om Willem<sup>2</sup> te neemen, mogelyk zoekt hy de Lust niet meer vermits zyne jaaren reeds toeneemen en hy een redelyk bestaan heeft.

Ik begryp zeer wel dat het verlies van uw kind<sup>3</sup> zeer smertelyk is; doch daarin moet men tog ook al getroosten, en derwyl hy nog zoo jong was, is hy vroegtydig van alle de wederwaardigheden deezer waereld verlost, daar hy anders mogelyk te ruim zyn deel van zoude hebben kennen krygen. de brief aan Maners de Hart<sup>4</sup> heb ik bezorgd, die is thans te Namuur, hy heeft buitengemeen aan zyne oogen gesukkeld, en [2] het scheen dat hy blind zoude zyn geworden, gelukkig heeft zich alles geschikt zoo dat nu hersteld is, uitgenomen de zwakte van het gezigt.

Ik heb met groot genoegen vernomen dat uwe zaken<sup>5</sup> geschikt zyn en hoop dat het huwelyk van Coentje<sup>6</sup> goed gaat. - als jan<sup>7</sup> goed oppast zal hy ook veel haast voor uit kunnen komen, alzo hy reeds eenigen tyd diend.

Wat ons betreft, zoo hebben wy zederd vyf a zes maanden aanhoudend met ziekten gesukkeld, het geen nu begint te beteren, hoewel, dan een of ander nog al dikwils iets mankeerd. Zynde deeze plaats zeer ongezond, ook zyn veele menschen [ziek], en zelfs subiet overleden.

Wy hoopen [dat] by uw alles wel is, en groeten uw en uwe kinderen, terwyl met Broederlykyke toegenegenheid verblyve

U liefhebbende Broeder  
*Bangeman*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Madame / Madame la Douarier de Haersolte / née Bangeman / a / Maestricht / *Franco*.

1. In 1815 had de oudste zoon Jan J. van Haersolte tot aller tevredenheid bij de meester te Olland gewoond en gewerkt.
2. Zijn neefje Willem A. van Haersolte.
3. Zijn neefje Hermanus A.C.W. van Haersolte was op 30 januari 1820 op bijna vier-jarige leeftijd overleden.
4. Manus de Hart, zoon van zijn zus Petronella W. Bangeman.
5. De zaken van het loterijbureau.
6. Zijn nichtje Coenradina W.M.J. van Haersolte.
7. Zijn neefje Jan J. van Haersolte.

### 13. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 5 april 1820.

Hamburg den 5 april 1820

waarde zuster!

Het verlies van uw kind<sup>1</sup> en op eenvolgende ongelukken<sup>2</sup> heeft my zeer aangedaan en ik neeme innig deel aan uw lot, doch ieder heeft het zyne en uw moet'er zich doorhaspelen zoals uwe kan. als anton<sup>3</sup> niet volgens zyn engagement betaald moet gy zien op zeeker te trekken; dat zoude welligt effect op hem hebben en hem doen betalen maar in de terugave telkens zoals hy aangenomen had te betalen.

Hierby intusschen een wisseltje van 200 fr[anc] op de Heer Van Thaft<sup>4</sup> waar van gy in nood gebruik van kunt maken als men uw by de verhuizing<sup>5</sup> zwaarigheid wilde maken. Ik heb by de Heer Winrstraas<sup>6</sup> thans geen geld in kas en wil niet gaarne om voorschot vragen.

myne vrouw<sup>7</sup> is naar agt dagen geleden na Dort vertrokken om mevrouw Elliot<sup>8</sup> die daar ook is en de familie daar zamen te zien en dan te zamen terug te komen. wy zyn alle welvarende

adieu waarde zuster uw liefhebbende

broeder CDEBangeman Hu[yge]ns.

Aantekeningen:

enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

1. Hermanus A.C.W. van Haersolte.
2. Het overlijden van haar echtgenoot, de problemen met haar zonen, en de perikelen met het loterijbureau.
3. Mogelijk Anna's zwager Anthony F.R.E. van Haersolte van Staverden.
4. Niet nader getraceerd.
5. Anna T.J. Bangeman verhuisde van de Breedestraat naar het Helmstraatje, beiden uitkomend op het Vrijthof.
6. Niet nader getraceerd.
7. Constance W. Vrijthoff.
8. Niet nader getraceerd.

### 14. Brief van C.Willem A. van Haersolte tot den Doorn aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 18 juni 1820.

Hoog Wel Gebooren Vrouwe en Tante!

Het kindje<sup>1</sup> waarvan myn geliefde Huisvrouw den 11 deezer beviel, werd ons heden avond aan hevige stuipen door den dood ontruikt. UHWGb[orene] zult bezeffen hoe zwaar die slag ons grieft door deeze lieveling te verliezen.

Na UHWGb[orene] te hebben toegewenscht van dusdanige sterfgevallen bewaard te blyven en mij in UHWGb[orenes] zeer gëachte Vriendschap te hebben aanbevolen, verblyve met gepaste eerbied.



Hoog Wel Gebooren Vrouwe en Tante!

Zwolle den 18 Junij 1820

UHWGb[orenes] onderdanige  
en bedroefde Dienaar & Neef  
*CWA van Haersolte*

Mevrouw de Douairiere van Haersolte gebooren Bangeman *te Maastricht*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen rouwbrieff, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Hoog Wel Geboorene Vrouwe / De Douairiere van Haersolte / Geb Bangeman / te / *Maastricht*

1. Alexander H.A.C. van Haersolte.

# **15. Brief van Johanna A.D.J. van Vessem-Bangeman aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 21 augustus 1820.**

Leuve den 21 augustus

Waarde Zuster

Ik heb den Uwe wel ontfange en het doet ons veel plezier dat gy liede wel varende zyt en ik hoop dat Coentie<sup>1</sup> haar accident<sup>2</sup> geheel genese is en geen kwade gevolge gehad heeft dog het spyd ons dat wy haar Ed[ele] nu nog niet afgagte kunne.

voor eerst is onse juffrouw<sup>3</sup> zeer ziek, en heeft een accident aan haar been en aan de hals en het een [van de] meisjes<sup>4</sup> heeft de koorst en het jongste kind<sup>5</sup> van over de twee jaar heeft een zwaare uitslag en is sedert gistere daar ziek by geworde en wy houde geen meyd dus kon u veronderstelle wat huyshoude het is en nu hebbe zy alle de bedde in gebruyk - en daar by is Coentie nu in de zware rouw<sup>6</sup> en dan is hier geen gebruyk dat men op kermesse oft bals gaat zodat het een hardighyd zoude zyn als men zy nergens mogt koome zodat zy het nu nog wat zal moete uitstelle.

ik was verwondert in het begin van de brief te zien als dat broeder Cris u niets gezonde had daar ik zyn Ed[ele] op [2] den uwe waar in U over u huysuer schreeft hem dadelyk geschreve had om u tog by te staan waar op zyn Ed[ele] my schreef dat hy aan U deed wat hy kon en dat U meer[m]aal vast voor de huysuer geholpe waard en u zegt niets ontfange te hebbe.

waar om schryft men my dan altoos dinge die niet waar zyn. ik hebt als toen ook aan al de andere gesch[r]eve dog het schynd dat het dese reis niet geholpe heeft. manus<sup>7</sup> steld my altoos uit opt de fransche betaaling en door wagt hebbe wy al zoolang nog gewagt en ik verseeker u als dat niet komt wy ook in de verlegenheid zulle rake want wy zyn schriklyk agter uit geteerd en de kinders koste dagelyks meer. het doet my plezier dat Carel<sup>8</sup> Braaf op past en het bureau<sup>9</sup> goed waar neemnd, dog hy heeft zyn jaare van onder schyd dus diend hy te weete als hy niet op wil passe er niets van hem worde kan en als u een man voor het bureau moet neme wat zou er dan van de winst over blyve. ik hoop dat het request aan syn majestyd<sup>10</sup> een goede uit slag hebbe zal en dat u spoedig uit u commerlyke omstandigheid gered zuld worde - ik hebbe [3] Bang[eman]<sup>11</sup> en mimi weer geschreve om u tog wat te zende

dog zy hebbe zelven niet te veel met al dat reisse en trekke en van de jong<sup>12</sup> te rooy kryge zy geen geld, hoe dikwils wy er om gevraagd hebbe en [op] alle de Brieve die B[angeman] schreift geeft hy geen antwoord op en u weet dat mimi weer een klein<sup>13</sup> heeft. Constance<sup>14</sup> is te hoor[n]e<sup>15</sup> [beschadiging] manus<sup>16</sup> weet ik niet waar is.

het is wonder dat u niets van jan<sup>17</sup> hoord. hy is immers te gent of zou hy weer weg zyn geloope. men heeft myn gezegt als dat willem<sup>18</sup> ook zoo stout is. maake dat gy hem baas blyft anders hebt u kans om ook zoo veel onaangenaamheden van hem als van jan te hebbe. waar[om] schreift u niet aan de Captien om te v[ragen] waar jan is

ik hoop dat u omstandigheede spoedig [op] de een oft andere manier verbeet[eren] zulle en dat u dan eens zout gerusten [beschadiging] kunne leve want ongerust leve [is] geen leve. wy zyn alle wel, de kinders hebbe tot nog toe niets van de verandering van de lugt geweete. het is hier alles niets uitgezondert zeer duur. het bruyn bier vooral en zonder kan u niet zyn. nu waarde zuster vaart wel. zyt hartelyk gegroet en dus van ons alle omhelst en gelooft my steeds u alles goeds wenshende zuster Susette

[4] zegt aan co[e]ntie dat ik haar Ed[ele] wel nader schreive zal. de complimente van daan<sup>19</sup> u alle. Constantin<sup>20</sup> verzoekt vooral zyn complimente aan Carel en hy schryft het adres

#### Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven, op kant 4 ook het adres : a / Madame / Madame La Douairiere / van Haersolte / a / Maastricht  
Van kant 3 is een gedeelte afgescheurd.

1. Haar nichtje Coenradina W.M.J. van Haersolte.
2. Er staat: aclident.
3. Niet nader getraceerd.
4. Haar dochters Anna C.M.W. en Maria W. van Vessem.
5. Niet nader getraceerd.
6. Van haar broertje Hermanus A.C.W. van Haersolte.
7. Hun neef Manus de Hart.
8. Haar neefje Carel H.C. van Haersolte.
9. Het loterijbureau.
10. Koning Willem I.
11. Hun broer P. Jan Bangeman en diens vrouw Wilhelmina M. van Haersolte.
12. Notaris B. de Jonge, zaakgelastigde van de familie Bangeman.
13. Mogelijk hun neef Eugène Bangeman.
14. Hun nichtje Constance V. Bangeman.
15. Bij nicht Jorritsma.
16. Manus Jorritsma.
17. Haar neefje Jan J. van Haersolte.
18. Haar neefje Willem A. van Haersolte.
19. Mogelijk hun zwager Daniël Milse.
20. Haar zoon Constantijn C.L. van Vessem.

**16. Brief van Juliane D.H.M. van Haersolte-d'Arnaud aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 28 oktober 1820.**

Hoog Wel Gebooren Vrouwe en Waarde Zuster!

Het behaagde den Almachtigen God, heden morgen mynen veel geliefden Echtgenoot de Hoog Wel Gebooren Heer Baron A:C:W: van Haersolte tot den Doorn, Lidt der Gedeputeerde Staaaten van de Provincie Overijssel, in den ouderdom van ruim zestig jaaren, aan een spoedig verval van krachten van slegts weinige daagen, het tydelyke met het eeuwige te doen verwisselen.

Ik achte het mijn plicht UWHWGeb[orene] van dit voor mij en mynen eenigen Zoon<sup>1</sup> zoo grievend verlies kennis te geeven, wenschende dat UWHWGeb[orene] lang voor smartelyke verliezen moge bewaard blyven.

[2] Na mij in UWHWGeb[orenes] vriendschap te hebben aanbevolen, heb ik de er te zijn

Hoog Welgebooren Vrouw en Zuster

Zwolle den 28 October  
1820

UW:H:W:Geb[orenes] bedroefde Dienaresse

J:D:H:M: D'Arnaud

Douairiere van Haersolte  
tot den Doorn

Aantekeningen:

rouwbrief, dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Hoog Wel Geborene Vrouwe / Mevrouw Douairiere van Haersolte / geborene Bangeman / te / Maastricht

De brief is in een ander handschrift geschreven dan de ondertekening.

1. C.Willem A. van Haersolte tot den Doorn.

**17. Brief van M. Scheefbaan-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, juli 1821.**

La haye le juillet 1821

Ma chere Amie

je profite du depart de Madame Gratien<sup>1</sup> pour maastricht, afin de vous faire passer ce peu de lignes, puissent t'elle vous trouver ainsi que vos chers enfans en bonne santé, toute la famille ici ce portent bien, mais moi je suis encore convalescente d'une longue et douloureuse maladie qui dure depuis quatre mois, une fièvre putride<sup>2</sup> et nerveuse ont presque mis fin a mon existence, je suis encore tres foible surtout de la tête, la pauvre Madame Gratien a faites une grande perte; par celle de son mari qu'elle aimait sincerement. j'ai vu avec plaisir que vous ête[s] assez contente de votre sort, et que vous avec des aimables enfans qui nous sont deja utile, ce qui doit vous etre agreable, mais souhaitez bien vous savoir dans une autre position, et aussi heureuse que vous merite de l'etre apres tous les desastre que vous avez eprouvée, croyez ma chere amie que c[']e[st] le voeux le plus sincere de celle qui prend le plus vive interet a votre bien etre. je fus surprise de voir que vous ignorez le [2] mariage de mon fils<sup>3</sup>, puisque je suis sur qu'on vous à envoye une lettre de communication, c[']e[st] un mariage

d'inclination, mais sans la moindre fortune, elle est la fille de la veuve du capitaine Zurick<sup>4</sup>, cet une personne tres aimable il fit sa connoissance, lors de son sejour a delft et fut en pension chez sa mere, il sont tres heureux, mais ce qui m['] est penible entre nous soit dit, a la diference de religions et le peu d'appointement de Henri il est place à arnhem, comme Aspirant Ingenieur dans le Waterstat et a neuf cent florins de revenu, a mon avis il auroit du attendre son avancement qui lui auroit donner le double, tout ceci m[']a donne et me donne encore bien du chagrin, elle vient chez sa mere pour faire se[s] couches qui auront lieu je pense le mois prochin, Madame votre fille<sup>5</sup> est bien heureuse d'etre si long-tems libre, je n'ai pas encore eu le plaisir de la voir à la haye elle peut loger ici si cela lui fait plaisi[r] si un jour elle y vient

adieu ma chere amie je vous embrasse milles fois en idée et suis pour la vie votre dévouée

M scheefbaan née *Fenan*

bien des choses de la part de mon Epoux<sup>6</sup> et de toutes la famille

PS indu[l]gence pour les fautes car ma tete est bien foibles

Aantekeningen;

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Madame / Madame la Veuve Haersolte / Née *Bangeman* / a / *Maastricht*

1. Niet nader getraceerd.
2. Putride: ongezond.
3. Haar zoon Henri Scheefbaan.
4. De familie Zurick is niet nader getraceerd.
5. Anna's dochter Coenradina W.M.J. van Haersolte.
6. Niet nader getraceerd.

## **18. Brief van C.Willem A. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 10 december 1821.**

Hoog WelGeboorene Vrouwe en tante

Myne waarde huisvrouw<sup>1</sup> heden morgen bevallen zynde van eene dochter<sup>2</sup> zo heb het van myn pligt gerekend UWHWG[eborene] hiervan kennis te geven; Kraamvrouw en Kind zyn naar tydsomstandigheden welvarende. Na my in UWHWG[eborenes] vriendschap te hebben aanbevolen verblyve met hoogachting

Hoog WelGeboorene Vrouwe en tante

UWHWG[eborene] onderdanige Dienaar & Neef

*CWA van Haersolte*

Zwolle 10 Dec[embe]r 1821

Aantekeningen:

dubbelgevouwen rouwbrieff, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Hoog Wel Gebooren Vrouwe / Mevrouw de Douariere Van Haersolte / geb[oren] *Bangeman* / te / *Maastricht*

1. Zijn vrouw Louise C.E.F. Hora Siccama.
2. Zijn dochter Alexandrina H.A.C. van Haersolte.

## 19. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan J. Walewijn en Anna T.J. Bangeman, circa 1824.

Wel Edele Gestrenge Heer!

By den ontvangst van UWEgest[renge] missieve die my alhier geworden is, als van garnizoen veranderd zynde, heb ik myn werk gemaakt om het bewys van overleiden te krygen<sup>1</sup>, hetzelfde heden ontvangen hebbende, zoo haaste my de afzending dadelyk te doen, ten einde het gemis van dat stuk geen oponthoud in de voltrekking van het huwelyk met myne zuster zoude geeven; Indien men opmerkt, dat dit bewys geen gewoon dood Extract is, zoo diend dat in dit geval geene andere bewyzen afgegeeven worden, en de zaken<sup>2</sup> alhier in rechten en in allen opzichte valabel zyn. Ik hoop dierhalven dat men ter dien opzichte geene zwaarigheid zal maken, en de huwelyks voltrekking spoedig plaats zal hebben, waarmede UWEdest[renge] in waarheid feliciteere, en hoope het zelve gelukkig zyn zal [2] en in allen deelen beantwoorden aan de verwagting, die men zich van eene gelukkige verbintenis kan voorstellen.

My in UWEgest[renge] vriendschap aanbevelende heb ik de Eer met alle achting te zyn.

UWEgest[renge] Die[nstwillige] Dienaar  
*BangemanvdHuls*

Waarde Zuster!

Gy ziet dat ik myn best gedaan heb om uw niet te laten bevriezen. Ik hoop nu geene hinderpalen inde voltrekking van Uw huwelyk plaats zullen hebben, en hetzelfde allezints gelukkig zyn en blyven mag; dan hoe zeer gy van kinderen houdt, zoo wensch ik 'er uw geene meer toe, op onze jaeren, word het geschreeuw van geheele kleintjes wel eens lastig, en gy hebt uw deel ook heus wel gehad. Ik dacht gy willem<sup>3</sup> ook noch by uw had, doch daar gy zegt Laurette<sup>4</sup> alleen te huis te hebben zoo moet ik veronderstellen [3] hy ook geplaatst is. Jan<sup>5</sup> is voor zyn vertrek by ons geweest, en ik heb een brief van hem van de Kaap<sup>6</sup> gehad, zoo dat hy nu reeds te Batavia zal zyn, zoo dat de gouverneur van der Capelle<sup>7</sup> hem nog van dienst zal kunnen wezen.

Wy groeten uw hartelyk, en blyve

UWliefhebbende Broeder  
*Bangeman*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Het overlijdensbewijs van Johan W.S. van Haersolte, eerste echtgenoot van Anna T.J. Bangeman.
2. Er staat: zalen.
3. Zijn neef Willem A. van Haersolte had een plaats in het leger gekregen.
4. Zijn nicht Laura C. van Haersolte.
5. Zijn neef Jan J. van Haersolte.

6. Kaap de Goede Hoop.
7. G.A.G.P. van der Capellen. Van 1819 tot 1826 gouverneur-generaal in Oost-Indië. Hij was een neef van Jans vader, Johan W.S. van Haersolte.

## 20. Brief van Carel H.C. van Haersolte aan Anna T.J. Bangeman, 28 juni 1824.

om half twee [onleesbaar] 28 Junij 1824

Lieve Mama

Zoo even op Parade zynde om op de wacht tetrekken aan het Fort Willem<sup>1</sup> zoo kwam myn Serg[an]t Majoor bij mij en zyde [dat] ik zoo spoedig mogelyk op een Briefje zoude schryven wat myn Papa<sup>2</sup> al voor ambte of plaatse bekleed heeft.<sup>3</sup> zoo is myn verzoek aan uw om reden uw het beter weet als ik zulks op te schrijven en aan den brenger deser mede tegeven om reden den Serg[an]t majoor daar een staat van op moet maken en om 2 uur by de Kolonel moet zijn, zoo rade ik uw ook om het niet te lang te maken en slegts zyn voornaamste posten optegeven en in welke jaren papa zy heeft waargenomen als ook vooral dat hy Kapitein is geweest onder Louis XVI en als dat hy op den 1 July 1817 is overleden. het overige [2] zoo als myn dienst tyd weten zy wel om reden zulks het stamboek aan wyst. in afwagting [dat] uw aan dit verzoek het welk zeker voor myn best is zoo spoedig mogelyk zult voldoen en den Serg[an]t majoor niet te laat komt, zoo noem ik mij met alle achting uw gehoorzamen zoon

Den 28 Juny

*Karel*

NB: en ook zyn laaste post in hamburg en hy buitendienst van onze Koning is overleden

Aantekeningen:

dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Aan Mevrouw / Mevrouw Walewijn / in het helm straatje / N° 1016 / te / maastricht

1. Een van de forten van Maastricht.
2. Zijn vader Johan W.S. van Haersolte.
3. Voor een volledige staat van dienst van Johan W.S. van Haersolte, in: Hansen, *Bankroet*, Bijlage 3.

## 21. Brief van Willem A. van Haersolte aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 12 januari 1825.

Waarde Ouders<sup>1</sup>

Vergeeft myn de nalatenheid die ik gedaan heb. Namentlyk, van U:E:D[elen] met Nieuw jaar myn schuldigen Plicht te bewyzen. doch de oorzaak zal ik UE[delen] hiervan meede deelen. tot myn genoegen en grootste Vreugd, wierd ik den 2<sup>e</sup> deezer loopende [maand] in myn voorigen graad hersteld, overwonnen van blydschap, besloot ik, van UE[delen] van dit vergenoegen te laten

mededeelen, en om myn hier van overtuigt te zien accoordeerde ik met myn zelve, van UE[delen] een bezoek van een ko[r]ten tyd te geven, waarom dan ook ik het vervullen van myn Plicht uitstelde tot ik de tegenwoordigheid van UE[delen] genoot, doch naderhand myn besluit herroependen, (van UE[delen] niets te laten weten van myn herstelling dan in UE[deles] tegenwoordigheid) dunkt myn dat het beter was, UE[delen] van myn herstelling als meden den tyd van myn aankomst te verwittigen.

Eerwaard en hooggeachte Ouders, van harten wensch ik, dat UE[delen] als ook onzen heele famielie een Nieuwjaar het welk zal Ryk zyn van zaligheede, opgevuld met zegen, heil en geluk, en een volmaakte gezondheid wensch ik UE[delen] myn famielie en allen mynen evenaasten.

Weet dat ik met den 14<sup>[de]</sup> of 15<sup>[de]</sup> deser lopende [maand] zal aan koomen, en als dan over het geen en spreken het welk myn broeder Carel myn beloofd had, hier meeden blyft ik met de grootste hoog achtting,

UED[eles] onderdanigen en gehoorzamen zoon

W:A V: Haersolte

Luik den 12<sup>e</sup> January 1825

Aantekeningen:

enkel, kant 1 beschreven, op kant 2 een berekening:

20000,= 1000

10000,= 300

5000, 150

1000, 30

-----  
36000 1480

vrouw Keysser

U kort 30<sup>ste</sup>

1. Zijn moeder was sinds een jaar hertrouwd met J. Walewijn.

## 22. Aantekening van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, tussen 1826 en 1832.

Van Haersolte, Carel hendrik Christiaan

In dienst getreden als fourier den 16 November 1821. op den 11 Junij 1823 zonder loting Ingelyft voor 5 Jaren. tot Sergeant aangesteld den 11 January 1825 en op den 22 Julij 1826 overgegaan bij de staande armé voor 6 Jaren, zoo zal zyn tyd van dienst Expireren in de maand July 1832

Aantekeningen:

enkel, kant 1 beschreven, op kant 2 de notitie: van oom Huijgens

### 23. Brief van Willem A. van Haersolte aan Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 29 januari 1827.

Den Helder den 29 January 1827

Waarde en Geliefde Moeder

In vertrouwens dat gij myne Letter zult ontvangen hebben die ik uw laast gezonden heb, zoo twyfel ik geenzins of gij zult aan myn verzoek hebben voldaan. zoo meld ik uw als dat ik my thans op den Helder bevind en wel in een staat van gezondheid het welk ik hoop dat by uw myn waarde Moeder ook niet mankeeren mag. Zoo meld ik uw ook als dat ik volgens myn eerste schryven niet naar helvoet<sup>1</sup> ben vertrokken uit hoofde dat ons schip niet gereet was. zoo vertrekken wij<sup>2</sup> met een ander schip het welk thans voor ons bestemd is.

Zoo is myn vriendelyk verzoek dat gy werk maakt van den brief die gy my gezonden heeft naar helvoetsluis, dat die my ter hand komt op den Helder want het is mogelyk dat wij nog 14 dagen hier blyven en indien gy nog niet geschreeven heeft zoo verzoek ik uw vriendelyk om zoo spoedig zulks mogelyk te doen om dat wij niet verzeekert zyn hoe lang wij hier blyven. verders wensch ik uw myn geliefde Moeder uit grond van mijn kinderlyk [2] Hart het lang leeven en gezondheid. Blyve met alle gevoelens uw waarde en liefhebbende Zoon

v Haersolte

Korp[oraa]l

Myn adres is aan W: van Haersolte. By de Eerste Dieviesie der Landmagt, thans gedetigeert aan den Helder. verzoek Sito<sup>3</sup> berigt

Aantekeningen:

dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 adres: Aan / Mevro[u]w<sup>e</sup> van Haersolte / In de Helm straat / N<sup>o</sup>1016 / Tot / *Maastricht* / Sito cito, kant 4 blanco.

1. Hellevoetsluis.
2. Naar Oost-Indië.
3. Cito: snel.

### 24. Brief van Wilhelmina M. Bangeman-van Haersolte aan Anna T.J. Walewijn-Bangeman, winter 1832 / 1833.

Waarde zuster.

ik had al lang gehoopt een brief van uw te ontfangen waarin wy zoude vernooten hebben of de Captein<sup>1</sup> al weer geplaatst is, dan tevergeefs er schynt dus nog niets van uit te lekken.

het heeft ons gespeeten tydens het verblyf van de Captein hem zo weinig by ons te hebben g[e]zien. dan het is niet te verwonderen als men zo veele goede kennisse heeft dat men geen tyt overheeft, enfin wy hoope op een ander tyt de eer te hebben hem meer te zien.

hier nevens bekomt uw een klein aandenke van myne goede Edouart<sup>2</sup>; nog maals dank voor alle uwe betoonde hulp en liefderyke oppas[s]ing. Gedenkt aan hem dit spelletje<sup>3</sup> dragende en aan zyne



dankbaare ouders. die het steeds in aandenke zullen houden wat uw voor hunnen liefveling gedaan heeft. vergeef het zo lang geduurt heeft, wy hebben het spelletje besteld; toen wy kwaamen en hebben het voor een paar dagen terug gekreegen.

uw weet hoe vlug ze in breda zyn.

hoe bevalt het uw in Tilburg op den duur. [Met] ons quartier zyn wy best en te vreedden. ik zie Geen Mensch want ben weder zeer zenuagtig en duiselig en dan weet uw wel [2] ik van Geen men[sc]hen houde. ik mis uw geschelschap veel, want voerleede jaar kwam uw nog al een avondje Geschelschap houden. zo ziet men, uw heeft zeker in Tilburg ook niet veel kennisje dus zouden wij best by elkandere zyn; zo is de loop van de wareld.

wy hebben twee brieve van Cris<sup>4</sup> uit Coppenhagen ontfangen. ze zyn zeer wel en zyn ook zeer goed gelogeert. anders schryft hy niets hoegenaamt. ook hebben wy een brief van Hortence<sup>5</sup> gehad uit *warchauw*. een alderliefste brieft.

wat heeft ons dat beleg van de citadel<sup>6</sup> naar gemaakt. die arme men[sc]hen tot besluit nu nog naar Frankeryk. wat is dat akelig. wy hebben er zo veele bekende onder.

wy hebben onlangs een brief van Coentje<sup>7</sup> gehad, ze zyn zeer wel. hebben een mooy huis op de mert<sup>8</sup> gehuurd en hebben hier veele nieuwe meubelen besteld. ze zoude hier koomen met kermis, dan heb niets van hun vernoomen. waar is Karel<sup>9</sup>. het is hier dood stil. er is van de winter niets te doen, als *Nemesek* de Kooredanser.

[3] voor het overige is hier geen nieuws uwer attentie waardig.

veele Complimente van ons aan de Captein waar wy de onse voor uw by voegen.

uw toegenegende

zuster Bangeman

*g<sup>n</sup> van Haersolte*

#### Aantekeningen:

rouwbrief, dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw Walewyn Ge<sup>n</sup> Bangeman / te / Tilburg

1. J. Walewijn, echtgenoot van Anna T.J. Walewijn-Bangeman. Kapitein infanterie.
2. Haar 27-jarige zoon Eduart Bangeman was onlangs overleden.
3. Lees: speldje.
4. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens was buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij verschillende hoven, onder andere te Kopenhagen, Denemarken.
5. Hortence L. Bangeman Huygens, dochter van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, was getrouwd met Ludwig B. von Nierstetter, consul-generaal te Warschau.
6. Op 4 mei 1832 moest koning Willem I na een Britse blokkade en een beleg door de Fransen de citadel van Antwerpen prijsgeven.
7. Anna's dochter Coenradina W.M.J. van Haersolte, dochter van Anna T.J. Bangeman.
8. Lees: markt.
9. Anna's zoon Carel H.C. van Haersolte, zoon van Anna T.J. Bangeman.

## 25. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 22 december 1833.

Breda den 22 December 1833.

Waarde Broeder en Zuster!

Wy hebben met genoegen uit uw brief vernomen, dat UWeg[estrenge] wel te vreden en gelukkig zyt wederom te huis te zyn. van hier kan ik uw niets als naarheid melden, want met myne vrouw<sup>1</sup> is het allerongelukkigst gesteld. Zy heeft de Baden te scheveningen in den afgelopen zomer gebruikt die haar waarschynelyk meer kwaad als goed hebben gedaan, vervolgens hebben zy eenige weken te Hoorn by neef Jorritsma gelogeerd die haar behandeld heeft doch ook niet gelukkiger; vervolgens in 't Ginneken<sup>2</sup> te rug gekomen zynde is het altyd achteruitgegaan, zoo dat het moeyelyk wierd haar naar de Stad te transporteren, daar wy in 't begin van november gekomen zyn; gelukkig hebben wy een zeer goed kwartier in de Koore straat niet verre van Kannemans<sup>3</sup>, het is een groot bovenhuis met vryen opgang, in alles compleet even als een goed huis, ongelukkig heeft myne vrouw noch niets van hetzelfde gezien als de slaapkamer, die ruim vrolyk en zeer goed is, dat ons byzonder lykend, want zy is thans zoo dat niet meer in het bed kan zitten, en ik haar op myne armen moet nemen om te verbedden, sederd twee dagen heeft zy veel zeenuwtrekkingen, zoo dat ik de kamer by na niet kan verlaten om dat zy zig zeer bang daar voor maakt; boven dien is de long ook sterk aangedaan, en zy ziet 'er niets beter uit als Edouard<sup>4</sup> in zyn laatste tyd. aan het ligchaam schynt volstrekt geen vleesch meer te zyn, het hoesten gaat nu wel beter, als vroeger, maar de [2] de fluimen zyn meest etter, ook is de mond en keel vol sprauw<sup>5</sup>, het geen zeer hinderlyk om te eten is. haar eetlust heeft nog al redelyk gegaan, maar sedert weinige dagen verminderd, de chirurgins Majoor *Neglie* en *Inaballe*<sup>6</sup> behandelen haar, en hebben my te kennen gegeven dat het niet lang meer duuren kan, ik behoef dus niet te zeggen hoe droevig my te moeten zyn, en hoe moeyelyk het valt geen vrees te laten blyken want wy moeten haar den gevaarvollen toestand uit het hoofd praten. Lina<sup>7</sup> is niet *ziek* maar ook in geen gunstigen toestand, en Oscar<sup>8</sup> is van zyne toevallen ook nog niet geholpen kunnen worden, hy groeid 'er echter door heen, word groter en gezetter, zoo dat ik hoop het met hem schikken zal; ik blyf gelukkig gezond, maar myn toestand is allerakeligst, zoo dat de moed my haast zoude begeven. God weet wat van dat alles worden moet, ik tracht my aan zyn wil te onderwerpen.

Uit Coppenhage<sup>9</sup>, noch van Roger<sup>10</sup> heb ik lang niets vernomen. de famiële in Hoorn<sup>11</sup> is welvarende, met de kinderen van Suzette<sup>12</sup> gaat het goed, Constantin<sup>13</sup> is by de Jong<sup>14</sup> die zeer over hem te vreden is; Henry<sup>15</sup> maakt het by de Dragonders byzonder goed, en is zeer gezien by zyn chefs en verdere officieren, daar hy altyd mede omgaat, annette<sup>16</sup> is, als pensionaire in het klooster tot dat Constantin, by zig zal kunnen nemen.

Van het huwelyk van Lina, kan wegens den toestand van myne vrouw tegenwoordig noch niets komen anders zouden wy 'er nu werk van gemaakt hebben.

[3] Wy hebben het portrait van Papa Haersolte<sup>17</sup> goed ontvangen, en bedanken uw hartelyk, het heeft myne vrouw zeer veel genoegen gedaan, en ik ben zeer in myn schik dat het nog tydig hier is geweest, het hangd, benevens dat van haar Mama<sup>18</sup>, en van Eduard, zoo dat zy van haar bed ze alle drie zien kan.

Weest zoo goed onze hartelyke groete, aan de Heer en Mevrouw v[an] Thielen<sup>19</sup> te maken, en hun met onzen toestand bekend te maken.

Ik kom sederd langen tyd in 't geheel niet meer uit als om dringende dienstzaken, en weet byna niet wat in de wereld omgaat; uitgenomen het wegzenden van eenigen met verlof is alles op den ouden

voet, en men weet niet wat van de zaken worden zal; met 5 January zullen de Campagne vivres in de vestigingen ophouden, uitgezonderd het brood.

De generaal wildeman<sup>20</sup> is sederd maanden zeer ziek, zoo dat men reeds eenigen tyd zyn dood verwacht heeft, zyne zwakte en den aard van ziekte doet veronderstellen zy[n] einde zeer naderd, zoo dat wel dra een ander in zyne plaats kan komen, waar by men zeker niet winnen zal.

Myne vrouw, Lina, en Oscar, groeten UWeg[estrengen] hartelyk met my, met toewensching van gezondheid en vergenoegen waarmede my noeme UWeg[estrenge] lief hebben[de] Broeder  
*Bangeman*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Wel Edele Gestrenge Heer / de Heer Walewijn / gepensioneerd Kapitein / te / Maestricht

1. Zijn vrouw Wilhelmina M. van Haersolte.
2. Ten zuid-oosten van Breda.
3. Niet nader getraceerd.
4. Zijn overleden zoon Eduart A. Bangeman.
5. Spruw: ontsteking in het slijmvlies in de mondholte die voorkomt bij zuigelingen en bij stervenden.
6. Beiden niet nader getraceerd.
7. Zijn dochter Danelina W.C.S. Bangeman.
8. Zijn zoon Oscar W.J. Bangeman.
9. Zijn broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens verbleef in Kopenhagen.
10. Zijn neef Rutger Bangeman Huygens.
11. Zijn nicht Ginje de Hart (mogelijk Van Laer)-Jorritsma.
12. Zijn overleden zus Johanna A.D.J. Bangeman. Haar man Henricus van Vessem was in 1831 overleden.
13. Zijn neef Constantijn C.L. van Vessem.
14. Notaris B. de Jonge, zaakgelastigde van de familie Bangeman.
15. Zijn neef Henricus A.L. van Vessem.
16. Zijn nichtje Anna C.M.W. van Vessem.
17. Hun schoonvader Coenraad W. van Haersolte.
18. Hun schoonmoeder Maria J. Hannodiau.
19. Niet nader getraceerd.
20. Niet nader getraceerd.

## **26. Brief van Carel. H.C. van Haersolte aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 31 december 1833.**

Veghel 31 December 1833

Geliefde Ouders

De Komplimenten van UWE[delen] zijn mij door den Heer *Boden*<sup>1</sup> alhier geworden, welke mij ook gezegd heeft uw[lieden] verwondert waart geen tyding van mij te hooren, edog uw kent daaromtrent

myn spreekwoord geen tyding goede tyding, en daar wij hier leven als verbannen uit de waereld weten wy ook het nieuws als het vier dagen oud is, (Dus geen nieuws)

Ik heb onlangs eenige dagen ziek geweest met kwade ogen, en heb een vlek<sup>2</sup> op het linker oog gehad, dog God zij dank gelukkig weder ben afgekomen.

De degendrager waar ik papa<sup>3</sup> veelmaals voor bedank is echter slecht uitgevallen, om reden na hem 4 malen aan den degen gehad te hebben, de band geheel rood is geworden, en ik hem als vals beschouw, zoo is myn verzoek my te laten weten of hij voor vals of echt is betaalt, dan zal ik *Kamps*<sup>4</sup> wel vinden.

[2] Deze [brief] zal uw geworden door den voerman *Wilkens*<sup>5</sup> dewelke hier passeert, om na os te gaan tot Afhaling van Mevrouw *Penzanden*<sup>6</sup>, zynde een Kapiteins vrouw van de 14<sup>[de]</sup> Afdeeling en naar Maastricht moet. De inleggende is van de heer *Van Driessen*<sup>7</sup> Luitenant bij de 5<sup>[de]</sup> Afdeeling Inf[an]t[rie], en even als ik alhier gedetacheerd bij het 1<sup>[ste]</sup> Bataillon der 1<sup>[ste]</sup> Afdeeling Geldersche schuttery, en is myn beste vriend by dit Batt[ail]on.

Na U:W:E[delen] alles wat een Zoon en Broeder aan zyn door hem geliefde ouders en stiefzusters<sup>8</sup> in het beste kan wenschen in het nieuwe jaar zoo noemen ik my met kinderlyken eerbied U:W:Ede[le]s

Liefhebbende en gehoorzamen Zoon

C. Van Haersolte

2<sup>e</sup> Luit[enan]t

NB: De Heer *Tichler*<sup>9</sup> aan welke inleggende is geaddersseert zal op myn verzoek uw eene viziete komen maken

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: WelEdele Gestr Heer / Den Heer Walewijn / in de Helmstraat N<sup>o</sup> 1016 / te / Maastricht. Per gelegenheid

1. Niet nader getraceerd.
2. Er staat: vlak.
3. Zijn siefvader J. Walewijn.
4. Niet nader getraceerd.
5. Niet nader getraceerd.
6. Niet nader getraceerd.
7. Niet nader getraceerd.
8. Zijn stiefzusters Elize en Mina Walewijn.
9. Niet nader getraceerd.

## 27. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 5 januari 1834.

Breda den 5 January 1834.

Waarde Broeder en Zuster!

By gelegenheid dat ik Mevrouw van Thielen<sup>1</sup> antwoord, voeg ik eenige regels daarby, om Uw mede te delen dat den toestand van myne vrouw niet verbeterd is, en zy veel sprauw<sup>2</sup> zoo in de mond als keel heeft, het geen somtyds verhinderd om iets te gebruiken, waardoor zy zeer verzwakt, en niet meer in staat is om zig in het bed te draaien, zoo dat ik haar altijd moet verleggen, en niet tegenstaande iemand by haar waakt moet ik drie a vier maal snagts uit het bed om te helpen, om de benaauwdheden

die zy krygd; in een woord is haar toestand zeer akelig, en voor ons allen uitermaten verdrietig, en vermoeyend; dan niet tegenstaande wierd myn geest maar als myn gestel daardoor aangedaan; god weet hoe lang die akeligheid nog zal voortduuren.

Lina en oscar<sup>3</sup> zyn vrij wel, ons aller hartelyke groete want myn hoofd is niet gesteld om meer te schryven.

blyve met achting

UWliefhebbende Broeder

*Bangeman*

Aantekeningen:

enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: Mevrouw Walewyn / geb<sup>e</sup> Bangeman / Maestricht

1. Niet nader getraceerd.
2. Zie brief 25, noot 5.
3. Zijn dochter Danelina W.C.S. en zijn zoon Oscar W.J. Bangeman.

## **28. Brief van Carel. H.C. van Haersolte aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 11 maart 1834.**

Woudrichem den 11 Maart 1834

Waarde ouders

Ik heb het Pakje met de Heer Perk van Lit<sup>1</sup> door Uw medegegeven ontvangen, en dank uw hartelyk er voor. de Zokken waren goed passende, Ik ben thans reeds 3 maanden hier, en moet nog blijven tot 1 Junij, het is hier een waar Kazeret<sup>2</sup> want agter dit land is geen land meer, het is weg gewaaid zou Elize<sup>3</sup> zeggen als zy het zag, als gy uw verbeelt de sterkte van het guarnizoen [dat] bestaat uit, De kapitein De Vree, 2 Luit[enant]s Lechtleitner<sup>4</sup> en myn persoontje, met 123 man van het Conserve B[ataill]on der 14<sup>[de]</sup> Afd[elin]g welke gedeeltelijk in een Affuitloo[d]s<sup>5</sup> en gedeeltelyk bij de Burgers zyn geloogeerd, en door dat onze manschappen in die loo[d]s gelogeed zyn, zoo staan die Affuiten in de kerk, alwaar men des zondags als er Gods woord gepreedikt word midden inzit, ook moet ik uw zeggen [dat] onze keuken in de Konsistoriekamer is.

Dan zyn hier nog in de 40 platlandsche Drentsche Artelerie schutters, Dan is hier een Majoor der Artelerie, 1 Luit[enant]t Der genie, 1 kapt[ein] en 2 Luit[enant]s der Drentsche Artelerie, 1 magazynmeester, 1 kondikteur, en 5 mareschaussees. ziet hier het [2] guarnizoen der stad en Vesting Woudrichem, welk gekommandeert word door den plaatselyken kommandant der 3<sup>[de]</sup> Klasse de Majoor *Ritschie*. welke gehuwd is met een Jufvrouw *Patschie*.<sup>6</sup>

en dan hebben wy hier nog een Kapitein Plaatsmajoor<sup>7</sup>, een bestman, en by wiens familie wij nog wel is een Avond passeeren. Nu over iets anders. by Gerlach<sup>8</sup> en Laura<sup>9</sup> ben ik 4 dagen geweest, en heb allen gezond gevonden, en ook weder verlaten, een dag daarvan ben ik met Coentje<sup>10</sup> naar Breda geweest, om Eugene<sup>11</sup> te zien, welke dan ook bly was om my te zien, hij is Groot geworden en begint ook baart te krygen, maar schynt niet veel schik te hebben in het sergeantmajoor's baantje, naar die tijd heb ik niets meer van hem gehoord, oom Bangeman<sup>12</sup> is te Brielle, van Neef De Hard<sup>13</sup> hoor ik niets, van oom walewijn<sup>14</sup> van woelvliet heb ik ook niets vernomen; egter denk ik naar dat ik myne belydenis

heb gedaan, waarmede ik hier bezig ben om die te leeren, dan eens met verlof naar woelvliet te gaan, alwaar ik wel zal worden ontvangen,  
 uw vraagt my na de duurte alhier, ik verwoon hier 11 Guldens, en voor my middag eten moeten wy 10 Stuivers betalen, s morgens en S Avonds loopt ook nog al zoo wat op, en zedert dat ik hier ben, heb ik reeds 16 Gulden, en 4 Stuivers aan Steenkolen verstookt [3] en dan met die lange Avonden, ook nog al wat ligt verbrand, dan oppasser, en Waschloon, en dat van 48 Guldens tractement, zoo dat ik nog al dikwijls denk aan de f 11,25 Campagne vivres, doch door dat ik weinig uitgaan zoo kom ik nog alrond, dus klagen doen ik niet, uw vraagt my ook of ik niets van organisatie hoor, neen geen woord hoort men hier, nog in Goonichem<sup>15</sup> er van, ik er zeer naar verlangend ben. al was het ook alleen om van deze Afdeeling aftekoomen, hier by het Batt[aillo]n is hoegenaamd geen Harmonie, ider loopt op zich zelve, alle off[iciere]n [zijn] gehuwd op Een 1<sup>ste</sup> en 5 tweede Luit[enant]s na, waar van wy met ons beide hier en 1 op Loevestein, zoo dat die getrouwde ganzen, niets kan doen dan wat die aangaat elkander, als mede ons vrygezellen het leven zuurmaken, en het is zelfs zoo wyd dan de eene 1ste Luitenan]t den anderen voor 4 dagen naar zyn kamer stuurd. dus almachtig Plaizierig dienen. In hoope u:w:E: deze in goede gezondheid moogt ontvangen zoo noeme ik my na uw alle in gedachten omhelst te hebben

Uw altijd gehoorzamen Zoon

*Van Haersolte*

2<sup>[de]</sup> Luit[enan]<sup>t</sup>

N:B verzoeke myne komplimente te maken aan alle bekende

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Wel Edele Gestrengen Heer / Den Heer J:J: Walewijn / In de Helmstraat N° 1016 / te / Maastricht

1. Niet nader getraceerd.
2. Kaalte: kaalheid van bijvoorbeeld een landschap.
3. Zijn stiefzus Elize Walewijn.
4. Geen van drie nader getraceerd.
5. Affuit: houten onderstel voor een kanon.
6. Beiden niet nader getraceerd.
7. Niet nader getraceerd.
8. Zijn zwager Johannes H. Gerlach.
9. Zijn zus Laura C. van Haersolte.
10. Zijn zus Coenradina W.M.J. van Haersolte.
11. Waarschijnlijk zijn neef Eugène Bangeman.
12. Zijn oom P. Jan Bangeman.
13. Zijn neef Herman de Hart.
14. N.N. Walewijn van Woelvliet, waarschijnlijk een broer van zijn stiefvader.
15. Gorinchem.

## 29. Brief van Carel. H.C. van Haersolte aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 26 juni 1834.

Kamp bij Oirschot 26 Juny 1834

Geliefde ouders

Deze schryf ik met een half oog, om reden ik uit het Linker weinig zie en ziek in de Tent ben, egter gaat het nu een weinig beter.

Aan Kamps<sup>1</sup> geschreven hebbende over het Pak heb ik ten antwoord bekoomen hy van zoondanig pak niets wist en ook hoegenaamd geen goed uw aangaande in zyn huis had. zoo dat ik my op een andere wijze moet behelpen.

Het is hier alles zeer duur, wy betalen 14 stuivers en 7 1/2 st[ui]vers] Kampagne viveres en 125 voor het opslaan van de Kantine, en altyd wynglasen maar geen bier Glazen. de wyn aan een Gulden de flesch, zoo dat als ik een quart dri[n]k myn maaltyd op 31 stuivers komt. dan s'morgens noch s'Avonds niets, het is hier de Dood op een zwart kleed voor een 2<sup>de</sup> Luit[enan]t vooral by de schutterij waar zy alle [2] tijd hebben om by te brokken en daardoor de Jan kunnen uithangen. doch dat zie ik geduldig aan en bekommer my er weinig om, maar daar ik nu kort voor het Kamp een nieuwe jas heb laten maken van 36 G[u]l[den] en een Pantalon voor 15 zoo zyn al myne kontanten op, daarby heb ik ook nieuwe Epauettes voor 61 Guldens op myn massa<sup>2</sup> bekoomen, waarvoor ik 5 G[u]l[den] s maands gekort word, en in onze laatste kantonnementen te Boekel en Erp hebben wy een gulden daags in onze kwartieren moeten betalen, daarom blyf ik al ben ik niet ziek tog maar in de tent, waar men welhaast van de hitte verstikt, zoo als Papa<sup>3</sup> ook wel weet.

weest zoo goed en meld my eens of UW mijne laatste [brief] uit Erp, als mede deze ontvangen hebt, Na de Komplimenten verzocht te hebben aan alle bekende En uw lieden in gedachten omhelst te hebben noeme ik mij uw liefhebbende en gehoorzamen zoon

*Van Haersolte*

2<sup>[de]</sup>Luit[enan]t

Aantekeningen:

dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Madame / Madame Walewijn / neé Bangeman Rue de / Quasque / à / Maestricht

1. Niet nader getraceerd.
2. Massa: een groot geheel. Hier bedoeld: bovenop mijn totale onkosten.
3. Zijn stiefvader J. Walewijn.

## 30. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 10 september 1834.

Brielle den 10 September 1834

Waarde Broeder, en Zuster!

Met veel genoegen heb ik UE[deles] welstand vernomen. Oscar<sup>1</sup> houd zig vry wel, neemt sederd maanden niets meer in, hy groeid goed, en de toevallen verminderen zoo dat my vleye van zelfs

slyten zullen. Lina<sup>2</sup> is zeer wel te vreden, zy is echter zwak, en moet zig zeer in acht nemen; zy zyn sedert Mey in den ouden bosch gekantonneerd, maar hopen spoedig na Oosterhout te rug te keren, daar zy als dan het huisje daar Mev[rouw] van Boecop<sup>3</sup> een maand<sup>4</sup> zullen huuren.

Sedert eenigen tyd ben ik rechts en links gezonden. In July was ik in den Bosch, dat is te zeggen af en aan, want Oscar was met de meid in den Hulst. de Majoor van het 3 Bat[aillon]n een verlof voor 2 maanden naar Wisbaden krygende, zoo wierd my gelast gedurende zyne afwezigheid, met den Staf der afdeling by dat Bat[aillon] te gaan, het geen wel naar myn zin was, maar het duurde niet lang, want weinige dagen daarna kreeg ik order met het Bataillon na deeze plaats te marscheeren, alwaar het 2 Bat[aillon] uit het kamp ook is aangekomen, zoo dat ik nu met de staven van de afdeling, van het 2 en 3 Bat[aillons] hier ben, en wel zal moeten blyven; het 1 Bat[aillon] is te Dort. de schutters van het 1 en 3 Bat[aillon] zyn op weinige na die verkozen te blyven, met onbepaald [verlof] [2] ook heeft iedere komp[agnie] een officier behouden benevens de verdere benodigde ond[er] off[icieren] enz[ovoort]; van het 2 Bat[aillon] zyn 150 schutters moeten blyven om in de garnizoens dienst te voorzien.

In het begin had ik spyt niet te Dort te zyn, maar het bevalt my hier zeer goed, de menschen zyn byzonder vriendelyk, en ik heb een byzonder geschikt kwartier voor my gevonden, vooral ons oscar, die een goede loop heeft; ook hebben zy alle zorg voor hem, hy heeft ook goede speelkameraadjes, en gaat met hun met de Bokkewagen ryden, hy krygt dagelyks les van een goede meester. wy gaan middags by de afdelings adjudant de Ravalet<sup>5</sup> eeten die een zeer goede vrouw heeft, zy moet Oom tegen de Kolonel klerk<sup>6</sup> van de grenadiers zeggen. dat bevalt my ook goed. In Breda heb ik nog huur tot 1 Nov[ember] en moet daar nog opbreken, maar kan hier niet weg zoo lang tot alles geregeld is.

Uit Koppenhage<sup>7</sup> heb ik sederd maanden geen tyding gehad, maar zoo als ik hoor gaat het daar goed, waar Roger<sup>8</sup> is weet ik niet. In Hoorn<sup>9</sup> geloof ik alles wel is, want sederd ik hier ben heb ik van hun niets vernomen, sedert het verlies van myne vrouw<sup>10</sup>, heb ik volstrekt geene particuliere brief wisseling meer gehouden, om dat zulks my gevoelig was, ik zal die nu echter weer aanknopen.

Wat het in de staats courant aangekondigde betreft, zoo had ik zulks wel gezien, doch de gelden van Pieter Jan Bangeman J[unio]r gaan ons niet aan. dat was een halve Broeder van Pappa<sup>11</sup>, die zoo [3] als ik meen over zyne nalatenschap gedisponeerd, en bovendien zoo als wel gehoord heb, insolvent gestorven is. Het restant der nalatenschap van Papa moet op de weeskamer te Batavia ontvangen worden, het geen veele onkosten en moeite veroorzaakt, zoo dat ik niet geloof ieder aandeel boven de f 60 zal bedragen, waarom ik myn hoofd daarmede niet zal breken.

Zoo even kryg ik een brief van Otken<sup>12</sup> die my meld zy voor eenige dagen na Breda zyn gekomen, en Lina daar ongesteld is geworden, van het schielyk de trappen op lopen geraakte zy aan het hoesten, en heeft daar op veel bloed overgegeven, Neglie<sup>13</sup> heeft haar poeyers gegeven, en bloedzuigers laten aanleggen, dat haar verlicht heeft, zy lag nog te bed, konde moeyelyk spreken, Zy heeft lang geklaagd, maar het voor haar man verborgen gehouden, ook vrees ik zeer zy ook niet oud zal worden, Het ongeluk schynt my in dat opzigt te vervolgen.

Gister kreeg ik een brief van de Heer Vrythoff<sup>14</sup> met de tyding van het moordadig doodschieten van zyn zoon; welk een verschrikkelyken slag voor die famiële.

Myne hartelyke groete, benevens die van Oscar, met toewensching van gezondheid en vergenoegen blyf ik met achting Uw liefhebbende Broeder

*Bangeman*



## Aantekeningen:

rouwbrief, dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Wel Edel Gestrenge Heer / De Heer Walewyn / gepensioneerd Kapitein / te / Maastricht

1. Zijn zoon Oscar W.J. Bangeman.
2. Zijn dochter Danelina W.C.S. Bangeman.
3. Niet nader getraceerd.
4. Er staat: woond.
5. Niet nader getraceerd.
6. Niet nader getraceerd.
7. Zijn broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens verbleef in Kopenhagen.
8. Zijn neef Rutger Bangeman Huygens.
9. Zijn nicht Ginje de Hart (mogelijk Van Laer)-Jorritsma.
10. Zijn vrouw Wilhelmina M. van Haersolte was op 16 februari 1834 overleden.
11. Zijn vader Willem V. Bangeman.
12. Zijn schoonzoon.
13. Arts. Niet nader getraceerd.
14. Waarschijnlijk familie van zijn schoonzus Constance W. Vrijthoff.

### 31. Brief van Carel. H.C. van Haersolte aan J. Walewijn en Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 1 oktober 1834.

Gorinchem den 1 oktober 1834

Waarde Ouders

Uw brief van 27 September is my door den Heer van 't Hoff<sup>1</sup> geworden, ik ben den 26 Augustus met het Bataillon Schutters van Hoogemierde<sup>2</sup> naar Nijmegen vertrokken, en den 31 aldaar aangekomen, den 9 September ben ik by het Depot onzer Afd[elin]g overgeplaats, en den 12 alhier, waar het my best aanstaat, by oom Walewijn<sup>3</sup> ben ik in Passant aangeweest, en hem gezond aangetroffen; het speelt hem zeer dat ik zoo spoedig weg moest, Eugene<sup>4</sup> heeft my nog nooit geschreven, en ligt thans in Breda in Guarniezoen, dat is al wat ik van hem weet. De Kapitein Miltenburg<sup>5</sup> is by het Depot, en zyn famielie is nog te Nymegen, hy heeft nu 8 dagen geleden zyn dochter Naatje even als vroeger Leentje aan de teering verloren. Kees<sup>6</sup> is ook nog in de Bakkerij te Nymegen en is vader geworden van een Dochter. Ik denk de volgende Week eens<sup>7</sup> voor een Paar dagen naar Gerlach<sup>8</sup> te gaan, want ik ben verlangende hen eens te zien, meer weet ik niet als de Komplimenten aan Elize, Rappart en Mina<sup>9</sup>, nu waarde ouders vaartwel. dit is de hartelyke wensch van uw gehoorzamen Zoon

K[arel] Van Haersolte

2<sup>[de]</sup> Luit[enan]t

## Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Wel Edele Gestrengen Heer / Den Heer J:J: Walewijn / Gepensioneerd Kapitein / te / Maastricht

1. Niet nader getraceerd.
2. Circa 20 km. ten zuiden van Tilburg, in Nederlands Noord-Brabant.
3. N.N. Walewijn van Woelvliet, waarschijnlijk een broer van zijn stiefvader.
4. Waarschijnlijk zijn neef Eugène Bangeman.
5. De familie Miltenburg is niet nader getraceerd.
6. Niet nader getraceerd.
7. Er staat: is.
8. Zijn zwager Johannes H. Gerlach.
9. Zijn stiefzusters Elize en Mina Walewijn en zijn stiefzwager Bernard L. van Rappart.

## 32. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 4 november 1835.

den Hulst den 4 November 1835.

Waarde Zuster!

Het was my zeer aangenaam een brief van uw te ontvangen, en uw aller welstand te vernemen, het spyt my uw niet hier te hebben gezien voor al doordien uwe ongesteldheid de reden daar van is geweest. Dat het vertrek van Karel<sup>1</sup> na de Oost Indien uw zeer treft is natuurlijk, maar hy krygt daar door beter kans om fortuin te maken, want hier is het vooruitzicht zeer gering, vooral met het examen; want als men reeds tot zekere jaren is gekomen valt het moeyelyk het vereischte te leren, en in de Oost kan men spoedig zoo ver komen, dat men een goed bestaan heeft, hoe veele zyn niet op dien voet in weinige jaren te rug gekomen, als men geregeld leeft kan men daar ook wel gezond blyven, en het kan zeer wel gebeuren [dat] gy hem niet alleen te rug ziet komen, maar nog eenige jaren met hem doorbrengt.

Ik ben den geheelen Zomer hier geweest eerst met een verlof voor drie maanden, en had gehoopt onbepaald verlof te krygen, of wel op [2] waerom ik na den Haag ben geweest, maar dit is niet gelukt, maar wel prolongatie voor vier maanden, het welk met 1 Dec[ember] eindigd; *daar* ik echter geen lust heb na Brielle te rug te keren zoo heb ik weder een prolongatie voor zes maanden gevraagd, die ook wel verleend zullen worden, om dat door toevallige omstandigheden den dienst der Afdeling en Bataillons zodanig geregeld is dat men my hier kan laten; Ik heb ook reeds een gemeubil[ee]rd kwartier in den Bosch gehuurd, daar ik alles zoo zal inrichten om zonder iets over te brengen, met myn huishouden over en weder te verblyven; Ik heb een beste Meid, en oppasser die beide zeer goed voor Oscar<sup>2</sup> zyn, want hoewel hy hier veel gebeterd is, en waarom ik voor al in deeze streken wil blyven om hem veel in de lucht te kunnen hebben, zoo moet men echter nog altyd op hem letten, omdat hy geen voorgevoel van zyne ongesteldheid heeft; overigens is hy zeer gezond, groeid goed, is vrolyk vlug en sterk; zoo dat ik my met zyne geheele herstelling vleye; geneesmiddelen gebruikt hy niet meer.

Die Heer en Dame die ik had laten afhalen, was myn Adjudant *de Ravellet*, met zyn vrouwtje<sup>3</sup>, die Oom moet zeggen tegen de Kolonel Klerk<sup>4</sup> van de Grenadiers, Zy was reeds eenige maanden ziek geweest, maar hier veel gebeterd. dan heeft [zij] thans de teering zoo als haar man my uit Brielle schryft, zoo dat zy ook niet oud zal worden. Annette van [3] vessem is den geheelen zomer by my geweest, maar gaat niet mede na s'Bosch; *Constantyn*<sup>5</sup> maakt het zeer goed, en zal wel door de waereld komen; Henry<sup>6</sup> is nog geen officier vermits geen benoemingen gedaan worden, het is een knappe en

vlugge jongen, van iedereen bemind, kleet zig zeer goed, en houd nog geld van zyn tractement over. - Broeder Huygens<sup>7</sup> is ziek geweest maar hersteld; zyne vrouw<sup>8</sup> zukkeld altyd, de kinderen zyn wel, maar Roger<sup>9</sup> nog in America, hy was dezen zomer verwacht. - Zuster Milse<sup>10</sup> is verleden winter lang ziek geweest, zoo dat zy was opgegeven, maar zagjes aan genoegzaam hersteld; haar man<sup>11</sup> is daarna ziek geworden, maar zeer aan de beterhand toen zy de koorts terug kreeg; nu is hy overleden, en zy zal zoo als men vreesd bezwaarlyk de winter door komen. Joritsma, en zyn vrouw<sup>12</sup> zyn doodelyk ziek geweest, zy is hersteld, maar hy kan zig niet goed herhalen<sup>13</sup>. - de Hart<sup>14</sup> is voor zes maanden met verlof na Parys, on [beschadiging] mogelyk geduurende den winter zyne gezondheid [beschadiging]-stellen. Myn schoonzoon Otken is ontroostbaar over zyn verlies<sup>15</sup>, hy is met zyn Regiment in garnisoen te Amsterdam, dus midden in zyne famielle, maar het gewoel verveeld hem, dus van alle kanten akeligheid, intusschen ben ik goddank altyd gezond gebleven; toen ik hier kwam was ik zeer ter neergedrukt, maar de lucht, en aanhoudende bezigheden, hebben my zeer versterkt, zoo dat ik alles kan doen als voorheen; in het Dorp ben ik maar drie maal geweest om dat ik my hier veel beter bevind. Het repareeren van alles, en het maken van veranderingen heeft my de tyd kort gemaakt. onbezorgd de kost hebbende zoo behoef ik dien aangaande geen zwaar hoofd te hebben, en het is my byzonder aangenaam uwe omstandigheden ook zoo zyn. Veele hartelyke groete aan uw man, ook van Oscar en de van Vessems. adieu

Uw liefhebbende Broeder

*Bangeman*

#### Aantekeningen:

rouwbrief, dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: à Madame / Madame Walewyn / née Bangeman / à / Maastricht

1. Anna's zoon Carel H.C. van Haersolte.
2. Zijn zoon Oscar W.J. Bangeman.
3. Beiden niet nader getraceerd.
4. Niet nader getraceerd.
5. Hun neef Constantijn C.L. van Vessem.
6. Hun neef Henricus A.L. van Vessem.
7. Hun broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
8. Hun schoonzus Constance W. Vrijthoff.
9. Hun neef Rutger Bangeman Huygens.
10. Hun zus P. Wilhelmina Bangeman.
11. Hun zwager Chris Milse.
12. N.N. Jorritsma en diens vrouw Ginje de Hart (mogelijk Van Laer).
13. Erholen; herstellen.
14. Hun neef Herman de Hart.
15. Zijn dochter Danelina W.C.S. Bangeman, echtgenote van Ötken N.N., was overleden.

### 33. Brief van Cornelia C. Schrassert-Van der Voort aan Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 27 januari 1836.

Waarde Nigt;

Mevrouw ten Cate<sup>1</sup>, die bij haar ouders thans is gelogeert En binnen weinige daagen weeder naar maastricht gaat vertrekken, maake [ik] van die gelegendheid gebruik UWgeb[orene] Deese regelen te doen geworden, ik zoude wel eens aan U geschreeve en uwe brieven beantwoord hebbe Dan daar van hier, niets bijsonders wetende te melden, ook het schrijve mij moeilijk is, daar om wilde zulks liever niet meer doen, ik heb heeden mevrouw De Wed[uwe] Sas<sup>2</sup> bij mij gelogeert. Wij gaan weinig uijt, maar Brengen onse winter avondje[s] samen vergenoegt Door, [Als] UWgeb[orene] deese environs mogte passeeren, en bij die Gelegendheid, mij eens wilde bezoeken, zal mij aangenaam zijn, na mijne Complimente aan Uw Egtgenoot<sup>3</sup> versogt te hebbe, gelooft mij, met alle agting te zijn;

Waarde Nigt

Arnhem den 27 Jann[uari]  
1836

UWgeb[orenes] dienaressse  
en nigt  
de Wed[uwe] Schrassert

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Madame / Madame A. Wallewijn / Née Bangeman / a / Maastricht

1. Niet nader getraceerd.
2. Niet nader getraceerd.
3. Anna's echtgenoot J. Walewijn.

### 34. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 14 maart 1836.

den Hulst 14 maart 1836.

Waarde Zuster!

Het was my zeer aangenaam te vernemen, Uw, en Broeder<sup>1</sup> welvarende zyn, en het UI[ieden] goed gaat, want groter geluk als gezondheid, en een redelyk bestaan, kan men niet hebben, en daarby kan men zeer vergenoegd leven, als men met zyn lot te vreden is. dat het vertrek van Karel<sup>2</sup> uw blyft smarten, geloof ik wel, maar zulks kan mogelyk tot zyn geluk strekken, want hier is niet veel vooruitzicht.

Ik ben sederd eenige dagen voor goed hier terug gekeerd, want hoewel ik een zeer goed kwartier in de Hintkamer straat, dicht by de markt, in een groot huys had, zoo beviel het my niet zeer in de Stad, en aan Oscar<sup>3</sup> noch minder, ook begon zyne ongesteldheid, die veel gebeterd was, sterk toe[te]nemen, de kamerlucht en weinige beweging veroorzaakten by hem verstoppingen in het onderlyf, zoo dat zonder afgaande middelen te gebruiken, in 't geheel niet op het huisje ging, zoo dat de toevallen vermeerderden; sedert wy hier zyn gaat het veel beter, zoodat het duidelyk blykt dat de vrye lucht, en aanhoudende beweging voor hem onvermydelyk zyn. Hy was in de Stad druk aan het leren en

kreeg dagelyksch meesters, zoo dat het jammer is [dat hij] niet langer daarvan gebruik heeft kunnen maken [2] maar vermits de gezondheid het voornaamste is moet ik daarvoor het eerste zorgen, ook vley ik my [dat] hy hier wel zal herstellen, omdat [hij] overigens zeer gezond, vlug, sterk, en altyd vrolyk is. In s'Bosch ben ik niet uitgeweest, als om met hem te wandelen, ook heb ik daar geen gelukkigen winter getroffen uit hoofde van het roodvonk dat sterk regeerde, en zeer gevaarlyk was, waaraan my wel niet gestoord heb, tot dat het by myn huisheer kwam, het geen my deed besluiten onverwyld de stad te verlaten; toen het gevaar over was ben ik te rug gekeerd. Ik heb dus duur gewoond, want van de vier maanden die ik betaald heb ben ik 'er geen twee geweest, vermits van het redelyk wêer meest al gebruik heb gemaakt om een uitstapje te doen, het geen zeer gemakkelyk was om dat myn rytuig en Paarden altyd by my had, en niets behoefde over te brengen. Het weer is hier nu niet aangenaam, en dog vervelen wy ons niet, omdat er altyd binnen of buiten wat te doen valt; zoo dra het gunstiger word zal ik het druk krygen.

Den 1<sup>e</sup> der vorige maand heb ik het kommando der afdeling overgegeven, daar ik eervol uit myne tydelyke betrekking by de mobiele schuttery ontslagen [ben], en op 2/3 van het activiteits tractement, en dus in myne vorige positie te rug gebragt ben; het geen my buiten gewoon aangenaam is, vermits [ik] geheel vry ben, en evenzoo veel heb als dat met verlof was, terwyl [ik] aanhoudend veel correspondentie, en verantwoording had; ik zal nu gelegenheid hebben, om alles ongehinderd in den Hulst naar myn zin in te richten. Met de kinderen van van Vessem<sup>4</sup> [3] gaat het goed, zy redden zig op een fatsoenlyke wyze, zonder behulp, Henry is noch geen Officier, want benoemingen hebben geen plaats. Constantyn heeft verscheide administratien, en altyd by de Notaris<sup>5</sup>, hy doet ook alles voor Broeder Huygens<sup>6</sup>, die hier veel heeft aangekogt, en veel laat werken, hy heeft een opgaaf gevraagd van de kosten om op Henkenshagen, een stal voor zes paarden, twee koeyen, een koetshuis voor drie rytuigen, en een Koetsierskamer te zetten, of hy daar toe zal besluiten weet men noch niet niet; Henkenshagens is tot Mey verhuurd, en dan behoud hy het aan zich, hoopt in de zomer te kunnen overkomen, als Roger<sup>7</sup>, die altyd in America blyft, te rug is, overigens is de famiële in Coppenhage<sup>8</sup> vry welvarende. Wim<sup>9</sup> is beter, en wil te Hoorn<sup>10</sup> niet langer blyven, maar maald sterk om te Rooy te komen of in den omtrek van den Hulst, ik heb reeds overal gezogt om wat te krygen, maar alles is zoo bezet dat 'er niets te vinden is.

Met nicht Chrisje<sup>11</sup>, haar man, en de kinderen gaat het goed, de oudste zoon is sergeant by de 14<sup>e</sup> Afd[elin]g in s'Bosch in gaarnisoen, de tweede is te Hoorn Submiscourier by de registratie, en Christientje legd te Weesp op een kostschool.

Met van den velden<sup>12</sup> gaat het goed, zyn vrouw kraamt nog alle jaren, legd nu weder in 't kinderbed. - de Hart<sup>13</sup> is met zyn vrouw te Parys, is veel beter, en hoopt tegen Mey hersteld terug te komen. Myn schoonzoon Otken, zyne gezondheid heeft geleden, zyn borst is aangedaan, en hy heeft ook reeds eenige malen bloed op gegeven, hy kan zyne vrouw<sup>14</sup> wel spoedig volgen, ten zy hy in 't zuiden van Vrankryk genezen kan, waartoe; op een geneeskundig certificaat, een verlof voor zes maanden met behoud van het volle tractement heeft aangevraagd. Zie daar waarde Zuster zoo als ik vertrouwd beantwoord deeze aan Uw verlangen. Veele hartelyke groete ook van Oscar, mede voor Uw man. blyve U liefhebbende Broeder

*Bangeman*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw Walewyn / gebore Bangeman / te / Maestricht

1. Zijn zwager J. Walewijn.

2. Anna T.J. Bangemans zoon Carel H.C. van Haersolte was naar Oost-Indië vertrokken.
3. Zijn zoon Oscar W.J. Bangeman.
4. Zijn neven en nicht, de kinderen van Hendrik van Vessem en Johanna A.D.J. Bangeman: Constantijn C.L., Hendricus A.L., en Anna C.M.W. van Vessem.
5. Notaris B. de Jong, zaakgelastigde van de familie Bangeman.
6. Hun broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
7. Hun neef Rutger Bangeman Huygens.
8. Het gezin van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
9. Hun zus P. Wilhelmina Bangeman.
10. Hun nicht Ginje de Hart (mogelijk Van Laer)-Jorritsma..
11. Het gezin van Dolten, kinderen van hun zus P. Wilhelmina Bangeman.
12. Zijn schoonzoon Hendrik P. van der Velde was hertrouwd.
13. Hun neef Herman de Hart.
14. Zijn overleden dochter Danelina W.C.S. Bangeman.

### **35. Brief van P. Jan Bangeman van de Hulst aan Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 1 september 1836.**

den Hulst 1 september 1836

Waarde Zuster!

Ik heb uw laatste brief niet dadelyk beantwoord wegens de aanhoudende afwisseling, en logeergasten, en nu wacht ik om Broeder Huygens<sup>1</sup> deese mede te geven, die op dit oogenblik in Holland is maar binnen kort hier te rug moet komen, om ter loops goeden dag te zeggen, vermits zyn verlotf zeer na verlopen is.

Zuster Milse<sup>2</sup> heeft Hoorn<sup>3</sup> verlaten, om dat daar van de koorts niet vry konde komen, en zy aanhoudend sukkelde, zy heeft Henkenshagen voor een jaar gehuurd, en zal 'er wel langer blyven als Huygens in 't volgende jaar niet over kan komen, Zy heeft Louise Barkmeger<sup>4</sup> by haar; zy hebben omtrent vier weeken by my gelogeed, om alles op Henkenshagen met gemak te kunnen inrichten.

Nicht Jorritsma<sup>5</sup>, met haar zoon Jan, en dochter Christientje uit Hoorn, zyn sedert het begin van Augustus by haar gelogeed, maar thans allen by van der Velden<sup>6</sup> te Tilburg, om het kamp te zien, en Neef de Hart<sup>7</sup>; die met zyn afdeling daar in legd, te bezoeken; by welke gelegenheid zy ook [2] van de Tilburgsche kermis gebruik maken, dingsdag was het voornemens terug te zyn, maar tot noch toe niet gekomen, zoo dat het verblyf van nicht Chrisje<sup>8</sup> alhier, daar door verlengd word; want eerst was het plan op 1 september te Hoorn te rug te zyn; Dokter Joritsma zoude recht gaarne mede gekomen zyn, maar konde zyne zieken niet verlaten. Wim<sup>9</sup> is hier dadelyk gezond geworden, en is nog zeer vlug; waar uit blykt de lucht hier veel gezonder is. Neef de Hart zal na het kamp denkelyk weer in s'Bosch in garnisoen komen, zyne vrouw woond in Nymegen, alwaar zy een Huis gehuurd hadden, denkende daar te blyven, nu willen zy niet veranderen alvorens eene meerdere zekerheid van een vast verblyf te hebben; Zyne reis na Parys is van veel nut voor zyne herstelling geweest, maar heeft veel geld gekost.

Gister heb ik een brief van Ötken<sup>10</sup> uit Majntz ontvangen, hy heeft het zuiden van Vrankryk door geweest, en is over Lyon, op Geneve gegaan, en zoo door Zwitserland, zal nu den Rhyn afkomen, en my bezoeken, om eenige tyd hier te blyven; binnen acht dagen kan hy reeds [3] komen; zyn verlotf eindigd den 11. October.

Ik verwacht myn gewezen laatste Adjutant van de afdeling de *Ravallet*<sup>11</sup> ook voor eenige dagen hier, als [hij] van Pyrmondt terug komt, alwaar de Baden gebruikt, omdat zyne gezondheid op de Citadel van Antwerpen<sup>12</sup> zeer veel geleden heeft.

Van de Heer Thielen<sup>13</sup>, heb ik een zeer verdrietige brief gehad wegens het verlies zyner vrouw; Ik heb zyn Ed[ele] ook by my verzogt, maar heb noch geen antwoord, intusschen houde ik my verzekerd van zyne komst. als het treft dat Otken en de Ravallet te gelyk komen, dan zullen wy vier weduwnaars zyn, die hunne vrouwen binnen den tyd van drie jaaren verloren hebben.

Ik heb met leedwezen vernomen dat Broeder Walewyn, een zoo pynelyke operatie heeft doorgestaan, gelukkig dat in goede handen is gevallen, hope het nu geheel genezen zal zyn, en de pynelykheid in uwe benen voor altyd geweken zal zyn.

Met my gaat het altyd nog al wel, maar heb veel gehoest van eene verkoudheid die ik verleden winter heb opgedaan. Oscar<sup>14</sup> is noch niet vry van de schokken maar beterd zagjes, zoo dat my met eene volkome herstelling vleye, hy groeid goed en is zeer vlug en altyd vrolyk, Ik denk met hem de winter in het Dorp door te brengen, heb daar voor de wintermaanden by Juffrouw Kems<sup>15</sup> gehuurd, want in s'Bosch heeft het my niet bevallen. - de van Vessems<sup>16</sup> zyn welvarende.

onse hartelyke groete, ook aan Uw Man. blyve Uw liefhebbende Broeder

*Bangeman*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw Walewyn / geb<sup>e</sup> Bangeman / te / Maestricht

1. Hun broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2. Hun zus P. Wilhelmina Bangeman.
3. Hun nicht Ginje de Hart (mogelijk Van Laer)-Jorritsma.
4. De gezelschapsdame van P. Wilhelmina Bangeman.
5. Ginje de Hart (mogelijk Van Laer), gehuwd met N.N. Jorritsma.
6. Zijn schoonzoon Hendrik P. van der Velde.
7. Hun neef Herman de Hart.
8. Chrisje de Hart (mogelijk Van Laer), gehuwd met N.N. Dolten.
9. Hun zus P. Wilhelmina Bangeman.
10. Zijn schoonzoon Ötken N.N.
11. Niet nader getraceerd.
12. Zie brief 24.
13. Niet nader getraceerd.
14. Zijn zoon Oscar W.J. Bangeman.
15. Niet nader getraceerd.
16. De kinderen van hun zus Johanna A.D.J. Bangeman.

**36. Brief van Hendrik P. van der Velde aan C.Willem A. van Haersolte tot den Doorn, 16 april 1837.**

St Oedenroden den 16<sup>e</sup> April 1837

Hoog Wel Geboren Heer Waarde Neef!

Vinde mij in de droevige Verplichting; U Hoog Wel Geborene het ons alle zoo smartelyk overlyden van mynen behuwd Vader, de hoog Edel Gestrengen Heer P: J: Bangeman Van den Hulst te berigten. hy ontsliep zeer zag, aan eene uitteerende ziekte, gisteravond ten 9 uur, op den Huize den Hulst, in den ouderdom van nog geen 67 Jaaren, my van U Hoog Wel Geb[orenes] opregte deelneming in onze droefheid verzekerd houdende, hebben de eer met ware hoogachting te zyn

Hoog Wel Geboren Heer Waarde Neef

U Hoog Wel Geb[orenes] D[ienst[W]illige] Dienaar en Neef

HP van der velden

Verzoeken van brieven van rouwbeklag verschoond te mogen blijven

Aantekeningen:

rouwbrief, enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: Hoog wel Geboren Heer / den Heere B<sup>on</sup> van Haersolte / Heer van den Doorn / te / Zwolle.

**37. Brief van P. Wilhelmina Milse-Bangeman aan Anna T.J. Walewijn-Bangeman, 24 april 1837.**

op den Huysen Henkenshaagen

den 24 april 1837

Waarde Zuster

m[e]t droevhyt ben ik hier en als ik had kennen denken, had ik hier niet gekomen, dog was wel om myn Broeder<sup>1</sup> en syn soontje<sup>2</sup>. dog heb een huiszeekering gemaakt<sup>3</sup>. voor eerst dat de myjery<sup>4</sup> so veranderd is, als een omg[e]keert blad en een verveelend land en net so duur als in holland. dog ik gehaaste my omdat myn Broer nog op den Hulst wo[o]nde, waar ik met my[n] overkomst den 7 juny ben gekoomen en ben drie weeken gebleeven en alle daagen morgens na Henkenshaagen gereeden, door het riytuiyg van myn Broer gebragt en soms weer te rug wierd gehaald. so lang ik de boel hier op Henkenshaagen in order had, toen was o[n]s Broeder so best te vreed en so goed, dog [hij had] een akelyke hoest en syde teegen my: ik heb de Hoest van mama<sup>5</sup>. dat ik [hem] al uyt het hooft praaten. dog ik sag wel beeter. dog den geheelen somer was zyn asem goed, dog in het najaar huurde zyn E[dele] de kamers by Camps<sup>6</sup>, dan<sup>7</sup> ziekker syn en toen om alles vol te maaken, ging toen na amsterdam. met oscar<sup>8</sup> by die so genoemde Dolten zuster<sup>9</sup>, om zyn kind selve ni[e]tt mogelyk is.<sup>10</sup> een verstandig man om soon vent sig over kreg[e]n dan is onbegrypelyk<sup>11</sup> en heeft toen voor zyn ygen ook harde begonne.<sup>12</sup> ik geloov niet anders als dat het zyn dood versneld heeft, want toen [hij] te rug kwam van amsterdam was [hij] niet meer te he[r]kennennen, zo vervallen als die arme ongelukkige man was. jan<sup>13</sup> is seederd noyt meer goed geweest, alle daagen minder, dog wilde [2] niet weeten [dat hij] so



agter uytging. had nog plan om te timmeren an den Hulst. is nog al een enkele keer by my geweest, dog altoos hoest. moest oscar medesynen in geeven en op lange kon [hij] niet meer koomen. is toen na den Hu[l]st gegaan en nog so wat gaende en staande tot Donderdag den 13 april. den 15 zaterdag ben ik er met Louise<sup>14</sup> na toegegaan en het wel ander half uur geweest eer [ik] by hem kon komen en toen dadelyk zyn wy binnengegaan. log met oopen mond, half open oogen. ik vatte zynde by de Hand en [hij] zyde dag zuster en was weer slaapenende. dog op eens doet zyne oogen open en ik zyde neemd wat spanjewyn met een stuk conbyndje<sup>15</sup>, dog neen, ik moet nie[t] hebben, klaag hy. nie[t]s, en dus kan [ik] er nie[t]s aan doen. en ieder verveelde hem. als [met] de Knecht alleen hebben wy nog een uur gewagt. voor de reis daer reiden na Huys. te huys komende was van den velden<sup>16</sup> daar met constantyn<sup>17</sup>, die ginge na Roy. sy syn na moej<sup>18</sup>. zond de knecht te point om Dolten<sup>19</sup>. constantyn daadelyk na den Hulst moest en so als toen constantyn en van de velden syn gegaen. waar er [de] Knecht [van] Dolten zeit hoei de al dood was. dien dag is de boel al verseegelt en heeft Dolten *Jorri[t]sma*<sup>20</sup> als voogt aan gesteld. donderdags. die van nie[t]s wist, had die neege weeken dat voogt was geweest. had een procurassie gesonden aan zyn soon Manus die toesiende voogt is. was het hulst verseegelt dus alle kasten voor die wo[e]n[s]dag niet te Henken[shaagen], want had nog geend besteld voor het huys houden. en wat zal er nu van worden, mogelyk oscar na Ho[o]m<sup>21</sup> en den Hulst leeg, en dan van hant over liede [3] die alles verwaarloosen wat Broeder in order heeft gebragt en vervallen teegen oscar mondig is, so die blyft leeven, want [hij] was ook niet teegen de noorthollansche lutt gekonnen, so min als ik. en als die toevallen niet overgaan, is het een heele last, vooral [voor] Chrisje<sup>22</sup> die tog niet seer sterk is, om dan soon jongetje te hebben. want geloov Broeder so is versleeten. voor eerst van verdriet van het verlies van zyn vrouw en kinder en dan in geen vier jaar snags heeft door verslaapen om dat altoos bang was dat het kind een toeval zou krygen - so als veel snags had en daar word men niet sterk of vet van. dus snags senteeren en dan het laast amsterdamsche lutt, ja - suster so gaat het, ik heb 16 weeken ziek geleegen en geen uur zonder coor[t]s en drie maal dat Dolten en Chrisje dogten [dat] ik dood was. agt maal in gest[e]md dat ik om de week eens kon verbed worden, en nog moest ik blyven leeven. dat myn lieve arme man<sup>23</sup> sick wierd. dog myn ziekte was er veel schult van, want [hij] was so gewoon aan mij he[m] oppassing. wat had [hij] so veel in alle oorloogen geleden en so veel blessueren gehad. voor dood te boek. had het op de borst en paste ik [op dat hij] noyt in togten ging. dog nu alleen synde en wilde niet[s] gebruyken so als een doyjer van een y met suyker smorgens. en so was het blas en word so maager en komt so booven en syt ag wumliev, ik ben so siek en moest na bed. was saterdag. kom om Dolten. Jorritsma zog, dog was ook niet wel. wand sondags siek van huis. maandag er geen siek, so op de dood. ik was nog hart siek, dus kan u denken hoe dat het by ons alle gesteld was. ik met altoos de coor[t]s, pa[s]te Milse op. Louise moest na de stad om Dolten en ma<sup>24</sup> op te passen. hier hoef ik U niet te seggen hoe het gesteld was, en Cris<sup>25</sup> net vyf weeken lang geweest [4] Ik wens Louise weer, om dat ik weer erger was geworde, en de kinders langzaam beeterde. milse was ook wat beeter, dog kan haast nie[t]s gebruyken en wierd weer erger, dog Dolten en Chrisje wonen so ver dat sy met de koets weer van de nyjen en kwamen na ons, sinen docter komd op de andere<sup>26</sup> zomer by my en syde u nooit gezeekering meer maken op papa, want kan sien [dat hij] niet meer door komen [zal], so als dan volgen[de] dag gebeurden. was ook so stil dood, met syn handen uijskoud onder myn handen op een kannetje met waater [en] onder de mynen die altoos branden van de coor[t]s. dog nie[t]s holp. had den aasem uyt geblaasen en ik die so 16 weeken so siek had geleegen, moest blyven leeven om so veel naarhyt te overleeven. agt weeken op 2 daagen na is myn onmenselyk ziek geweest. het koud vuur in de ingewanden, en nu myn geliefde Broeder weer. daar moest ik nog

om hier koomen. daar sit ik 2 uren [van] alle famielje weg, als de van vessems<sup>27</sup>. dog anet<sup>28</sup> is ook zieklyk en ik geloof niet [dat] zy lang leven sal, nu is het [een] geluk [dat] myn soon<sup>29</sup> in den Bosch in garnisoen ligt waar myn stiefsoon<sup>30</sup> by is. die kreeg in syn Hooft om in dienst te gaan, dat myn plan niet was. want had hem op een notaris kantoor willen plaatsen. het is een soon van Chris<sup>31</sup>, dog een peete kind van van Laer<sup>32</sup>, daarvan de naam ook draagt, heet ook Daniel. is nu Luit-serchant en moet dienst dienen

en hoop[t] officier [luite]nand van deesen soomer [te worden.] god geeft het. dan is hy geholpen. past best op, maar so geeft het in een kamer als een offiesier<sup>33</sup> en gedraagt sig ook so dus heb ik hoop hy luit[enant] ook word. dat sal my dan nog een plaisier syn in de waerelt, want er is niet veel meer in de waerelt. want als men sig verbeelt, nu ben ik eens weer boven op, dan kom[t] er weer wat, dat weer alles onderste boven maakt en so heb ik het veel gehad waarde zuster. ja wie weet nog wat er nog meer sal gebeuren. [5] dog leeven op hoop dat het nu hier by blyven sal. als het nu maar met dat arme kind<sup>34</sup> goed af komd. niet dat het niet goed sal hebben by Dolten. allerbest, dog de lugt is te ongesond. dat kint van constanse<sup>35</sup> is hier in het laasten. die heeft een derde [van de erfenis.] dog den Hulst is aan oscar. siet daar een heele courant. hoop [dat] u hem sult kenne leesen want ik heb geen gedult langzaam te schryven. mastrigt sal ook wel veranderd zyn. ziet u noyt klaas van loonen<sup>36</sup>, offiesier van de Rigbank. is die nog niet getroud. ik hoor noyt ie[t]s van Lynk<sup>37</sup>, hoe gaat het met den Heer *winkelman*<sup>38</sup>, ik weet niet wat [hij] teegenswoordig is, dog ik geloof inspekteur ontvanger. gaat er u daar meede om, so ja veel complimente van myn, dog kend my beeter als [mevrouw] van Laer, die heeft ook een com[m]unicasie brief gehad van Van den velden voor het overlyde van myn dierbaare Broeder, dien syne ook goed kende en te alkmaar [met] myn Broer daar in garniesoen lag. [Toen] woonde winkelman daar ook. u[w] Dogter Coentje<sup>39</sup> is te Bergen op Zoom, geloof ik dat [ik] gehoord heb. aan de famillje van Haarsolte hebben ze niet communicasie kenne geeven als eer Dolten [van] *groscam*[p]<sup>40</sup> [informatie gekregen heeft] en aan jonge Heer van Haersolten van den Doorn<sup>41</sup> die ik nog wist [dat hij] te swoll woond. is getrouwd en heeft een boel kinders geloov ik. en waar [is] Emsje<sup>42</sup>, die was geloov ik getroud met vos van steenwyk<sup>43</sup>, ik geloof die te zutfen zyn<sup>44</sup>. dog weet niet of er nog te arnhem<sup>45</sup> zyn, want geen mensch hoorden er iets van als ik. die wynige [die er] nog syn en nog van montanus<sup>46</sup> te Lyden, mogelyk weet men [daar] nog wat van. van Laer syn susters syn ook dood, dog ik heb een huis van gehad. dog is by ongeluk omdat suster deesie<sup>47</sup> te swol een beroerte kreeg van de tyding [dat] suster ten smette<sup>48</sup> dood was en [ik] is nu van het seevende gelit. so gaat het met alle de ervenissen, nu komd Broeder Huygens<sup>49</sup> maar weer so als voorleede jaar en dat is maar vliegende, die sal ook veel van weeten. Broeder so schi[e]lyk dood is, dog wat sal men doen. wy moeten alle die weg vroeg of laat [gaan]. als men gezond is wil hier wel leeven, dog siek is het maar ellende. so a[l]s broer was [, dat was] niet meer met droog ogen aan te sien. vel en been, haast nie[t]s meer eten. hoeste sig capot seederd de rys van amsterdam. ik hoop [dat] u myn lange brief niet sal verveelen, en wensn u van harte Beeterschap en veel Complimente aan uwe egtgenoote en van den famielje by on[s] bekend als meede van Louise.

blyven u dienaressen en liefhebbende suster P W Bangeman

weduwe Milse

als u lust heeft my te antwoorden, sal my aangenaam zyn

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; enkel, kant 5 beschreven, kant 6 adres: Madame / Madame A: Walewijn / née Bangeman / Maastricht / franco / Bois le Duc

1. Hun broer P. Jan Bangeman van de Hulst.
2. Hun neefje Oscar W.J. Bangeman.
3. Zij had het huis Henkenshagen van haar broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens gehuurd.
4. De Meierij van Den Bosch.
5. Hun moeder Catharina C. Huygens.
6. Niet nader getraceerd.
7. Er staat: dat.
8. Hun neefje Oscar W.J. Bangeman.
9. Niet nader getraceerd. Mogelijk een zus van haar schoonzoon Dolten.
10. Waarschijnlijk bedoeld: dat P. Jan Bangeman zelf niet voldoende voor zijn zoon kon zorgen.
11. Wat de schrijfster hier bedoeld is onduidelijk.
12. Lees: zijn gezondheid ging hard achteruit.
13. Hun broer P. Jan Bangeman.
14. Haar gezelschapsdame Louise Barkmeger.
15. Een soort koekje.
16. Hendrik P. van der Velde, schoonzoon van P. Jan Bangeman.
17. Hun neef Constantijn C.L. van Vessem.
18. Niet nader getraceerd.
19. Haar schoonzoon N.N. Dolten.
20. Haar schoonzoon N.N. Jorritsma.
21. Naar de Jorritsma's.
22. Haar dochter Chrisje de Hart (mogelijk Van Laer), gehuwd met N.N. Dolten.
23. Chris Milse, haar derde echtgenoot.
24. Niet nader getraceerd.
25. Hun broer Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
26. Lees: de vorige.
27. De kinderen van hun zus Johanna A.D.J. Bangeman.
28. Hun nichtje Anna C.M.W. van Vessem.
29. Herman de Hart, zoon uit haar eerste huwelijk.
30. Niet nader getraceerd.
31. Chris Milse, haar derde echtgenoot.
32. Daniël van Laer, haar tweede echtgenoot.
33. Waarschijnlijk bedoeld: zoals het hoort voor een officier.
34. Hun neefje Oscar W.J. Bangeman.
35. Henriëtte M.J.C. van der Velde, dochter van hun nicht Constance V. Bangeman.
36. Niet nader getraceerd.
37. Niet nader getraceerd.
38. Niet nader getraceerd.
39. Anna's dochter Coenradina W.M.J. van Haersolte.
40. Hendrik Groskamp en diens vrouw Philippina R. van Haersolte, schoonzus van P. Jan Bangeman en van Anna T.J. Bangeman.
41. C.Willem A. van Haersolte tot den Doorn, neef van P. Jan Bangeman en van Anna T.J. Bangeman.
42. Emerentia P.C. van Haersolte, schoonzus van P. Jan Bangeman en van Anna T.j. Bangeman. Gehuwd met Frederik J.B. van der Capellen van Rijsselt.

43. Neef Johan Christiaan van Haersolte tot Haerst was gehuwd met Geertruid A. de Vos van Steenwijk.
44. Coenradina A. van Haersolte, schoonzus van P. Jan Bangeman en van Anna T.j. Bangeman. Gehuwd met Ludolf F.H. van Heeckeren tot Walien uit Zutphen.
45. Anthony F.R.E. van Haersolte van Staverden, zwager van P. Jan Bangeman en van Anna T.J. Bangeman, had in Arnhem gewoond.
46. Carolina I.E.C. van Haersolte, schoonzus van P. Jan Bangeman en van Anna T.J. Bangeman. Zij had een kind: Hendrika A. Montanus.
47. Niet nader getraceerd.
48. Niet nader getraceerd.
49. Hun broer Christiaan D.E.J. Bangeman Hygens.

### 38. Brief van H. de Hart aan Anna T.J. Bangeman, 6 mei 1837.

S.Bosch den 6 Mey 1837

Waarde Tante

Uit een brief van mama<sup>1</sup> werd ik geïnformeerd dat haar Ed[ele] een brief van uw had ontvangen dat haar veel genoeg heeft gedaan. meerder met uwere familie betrekking die zoo na is te hebben aangeknoopt. na 30 jaren daar van verstoken te zyn geweest. haar Ed[ele] heeft uw dan ook dadelyk geantwoord. en uw bekend gemaakt met eenige byzonderheeden. Omtrend de onverwachte dood van oom jan<sup>2</sup>. het welke voor de geheele familie een groot verlies is, en vooral voor zyn ongelukkige zoon. oscar<sup>3</sup>, en waar van de toevallen zich gedurig herhalen, zoo dat het te vreesen is deese ongelukkige wees niet oud zal wo[r]den: daar mee; het dochttertje van van der Velde<sup>4</sup> te Rooij en dit kind<sup>5</sup> ziet er goed uit. is in het klooster te rooij en kooft veel bij mama.

Uw zult ook weten dat myn Zwager Joritsma door oom als Voogt over Oscar is benoemd. en zeeker konde het in geen beeter handen zyn wenste te sien als van deese braave en waardige man, en Zuster Ginje zal niet minder [2] voor dit kind zorgen als voor haar Eygene; in tussen is alles op den Hulst verzegeld. dus zoo lang zal duuren tot na de eerste familie raad. waar toe noch ontbreekt een lid van de Haersoltens doch daar uw zult moeten [weten] wie of van die familie noch bestaat en waar dezelve wonen, en wie het Hoofd daar van is<sup>6</sup>, heb ik vermeend uw my daar meede zaude kunnen bekend maken en verzoek uw dus my zulks met spoed en juistheid, als ook de woonplaats te willen opgeeven, die ik als dan aan Joritsma zal doen kennen. nu is ook noch opgekomen, de man van Lina, Otke<sup>7</sup>. die by haar overlyden door haar by eigenhandig testament universeel erfgenaam gemaakt voor haar Erfdeel van moeders zyde. hier op was men niet verwacht; en brengt een grote verandering in het aandeel van oscar te weeg; een harde zaak in < -- > maken, het is dus van belang om my zoo spoedig doenlyk de namen en woonplaatsen van de familie Haersolte op geeft.

Ik heb tot myn leedweesen order bekomen ons met July met myn Korps na Amsterdam garnisoen te gaan houden. vermoedelyk voor twee jaar, en dus niet na nijmegen Zoo als wy [3] hadden gehoopt en waar mijn vrouw woond zedert een jaar. dus al meede grote kosten. en voor mama zal het ook zeer droevig zyn, nu ik en *daar* weg moeten, en oom dood is, en ik vrees haer Ed[ele]<sup>8</sup> het nu niet in de Meyery zal uithouden. het eene ongeluk volgt gewoonlyk het andre, wy willen hopen op beeter tyden. in de verwachting van een spoedig antwoord noem ik my

Uw liefhebbende Neef *Herman*

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: aan Mevrouw / Mevrouw Walewijn / geboren Bangeman / te / Maastricht

1. Zijn moeder P. Wilhelmina Bangeman.
2. Zijn oom P. Jan Bangeman.
3. Zijn neefje Oscar W.J. Bangeman.
4. Hendrik P. van der Velde, schoonzoon van P. Jan Bangeman.
5. Henriëtte M.J.C. van der Velde, kleindochter van P. Jan Bangeman.
6. P. Jan Bangeman was gehuwd met Wilhelmina M. van Haersolte, en zijn zus Anna T.J. Bangeman was de eerste keer gehuwd met Johan W.S. van Haersolte, een halfbroer van Wilhelmina M. van Haersolte.
7. Ötken N.N., schoonzoon van P. Jan Bangeman, en gehuwd met Danelina W.C.S. Bangeman.
8. Zijn moeder P. Wilhelmina Bangeman.

### **39. Brief van J.H. Gerlach aan Laura C. van Haersolte en Rudolf H. van Haersolte, 17 mei 1857.**

Heusden den 17e Mei 1857

Waarde Laura! Beste Rudolph!

De stukken [die ik] in der tyd naar Oom<sup>1</sup> te Maastricht gezonden [heb], heb ik gisteren met eenige stukken door UE[dele] opgezonden, met eene teregtwyzing terug ontvangen. Ik zende U hier nevens den brief van oom, benevens de Nieuwe volmacht die op de Heer l gevers<sup>2</sup> te 'S Hage moet zyn, het concept is hier by.

Nu moet gy door een Notaris laten opmaken eene zoogenaamde acte de Notorité, waarin drie getuigen verklaren dat Laura Christine van Haersolte, en haar zuster Coenradina enz[ovoort] echtgenoot van den Wel[e]d[ele] Ges[trenge] Heer Johannes Hendrikus Gerlach, gepensionneerd Kaptein der Artillerie, de eenigste overgebleven erfgenamen zyn van Wylen hun[n]en ouders Johan Willem Simon van Haersolte en Anna Theresia Jacoba Bangeman.

de Notaris zal het verdere wel weten, ik beschouw die acte de Notorité als een vorm, doch men wil zulks!

Ik zend morgen of overmorgen naar de Heer Gevers

1 Den volmacht

2 De acte de Notorité [2]

3 Het doodextract van Papa<sup>3</sup>

4 idem van Mama<sup>4</sup>

5 De doodextracten der drie Broeders<sup>5</sup>

6 Ons Huwelyks contract<sup>6</sup>

Dus beste Laura gy zult op zenden

1 De volmacht

2 De Acte de Notorité

3 De geboorte acte die hiernevens gaat.

Ik heb hier nog al moeite om die getuigen te krijgen daar N. dezelve gaarne uit een fatsoenlyke stand wenscht te hebben, om meer poids<sup>7</sup> by de zaak te zetten, N. zeg[t:] ik beschouw het als eene bloote formaliteit, want hoe kunnen die getuigen weten of er geen meerderen kinderen zyn<sup>8</sup>; dat kunnen wy zelfs niet weten, enfin men verkiest het!

De zaak schynt goed te staan, hoord gyl[ieden] iets byzonders meld het my dan. Ik zal het ook doen.

Het overlyden van Myn Broeders vrouw<sup>9</sup>, geeft hier eene heele treurigheid in de familie.

Daar ik het met een en ander op dit ogenblik druk heb en U de stukken nog heden wensche te zenden zoo schryf ik U in eener volgende over andere zaken enz[ovoort].

[3] Vindt gy een brief van oom aan my niet allerhartelykst.

ik had hem ook zeer beleefd geschreven, en hem voorlopig myne dank betuigt voor zyne bemoeïngen<sup>10</sup> enz[ovoort].

De complimenten van myne vrouw die nog altyd in eene zeer onaangename stemming blyft!

Ontvangt beide ook by gelegenheid aan Neef Jan<sup>11</sup>, myne hartelyke groete en geloof my

uwen u liefhebbende en toegenegene

*Gerlach.*

die andere stukke behooren er niet by.

#### *Concept volmacht*

De ondergeteekende - - - - mede gerechtigde tot den vryen eigendom van een Capitaal beheerd geweest ter voormalige weeskamer van Amsterdam, voortspruitende uit een legaat door wylen Pieter Joan Bangeman Senior<sup>12</sup>, in leven opper Koopman en oud visitateur generaal der Indische negotie Baeken, in den Jare Zeventien honderd zes en zeventig te Amsterdam overleden, in vrugt gebruik vermaakt aan nu ook wijlen Anna Catharina de Wyn.<sup>13</sup>

Verklaren by deze volkomen volmagt te verleen en aan en magtig te maken den WelEdelgeborene Heer Roelof gevers, oud controleur van 'S Ryks Zegel [4] wonende te 'S Gravenhage, om voor een namens haar ondergeteekende op te vorderen, te liquideeren te ontvangen en te incasseeren alle zoodanige goederen, gelden of geldswaarden, vroeger uit bovengenoemde legaat of daarvan afkomstig (zoo mede alle ander[e]n uit den Boedel van Pieter Joan Bangeman Senior voornoemde spruitende gelden, actien of pretientien heen) ter voormalige weeskamer te Amsterdam opgebragt, beheerd, geadministreerd of hoe dan ook berustende geweest zynde, als haar ondergeteekende als nog mogten competeeren, daarvoor te kwiteeren, en de vereischte decharge te verleen en, ter dezer zaken in een buiten regten te ageeren en alles te doen en te verrigten, waartoe de ondergeteekende zelfs bekwaam en gerechtigd zoude zyn, dit alles met regt van Substitutie en onder verband als volgens de wet.

Aldus gedaan en geteekend te - - - -

N.N.

Aantekeningen:

enkel, kant 1 en 2 beschreven; enkel, kant 3 en 4 beschreven.

Beide vellen hebben linksboven een watermerk: het woord BATH waarboven een kroon, gevat in een rechthoek met afgeplatte hoeken.

1. Hun oom Christiaan E.D.J. Bangeman Huygens.
2. Roelof Gevers, oud controleur van het Rijks Zegel.
3. Johan W.S. van Haersolte.
4. Anna T.J. Bangeman.

5. Jan J., Carel H.C. en Willem A. van Haersolte.
6. Van Johannes H. Gerlach en Coenradina W.M.J. van Haersolte.
7. Gewicht.
8. De broers waren alle drie ongehuwd in Oost-Indië overleden. Het is goed denkbaar dat zij bij inlandse vrouwen kinderen hebben verwekt.
9. Niet nader getraceerd.
10. Er staat: bemoeiingen.
11. Jan W.R. van Haersolte.
12. Over-grootvader van Laura C. van Haersolte.
13. A.C. de Wijn was op 30 augustus 1808 overleden.

#### 40. Brief van Christine J.C. de Glinka-Bangeman Huygens aan Jan W.R. van Haersolte, 3 en 4 november 1863.

M.M[onsieurs]

[1] Par la présente Circulaire j'ai l'honneur de vous informer que dans l'année 1805 une somme de 250,000 :(Deux Cents Cinquante Mille): Ryksdaalders fut déposée à la Weeskamer de Batavia pour les membres de la famille Bangeman se trouvant en Europe. - La preuve de ce dépôt perdue pendant nombre d'années s'étant retrouvée à Batavia. je desire savoir si vous, qui avez des droits à une part de la dite somme, voulez vous joindre à moi pour faire les démarches nécessaires au recouvrement de ce capital. - Il ne serait pas juste qu'un membre de la famille s'exposa *seul* aux frais qu'exigeront les démarches en question; ainsi je vous invite à signer, conjointement avec moi, une *Requête* au [2] Gouverneur Général des Indes Néerlandaises<sup>1</sup> pour que Son Excellence exige de la Weeskamer de Batavia la restitution, ou le rendu-compte, du capital sus mentionné. - M[onsieu]r l'avocat Levyssohn-Norman<sup>2</sup> à la Haye qui veut se charger de la rédaction et de l'expédition de cette *requête* la fera aussi appuyer et soigner par son fils, Employé au Gouvernement à Batavia. - Si toute fois vous hésitez à signer la *requête* avant d'avoir pris connaissance de l'aide de dépôt, sachez qu'une copie authentique de cet acte serait délivrée au greffe du tribunal de Batavia, moyennant une autorisation signée par un, ou plusieurs, membres de la famille, ainsi qu'une somme de 100 fl[orins] :(Cent Florins): payée en avance.

Veillez me faire connaître par écrit la décision que vous prendrez.

C. de Glinka

Maastricht ce 3.Novembre  
1863.

née Bangeman Huygens

[3] Maastricht ce 4. Novem[bre] 1863.

Mon chère Cousin

Bien au regret de n'avoir pu, malgré mon assez long séjour à Rotterdam, effectuer mon projet de me rendre aussi à Amsterdam, j'ai du revenir de crainte que les primats de l'hiver ne me trouveraient encore en Hollande et rendraient mon retour à Maastricht, par trop difficile et désagréable [4] c'est doué à une autre année qui, Dieu voulant, je remets mon excursion à Amsterdam - Par la

Circulaire jointe, que je vous adresse de même qu'à tous des autres membres de la famille :( à l'exception de Rogir<sup>3</sup> qui n'ayant cependant pas les moyens d'agir ne pourrait rien y faire et qui s'entend renvra sa part dans le cas que nous reussissions a reconquérir notre bien): vous verrez que le fameux [5] *acte* s'est retrouvé à Batavia et maintenant il ne s'agit plus que d'agir, et d'agir prudemment selon les conseils d'un avocat expérimenté. Vous savez certainement que M[onsieu]r LevysSohn Norman a une grande reputation de capacité et de probité; son fils qui est à Batavia est à cequel on dit également un homme fort distingué, et notre affaire ne saurait être en de meilleures mains.

Toutefois, quant à moi je ne *ferai rien* si le reste de la famille ne veut pas se joindre à moi car je ne saurais porter toute [6] seule le poids des dépenses qu'exige toute demaresse de ce genre, surtout comme j'ai déjà eu *tant tant de frais* rien qu'a faire les *recherches necessaires* et accoordouer et rassembler tout ce qui était possible du fait de documens et renseignements. - Ne savez vous rien de Roger, maintenant que l'hiver est là je crain bien qu'il souffrira encore beaucoup de misère et de privations et j'aimerais savoir son adresse pour l'aider dès que je le pourrais. Et Henri Van Vessem<sup>4</sup> où est il? je lui ai écrit au mois de Septem[bre] et il ne m'a pas repondu, serait il encore en voyage?

Adieu mon chère Cousin, reflectrissez à ce que vous voulez faire dans *la grande affaire*, si vous voulez signer la requête ou bien faire d'abord venir une copie authentique de l'acte. il me semble qu'il voudrait mieux signer et envoyer la *requête* au plutot à Batavia.

Votre devouée cousine

C. de Glinka.

Aantekeningen:

enkel, kant 1 en 2 beschreven; dubbelgevouwen, kant 3 t/m 6 beschreven. Op kant 1 staan enige, de erfenis betreffende berekeningen: Monsieur Jan van Haersolte / à Hoorn.

1. Niet nader getraceerd.
2. Niet nader getraceerd.
3. Haar broer Rutger Bangeman Huygens.
4. Haar neef Hendricus A.L. van Vessem.

## 41. Memorie, zonder datum, mogelijk uit 1865.

### Memorie

Van de ter voormalige Weeskamer te Amsterdam gedeponeerde *nalatenschap van wylen W:V: Bangeman te Batavia* moet in 1858 of 1859 door den Heer van Stokkum<sup>1</sup> Ambtenaar der Loteryen te s Gravenhage, als gemachtigde, en alzoo voor en ten behoeve van den Heer *Walewijn*<sup>2</sup> te *Maastricht* als in huwelyk hebbende Jonkvrouwe *Bangeman vroeger weduwe Van Haersolte*<sup>3</sup>, eene som van vyf en tachtig guldens f 85.- ontvangen zijn.

Eene gelyke som van f 85.- is echter nog blyven staan, welke zoude competeren, aan de twee dochters en eenige erfgenamen van *J:W:S: Baron van Haersolte in huwelyk verwekt met Jonkvrouwe Bangeman Huijgens*<sup>4</sup> [2] genaamd.

1 *Mevrouw C:W:M:J: Gerlach* geboren Van Haersolte te Maastricht

2 *Jonkvrouwe Laura Christina van Haersolte*, die in juny 1857 te Geertruidenberg is overleden,



en die bij haar testament den 14 January 1857 voor den Notaris Verkouteren te Geertruidenberg verleden, tot hare eenige erfgenamen heeft geïnstitueerd:

a *Rudolph Hermanus van Haersolte* voor de eene helft

b *J:W:R: van Haersolte* voor de weder helft harer nalatenschap.

*eerstgenoemde* overleed te Hillegersberg, tot zyne erfgenamen nalatende krachtens zyn testament, zyne weduwe *Frederica Dederica van Rappard* voor het beschikbare gedeelte zyne nalatenschap en zyn minderjarig kind Henric [3] *Joan Dignis Rudolph van Haersolte* voor het onbeschikbare gedeelte zijner nalatenschap

"Zouden die f 85.- niet ontvangen kunnen worden?

Over deze aangelegendheid zyn ook zeker betrekkelijk de missives van het lid der algemeene commissie tot likwidatie der voormalige Wees en Momboir Kamers te Alkmaar

dd 21 september 1855 N 317

dd 24 oktober 1855 N 335

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Niet nader getraceerd.

2. J. Walewijn.

3. Anna T.J. Bangeman wordt ten onrechte jonkvrouwe genoemd.

4. De toevoeging van haar moeders naam Huygens is fout.

## 42. Brief van W. Laar<sup>1</sup> aan Jan W.R. van Haersolte, 17 december 1867.

s Gravenhage 17 December 1867.

Wel edel geboren heer!

Wy worden voorlyk verlegen ter zake Uwer byzondere welwillendheid om ons ook wederom dit jaar een Noord Hollandsch kaasje toetезenden. Wy mogen intusschen niet anders dan U onzen welgemeenden dank betuigen met de verzekering dat de Kaas als vroeger, delicious was.

Wy zouden zoo gaarne aan Uw verzoek tot toezending van het door U bedoelde portret voldoen, doch wy hebben daarvan geen enkel exemplaar meer dan het onze. Het te laten reproduceren gaat niet best, daar de kinderen zeer veranderd zyn. Een afzonderlyk portret van myne vrouw heb ik niet en myn portret is in Uw bezit. Ik stel my evenwel voor om zeer spoedig een portret [2] van onze beide kinderen te laten maken en dan geef ik U de verzekering dat ik U onmiddellyk een exempaar zal zenden. Laat myne vrouw haar portret maken dan wil zy er ook gaarne een voor U toezenden.

Uw berigt omtrent Caroline van Rappard<sup>2</sup> deed ons zeer leed. Van van Rappard en mevrouw<sup>3</sup> hooren wy byna nimmer iets. Zoo gy hem met de Kersdagen bezoekt, doe hun dan s.v.p. de welgemeende groeten van ons beiden met de beste wensen voor het herstel hunner oudste dochter.

Met myne vrouw en de kinderen gaat het gelukkig heel wel. Ik zelf ben wederom wat sukkelende, waardoor ik reeds sedert eenige weken te huis zit; ik ga evenwel vooruit.

Ten slotte wensch ik U eene vraag te doen, waarop ik [3] evenwel geen antwoord behoef te hebben. Zy is deze: waarom waagt gy van de commissie van liquidatie der weeskamers met de afgifte van hetgeene U nog kan toekomen in den boedel van *Pieter Joan Bangeman*<sup>4</sup>? Daar er in 1856 reeds een afgifte aan Uwe moeder<sup>5</sup> heeft plaats gehad, is het deel dat thans nog aan U zou kunnen worden uitgekeerd, gering; ik denk dat het  $\pm$  f 60.= zal bedragen. Doch, vermits de akte van overlyden Uwer moeder en Uwe geboorteacte reeds by de commissie werden ingezonden door Uwe schoonzuster<sup>6</sup> in 1865, hebt gy ook geene andere moeite te doen dan op een zegel van 15 cent afgifte van Uw deel te vragen. Die aanvraag moet vóór 21 February 1870 [4] worden gedaan. Na dien dag gedaan wordende, kan zy niet meer worden ingewilligd. Zoo gy Uw deel wenschst aantevragen en eenige nadere inlichtingen wilt hebben, ben ik gaarne bereid U die te geven.

Ontvang de hartelyke groeten van ons beiden en geloof my steeds met alle achting

Uw WEGDwD[ienaa]r

WvLaar

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Secretaris van de Commissie van Liquidatie van de Wees- en Momborkamer. Niet nader getraceerd.
2. Niet nader getraceerd.
3. Waarschijnlijk de schoonouders van Rudolf H. van Haersolte: Theodore M.G. van Rappard en Antoinette L. van Plettenburg. Mogelijk zijn stiefvader en -tante: Bernard L. van Rappard en diens vrouw Mina Walewijn.
4. Zijn overgrootvader Pieter Joan Bangeman senior.
5. Jans moeder Laura C. van Haersolte.
6. Jans schoonzus Frederika D. van Rappard.

### **43. Brief van R. Bangeman Huygens graaf van Löwendal aan Jan W.R. van Haersolte, 16 en 17 april 1868.**

London

16 April 1868

Waarde Neef

Zal het dan gezegd worden dat alle gemeenschap tusschen bloedverwanten verbroken is. Dat alle de Herrinneringen der Jeugd, alle de vriendelyke intieme behandeling wederzydig, voor niets meer gaan, wanneer eenmaal het ongeluk ons overvalt!

Neen! Ik kan zulks niet aanneemen, het zoude immers alle geloof in het Edele onzer natuur verloochenen, en den mensch als niets anders doen voorstellen als een dier, met eenige meer hoedanigheden, zeer twyfelachtig in derzelve waarde. Maar Neen, dit zelfs nietmaals, als de dieren geheugen hebben, en na langen tyd, erkentelykheid weten te betoonen voor goede behandeling. Maar wat overkomt my? Ik heb steeds goede behandeling betoont aan myne nabestaanden. Ik heb in alle gevallen wanneer het maar eenigzins mogelyk was hulp en bystand betoond, en bedenk wel dat myn geldelyke moeylykheden niet in 1859 begonnen, maar wel degelyk reeds in 1848. In de oorzaken wil

ik thans niet treden, maar zy het genoeg te zeggen dat het gebrek aan huishoudelyke zaakkennis [2] en anderen hunner finantieele misgrypen grootendeels daarvan de oorzaak waren. Zyt gy dan zelf daar niet ooggetuige van geweest? De fout welke ik alstoen beging was my groot te willen houden, en te blyven kampen tegen alle soorten van geldelyke teleurstellingen, in plaats van ten eenemale de energie te hebben om my terug te trekken en met weinig, elders te gaan leven. Dit deed ik eindelyk in 1853, wanneer dit verydelt werd door de slechte raad, aan myne vrouw<sup>1</sup> gegeven om naar Parys te gaan, en van het wonen te Valkenswaard, gedurende een jaar, hetwelk het plan was, en door myne vrouw goedgekeurd en aangenomen, kwam dus niets. Van dat oogenblik af ging het slechter ieder jaar met de finantieëlen belangen.

Maar ik laat myne pen gaan in onnuttige herinneringen. Het is sterker dan myzelve. Ik wensch in het tegenwoordige te blyven. Zult gy dan ook niet willen aanerkennen dat de Voorzienigheid my beschermd heeft. Kampende gedurende jaren tegen alle mogelyke ongelukken tegen honger en koude, gebrek aan alles, terwyl nabestaanden tegen wien ik my niets te verwyten heb, in alle de gevallen [3] van het leven zich konden verheugen! En zy zouden niet eenmaals zich ontfermen voor de bloedverwant, tegen nood en lyden strydende! Ik kan het niet begrypen, het gaat myn verstand te boven.

17 April

Gy zult myn schryven al zeer slecht vinden. Ik kan veel beter schryven als thans. Myn gemoed is te zeer gedrukt op dit oogenblik door de behandeling myner nabestaanden. Ik verwyder zulke gedachten gewoonlyk van my, maar er zyn gelegenheden, zoo als thans, wanneer de houding myne nabestaanden my meer gevoelig is, en dan als de geest gestemd is, zoo gaat de pen.

Ik heb u in 1865 geschreven. Die brief is onbeantwoord gebleven. Zal zulks thans alweder het geval zyn? en Waarom? Moet ik zeker overkomen om in persoon te onderzoeken en te ondervinden welke de redenen zyn dat myn nabestaanden my zoo gruwelyk behandelen. Wat heb ik u of eenige hunner anders gedaan dan goed? Welke klagt kunt gy tegen my inbrengen? Heb ik u niet altyd wel behandeld? En hoe hebt gy my allen behandeld?

[4] Ten eenemale toen het ongeluk my vervolgde en de handen bond, verhiel gy allen een kreet van wantrouwen en verwyt. Het goldt toen zekere papieren naar Maestricht gezonden<sup>2</sup>, en of ik al zeide dat ik er niets van wist, en niets van herrinnerde, dat het mogelyk was dat ik dezelve had, maar dat ik verscheidene kisten papieren had, en niet in dezelve kon zoeken, en dat als ik ze had ze ter uwer aller dispositie waren - dat ik geen belang hoegenaamd kon hebben in het weerhouden van papieren, daar een ieder hetzelfde regt in had als ik zelve - wat ik ook zeide, wat deed het baten? Voorts ging men met *insulte* en *injure*. Even zoo ver, als Nicht<sup>3</sup> moet gezegd hebben, dat ik dezelve aan het Gouvernement verkocht had! Welke een ongerymdheid! als of zoo iets mogelyk was! - wat kon ik toen al meer zeggen dan hetgeen ik opgaf - maar zeide gy ook, "my dunkt het kon my niet meer dan een paar of wel eenige dagen nemen om die Kisten papieren te doorzoeken". En toch meende ik U duidelyk gezegd te hebben, dat die coffers [5] niet op dat oogenblik in myn bezit waren. Zy zyn twee jaren aangehouden gebleven voor verschuldigde huur.

Maar de tyd die alle waarheid eindelyk te voorschyn brengt, heeft getoond waar dat document te vinden was, en heeft tegelyker tyd getoond; Eerstens, hoe ongegrond en ongerymd, en onregtvaardig was de beschuldiging dat zulk document aan de staat kon verkocht zyn; en tweedens, dat ik persoonlyk noch u, noch iemand anders, daarvan eenig nut kon trekken zonder tegelykertyd alle andere geïnteresseerden daardoor te bevoordeelen. Welnu, heeft een Uwer ooit de *franchise* gehad om my mededeeling te doen van het resultaat Uwer bemoeyingen te Batavia en wat er dan ook te verwachten is van die \$ 250,000 ons in 1805 of 1806? nagelaten?

Neen! Gy allen zwygt. Was ik niet beregtigd om ten minste van een Uwer te hooren dat gy Ulieden vergist had, en my onregtvaardig aangevallen? Maar Neen! Het is als of ik voor u niet meer bestond, al lang begraven was. Terwyl het veel waarschylyker is dat, niettegenstaande myn lyden, Ik het verdriet zal hebben U allen voor my in het graf te zien [6] nederdalen. Dit is geen wa[a]nzinnig Heeden, geen vlugt van verbeelding, het gaat reeds - zeer ongelukkig voor myzelven gevoel ik het te zyn - voort.<sup>4</sup> Het schynt eene compensatie te zyn voor het lang lyden my wedervaren, dat ik [mij] zoo zeer in krachten en gezondheid mag verheugen, beroofd niet alleen van de gemakken des levens, maar zelfs gedurig van de eerste noodwendigheden, moetende vasten tegen wil en dank - zonder behoorlyke ligging, s'winters zonder vuur && terwyl die nabestaanden welke alle genoegens des levens rondom zich kunnen scharen, gedurig lydende zyn aan de eene of andere kwaal, Dit alleen zoude U de oogen moeten openen, en toonen hoezeer de Voorzienigheid my beschermd heeft. -

Zult gy dit alles met een koud hart en oog aanhooren, en in gebreke blyven eenig hulp te verleenen!

Maar ik moet die klagten stellen en ten eenemale tot een meer praktisch resultaat komen. Na veel lyde, na veel zoeken, na alles beproefd te hebben om een bestaan te verzekeren, heb ik eindelyk [7] het vooruitzicht om de voet in het zadel te krygen. Ik verwachtte het niet. Ik zocht het niet, dus is het gekomen, als de menschen zeggen, "by toeval". Men heeft my dan aangeboden eene "Classe", Fransch in een jonge juffer Pensionaat - Ik heb zulks natuurlyker wyze dadelyk aangenomen, voor verscheiden redenen. Vooreerst om dat ik geen brood had, tweedens dat het eene honorab[e]le positie is, en derdens omdat het ten eenemale aanduidt het goeddunken dat men van my koestert, alhier, in het zelfde District, waarin ik zonder ophouden 10 jaren heb gewoond. Dit alleen is een schat, als een antwoord tegen myne vyanden en lasteraars!

Maar nu komt de moeylykheid - Ik ben van alles ontroofd - op het oogenblik dat ik u schryve niet wetend, waar het brood te krygen zonder behoorlyke kleeding om my aantemelden om zoodanige lessen te bekomen - zonder eenig middel om de noodige boeken && te verschaffen - Wat my aangeboden is, bestaat in het lokaal, lessenaars, vuur & licht - maar de scholieren moeten nog gevonden worden, [8] ten zij dat er onder de 25 à 30 jonge Dames der bestaande school, er soms eenige gevonden zullen worden, die lessen willen nemen - Maar wat daarvan?

In alles is het begin moeylyk - het is reeds veel om de gelegenheid te hebben. Ik kan niet veel meer schryven, uit vreeze om dubbel port te moeten betalen, terwyl de 15 c[en]t van deze, reeds het brood is, myzelve ontnomen.

Ik moet dus kort zyn. Wilt gy my helpen om vooruit te gaan? Men heeft my gezegd zend een circulaire rond aan alle uwe nabestaanden, aan oude vrienden, en verzoekt een ieder te teekenen voor zoo veel zy kunnen, dan kunt gy zelve eene school oprigten.

Zeker dat is niet kwaad en kan eenmaal beproefd worden, maar thans heb ik de handen te vol om het dagelyksen brood natelopen, dat ik ongelukkiger wyze over niets anders tyd heb. Welnu, Neef, ik leg het voor U? wilt gy my helpen?

Ik heb thans voor my liggende, de brieven van Uwe Grootmoeder<sup>5</sup>, van Uwe Moeder<sup>6</sup>, van Rudolph<sup>7</sup>, en U zelve aan myn Vader<sup>8</sup> en aan my - alle vol van uitdrukkingen van dankbaarheid van goede behandeling, Wat is U allen dan ten eenemale overkomen om alle herinneringen der jeugd van vorige jaren, te vergeten en een koud hart te toonen! Neen! waarde Neef, Het kan niet zyn. Gy zult uwe goede natuur niet verloochen. Ik verwacht bystand van U. Steeds uwe toegenegen en liefhebbende Neef

Roger.

[Naschrift op kant 1]

Kom, waarde Neef. toont dat gy niet ontaard zyt en het goede bloed in u stroomt.

Ik meen niet te zeggen dat ik niet eenige hulp van nabestaanden ontvangen heb - als ook de f 20 van uzelve maar myne klagt geldt toch meer Hoorn<sup>9</sup> en 's Hage<sup>10</sup>.

Tevens moet ik verzoeken om, alle andere onderwerpen ter zyde stellende, de goedheid te hebben my te melden - Uwe eigen vooruitzichten - en den actueelen toestand en bestaan van de familie te 's Hage en elders, en den staat onzer reclames<sup>11</sup>. Ik weet niets. Het is door officieële aanvraag dat ik eenmaal reeds informatie heb bekomen maar ik doe zulks liever niet -

Ik sta ook op het punt om uit myne kamer ontzegd te worden voor gebrek aan huur betaling. Ik heb 8 dagen uitstel verzocht als uiterst. Komt gy my helpen? Er is, gy ziet spoed noodig.

Aantekeningen:

vier maal enkel, kant 1 t/m 8 beschreven. De vellen zijn genummerd.

1. Zijn vrouw Hélène H.C.A. Pappaert.
2. Roger Bangeman Huygens had zich - op bezoek in Hoorn - enige familiepapieren toegeëigend en naar zijn toenmalige adres te Maastricht laten sturen, zonder dat zijn familie wist welke papieren het waren.
3. Waarschijnlijk Ginje de Hart (mogelijk Van Laer)-Jorritsma, destijds woonachtig te Hoorn.
4. Van zijn vijftien volle neven en nichten waren er inmiddels dertien overleden.
5. Anna T.J. Bangeman.
6. Laura C. van Haersolte.
7. Rudolf H., broer van Jan W.R. van Haersolte.
8. Zijn vader Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
9. De Jorritsma's.
10. Neef Henricus A.L. van Vessem.
11. De aanspraken op de erfenis van Joan P. Bangeman senior.

#### **44. Brief van R. Bangeman Huygens graaf van Löwendal aan Jan W.R. van Haersolte, 25 april 1868.**

Horton Road, Islington  
London  
25<sup>th</sup> April 1868

Waarde Neef

Ik heb U den 17<sup>e</sup> dezer eenige regelen geschreven onder den invloed dier smartelyke drukking welke tegenspoed te weeg brengt. Ik neeme alweder de pen op, want inderdaad, Ik geloof dat boekdeelen my kwalyk verstaanbaar zouden maken. Ik vermeen U gemeld te hebben dat ik eene voordeelige gelegenheid had om uit den toestand van miserie te geraken waarin ik steeds leydende ben. De positie van Fransch Leeraar, en welligt nog andere studien te leiden<sup>1</sup>, welke my  
.....

aangeboden is, is van te veel gewigt om verwaarloosd te worden. Ik heb noch geene andere leerlingen dan de twee Directrices (zusters) van het Pensionaat, maar Zy verzekeren dat met de zomermaanden gewoonlyk leerlingen zich aanbieden. Intusschen geeft my dit noch geen genoegzaam brood, en myne klederen zyn in zoodanigen staat dat ik my kwalyk behelpen kan om zonder gescheurde en gelapte klederen my aantemelden. Gy zult zeer begrypen, dat dit alles verloren kan gaan tenzy ik my, in die positie bevoordeele, door gebruik van de naam van Professor te maken, en my aantemelden voor private lessen. Maar om dit te doen moet men behoorlyk gekleed zyn. Behoeft [2] dit eene verdere demonstratie? Zult gy daar ook voor eene tegenstrydige aanmerking hebben als op het geen ik U in myne brieven in 1862 of 1863 meldde? Overtuig Uzelve toch dat ik op de plaats ben en Door de genen die my omringen beschouwd wordt als met een genoegzaam gezond verstand begaafd om te weten hetgeen my het meest bekomt en het voordeeligsts is. Ook diene ik eenige *annonces* te maken, en gedurende die tyd - te leven. In een woord, ik ben van hetzelfde stof gemaakt als eenig ander mensch, en waarom kunt gy dan verwachten dat ik reusseere zoude op eenige andere wyze, dan een ieder ander in zoodanige positie zoude moeten handelen. Ik kan alleen hierby voegen, dat ik op dit oogenblik zeer veel lyde, door gebrek aan alles, en daarby het verdriet heb te moeten vreezen dat ik door miserie welligt genoodzaakt worde de voordeelige kans optegeven welke my zoo onverwachts aangeboden was.

Ik maak dus alweder voor *de laatst maal* een beroep op die goede gevoelens welke ik in U gekend heb, en die ik niet geloven kan uit Uw hart kunnen verdwenen zyn. Ik beroep my op de goede gevoelens en wederzydsche goede behandeling bestaande tusschen my, Uzelve, Uwe goede [3] Broeder<sup>2</sup> en Dierbare Moeder<sup>3</sup>. En moet ik niet hierby voegen Uwe grootmoeder<sup>4</sup> en Uw Ooms<sup>5</sup>. Moeten dan alle herinneringen des levens, alle verledene gemeenschap met de genen die thans in het graf rusten, voor niets gaan - en moeten wy ook in dat graf nederdalen, zonder de troost om onze medemenschen, nabestaanden, bloedverwanten liefdadig te hebben behandeld! Kunt gy U het leven en de dood, zoodanig onvruchtbaar voorstellen, dan waarlyk zoude ik u beklagen, en veel meer dan myzelve, en zoude waarlyk niet van positie willen veranderen, Neen! niet voor alle de schatten of gemakken des levens. Het is die inwendige gerustheid, die hoop op de toekomst, het weten dat ik ten beste heb gehandeld en ten beste handele, dat my door zoo veele wedervaardigheden heeft opgehouden en in staat stelt het tegenwoordige en de toekomst te trotseeren.

Maar genoeg hiervan. Het is de laatste maal [dat] ik hiervan schryve, en moet aan Uw geweten overlaten om te beslissen, of dat gy eenen ouden Vriend, een bloedverwant wilt helpen, of hem aan zyn lot wilt overlaten. *Natuurlyker* wyze volgens uwe middelen, en voor zoo verre als gy by magte zyt. Het geringste zal ik dankbaar ontvangen.

Thans dus over andere onderwerpen. Ik zie [4] niet dat er eenige reden kan bestaan om niet over zaken te spreken, en my dan toch een courant te houden van hetgeen de Familie aangaat. Ik kan geen reden veronderstellen welke U in die zelfde stemming zoude plaatsen waarin andere nabestaanden verkeerden welke van oordeel zyn, en zulks praktis[c]h bewyzen, my in onwetendheid te houden over alles wat de onderscheidene leden der Familie betreft - Ik hoop dat Gy dan toch, waarde Neef, welke Uw[e]n wyze van zien op andere onderwerpen, ook zyn moge, en welk stilzwygen gy zelfs zoudt wenschen te houden op myne aanvragen - dan toch antwoorden zult en my al het nie[u]ws zult willen mededeelen omtrent de Leden der Familie, en die belangen welke wy dan toch allen gemeen hebben - zulks natuurlyk zoo ver als het u bekend mogt zyn.

Ik kan beter schryven, maar myne tegenwoordige positie en weinig tyd ter beschikking, noodzaken my om de pen op eene zenuwachtige wyze te laten loopen. Ook het Hollandsch geloof ik

veel verloren te hebben, in evenredigheid als ik in het Engelsch gewonnen heb, waarin ik dan ook wensch lessen te annonceeren. Ik verblyve steeds Uw liefhebbende

Neef

Roger

Ziet dan toch of dat gy my niet iets hoe gering ook deze week kunt zenden, daar ik de stellige decisie van mynen Huisbaas ontvangen heb - het was om heden dag te vertrekken indien er geen geld was - maar ik zal wel de week uithouden en dan ben ik op straat daar het niet mak[k]elyk is dan een ander logis te krygen.

[5] 27 April 1868

Ik neem alweder de pen op daar ik my verbeelde nimmer genoeg gezegd te hebben.

Inderdaad, hoe kunt gy, of iemand hoegenaamd myn bestaan begrypen? Niemand kan zulks beseffen, tenzy hy door dezelfde miserie heeft moeten heen worstelen. Een ieder legt dat uit volgens zyn eigene ondervinding, eigene behoeftens, eigen lyden. Ik moet dus in eenige duidelyke uitleggingen treden, om U te doen begrypen, hetgeen ik door myne armoede meen te zeggen.

Myn kamertje op de hoogste verdieping, is van alle huisraad of meubelen bevryd. Maar neen! Ik heb nog eene soort van houte raam, waarvan het voetgedeelte op myne kist rust, daarop legt een verscheurde zak, gedeeltelyk gevuld met hout schaafsel, en daarop een oud stuk tapyt, een vers[c]heurd laken en een stuk versleten wolde deken. Het is thans niet koud, Ik kan my dus nog verheugen dit deksel te hebben, en God danken dat het niet erger is. Verleden jaar was het zeer koud, en toen vond ik dat een twaa[l]ftal "Times" aan elkander genaaid even warm waren als eene deken. Ik heb ook nog eene stoel waarvan de pooten tot brandhout hebben gediend, en den bodem half uitgesleten is, maar dit maakt het zitten gemakkelyker. Myne andere houte stoel heeft [6] een veertien dagen geleden gediend om myn voedsel te koken. Myn tafeltje heeft hetzelfde lot moeten ondergaan als myne stoel en de pooten zyn dus naar evenredigheid afgekort. Ik heb ook nog een ander bedtafeltje waarop myne lampet<sup>6</sup> kan met water staat, want alhoewel dat een bloedverwant de goedheid had my, een 8 a 10 jaren geleden te schryven, dat het er weinig op aankwam voor een oude man met een voet reeds in het graf, zoo heb ik dan toch zedert die tyd de loffelyke gewoonte kunnen aanhouden om geregeld s'morgens copieuse ablatien van koud water te genieten. Dit is dan toch iets dat men my in myne armoede, ik hoop, niet zal kunnen ontnemen. Myne papieren, met een zakje, met allerhande gevuld, maken uit myn oorpeluw<sup>7</sup>, waarop ik, na myn gebed, gerust inslaap, en welligt beter, dan menig ryke en magtige klant, die zich verheugd zoo veel beter en wyzer te zyn dan den arme gewezen Diplomaat<sup>8</sup>, natuurlyker wyze, door zyn eigen schuld, zoo zeer te neer gevallen.

Ik heb ook nog eene koffykan, en een klein tin bakje, en een stuk mes, waarvan de heft<sup>9</sup> met een sterken draad bevestigd is. Dit is myn mobiliair, waarmede ik zeer tevreden zoude zyn, ware het niet, dat door buiten staat te zyn myn huisbaas de huur te betalen, ik dagelyks bedreigd wordt daarvan ontslagen te worden en op straat gezet. Maar dit is dan [7] nog niet geschied, en ik denk nog wel in staat te zullen zyn deze toekomende week te kunnen bepleiten. Maar worde ik niet thans geholpen, zie ik hoegenaamd geen kans om die goede menschen langer geduld in te boezemen. Kon ik hen maar eenige *shillings* uitreiken dan zouden zy alweder op betere tyden wachten - Ten opzichte van myne klederen is het niet beter gesteld. Sokken kan ik zeggen te hebben, daar het onzigtbare dat ik drage die naam niet meer verdient. Myne onderbroek en hemd is in hetzelfde geval. Een paar manchetten en

.....

kraagje dat ik zoo dikwyls was[c]h a[l]s het my mogelyk is zeep te krygen, doonen? eenigzien? overzicn? de slechte staat. Vestje en Rok dat thans aan de ellebogen verscheurd is, en hoop deze week in staat te zyn eenigzins te herstellen. Myne laarzen die ik reeds menigmaal gelapt heb, loopen thans groot gevaar by de eerste aankomende regen, daar ik op het oogenblik nog niet in bezit ben van het nodige leder, draad en verder gereedschap, dat eenige dagen geleden heeft moeten verkogt worden om brood te verschaffen. Myne maaltyden bestaan in ongeveer een vierde der hoeveelheid van iemand anders, en in hoedanigheid kunnen die voorzeker niet vergeleken worden [8] met de Uwe, want wanneer ik droog brood en zuivere koffie kan hebben, beschouw ik myzelve reeds zeer gelukkig, zoude er boter en zuiker by komen, dan noem ik het luxe. Ik heb zedert verscheidene weken neen ik moet thans zeggen maanden geen boter kunnen aanschaffen. Maar dat beduidt weinig wanneer ik maar het brood kan krygen. Het middagmaal kan niet zeggen te bestaan in Uw zin van het woord, want het is zedert lang geweest wat de franschen noemen "un morceau sur le povre?". Juist op welk uur hoe onregelmatig ook, hetgeen er mogt zyn, Koffie of The, een aardappel, meestentyds koud. Wat het Fleesch aangaat is het weinig myn lot te genieten, meistens wanneer het mogelyk is e[e]n stukje vet. Hetgeen ik U hier schryve, indien gy enig belang in de waarheid stelt kunt gy nog beter en met meer byzonderheid vernemen, door U te adresseeren aan eenige plaatsen welke ik vermeen te moeten melden, daar ik er veel van houde en zelfs begeere gelegenheid te hebben om steeds te bewyzen hetgeen ik voorgeven.

De nevensgaande menschen hebben my zedert jaren gekend en dagelyks gezien.

W.S.B. Woolhouse, Esq[ui]e Jr, F.R.A.S. T.S.S.?H. Alswyne Lodge, Canonbury - London  
 en D[octo]r Richardson, 448 Kingsland Road, London<sup>10</sup>  
 En ook aan mynen Huisbaas al betaal ik hem niet.

[9] De menschen hiervoren vermeld weten allen hoe hard ik gewerkt heb. Hoezeer ik alle gelegenheden heb aan de hand genomen om iets renumeraf te doen. Zy weten alles wat my aangaat en men kan hen in alle vertrouwen schryven. Zy staan bekend als zeer respectabele menschen. Ik vermeen genoeg gezegd te hebben, om U myne positie bekend te maken, en indien Gy my en Uw geheugen hebt gehouden, te bewegen, om my op dit gewigtig oogenblik myns levens te helpen met hetge[e]n gy in staat zyt te doen. Het geringste zal my van nut zyn. Ik zal de raad volgen van een nabestaande te Parys<sup>11</sup> die my aanraadt om collectievelyk aan alle de leden der familie my te wenden, en dat hy dan ook zich daarmede vereenigen zal om genoegzaam byeen te krygen om my een bestaan te bezorgen. Het m[in]sten of de moeite reken ik voor niets als ik maar daar door het dagelyks brood kan krygen. Ik hoop dat gy my in alle gevallen zult antwoorden. Ik weet nog niet hoedanig deze brief te verzenden, daar ik geen Postzegels heb en eerst de eene of andere Kennis moet opsporen om myne brief te frankeeren. U laatste [brief] is op dezelfde wyze geexpedieerd.

Ik vertrouw dat gy my niet vergeten zult. Ik zal hierby voegen dat er hoegenaamd geen terms<sup>12</sup> bestaan om indien gy, in wat het ook zy my betreffende de waarheid wilt kennen, om mij alle mogelyke vragen en aanmerkingen te doen welke ik ten allen tyden met genoegen zal [10] aanhoren en gereed zyn uitleggen en behoorlyk te beantwoorden. Ik vreesse deze [brief] reeds wellicht de enkele vrage zal over treffen en noodzaken om papieren, ik wenschte in te sluiten, Uwe Vader & Moeder<sup>13</sup> aangaande en U zouden geinterr[e]sseerd hebben, niet te kunnen verzenden. Gy weet dat meer dan 1/2 ons, dubbele Port is.

Nu dit is de laatste maal dat ik U om onderstand zal schryven, maar ik wense dan toch te kennen de reden van Uwe stilzwijgenheid, waarachtich, kordaat met alle openhartigheid medetedeelen.



Ik vraag het U heb ik geen regt om dit ten minste, te verwachten?

Steeds

Uw liefhebb[ende]

Neef

*Roger.*

Ik heb niets van U vernomen of gehoord sedert verscheidene jaren, en ben dus geheel onkundig gebleven van hetgeen U en menig lid der familie aangaat. Kunt gy my dan niet zeggen wat Uzelven aangaat? en ook andere leden der familie?

Indien ik niet beter schryve - dan is zulks alleen te wyten aan de weinige rust die ik thans geniet, armoede en lyden my gedurig in beweging houdende. Nu, Waarde Neef, voor de laatste maal over dit onderwerp, of dat gy my eenig onderstand leene of wel niet. Maar schryf dan toch. Er is geene reden van stilzwygen. Tevens moet ik hierby voegen; dat ik ten beste heb gehandeld jegens een ieder en dat het pad van Eer, steeds my[n]en leiddraad is geweest en blyft, en daardoor gerustheid aan ziel behoude. Schryf my met alle openhartigheid - Uwe waarachtige wyze van zien. Niemand wenscht meer dan ik om de waarheid hulde te doen. Maar gy schynt meer of min, ten mynen opzichte onder zekere bevat[t]ingen en veroordelen te berusten, Ik kan volstrekt niet begrypen wat U beletten kan te schryven!

Schryf my toch wat u aangaat. ik stel daar veel belang in. Eenmaal zal het beter gaan en kom ik in het land terug. Ik heb harder gewerkt dan gy begrypen kunt en ben sterker dan ik was 30 jaren geleden. Whinneer<sup>14</sup> ik zeg dat het waarschyglyk is dat ik andere overleve, dan meene ik alleen te wyzen op de meerder ziekten van anderen. Ik ben niet zoo dwaas, als niet te weten van lieverleed van meerderen of minderen ouderdom.

[Naschrift op kant 1] Ik moet u nogmaals verzekeren dat de nood groot is op dit oogenblik, en dat de geringste tegemoetkoming, hoe klein dan ook van oneindig meer dienst zal zyn thans dan duizenden hierna. Eenmaal zal ik in staat zyn zulks terug te geeven.

[Naschrift op kant 6] Ik heb uwe brieven van 1862 daar nog voor my leggen. De raad welke gy daarin gaf voor plaatsing ten onzen kon niet, en kan *nog niet* gevolgd worden, voor redenen, een andermaal, uitleggen.<sup>15</sup>

Aantekeningen:

vijf maal enkel, kant 1 t/m 10 beschreven. De vellen zijn genummerd.

1. Lees: te onderwijzen.
2. Rudolf H. van Haersolte.
3. Laura C. van Haersolte.
4. Anna T.J. Bangeman.
5. Jan J., Carel H.C., en Willem A. van Haersolte.
6. Er staat: lampit.
7. Er staat: oorpeulen.
8. Roger Bangeman Huygens had een carrière als diplomaat achter de rug.
9. Er staat: hegt.
10. Allen niet nader getraceerd.

11. Zijn vrouw en zijn kinderen woonden in Parijs.
12. Voorwaarden.
13. Rudolf Sandberg en Laura C. van Haersolte.
14. Waarschijnlijk een samenvoeging van *when* en *wanneer*.
15. Waarschijnlijk kon hij niet terugkeren in verband met onbetaalde schulden.

#### 45. Brief van D. Levyssohn Norman aan Jan W.R. van Haersolte, 12 februari 1870.

HWGHeere J.G.R. van Haersolte  
Civiel & Ryks Landmeter  
te Hoorn.

's Gravenhage 12 february 1870.

HWGHeer.

Den Heer Procureur Faber<sup>1</sup> te Hoorn, wien ik heden had getelegrafeerd, heb ik de bekendheid met Uwe tegenwoordige woonplaats te danken.

Meer dan zes jaren geleden heb ik een paar brieven van U, naar ik meen ontvangen, (want zy waren alleen geteekend "van Haersolte" en uw adres daarby opgegeven) met eene aanvraag omtrent de nalatenschap van de *familie Bangeman* te Batavia. Ik veronderstel U daarop, het zy direct of door Mevrouw de Glinka<sup>2</sup>, die U daarover had geschreven, te hebben geantwoord.- Toen echter was daarvan nog niets bekend. Sedert heb ik niets van U vernomen, en weet ook niet, of door of van wege U iets in deze zaak is gedaan. Ik hoorde althans niets van U in al dien tyd. In Indie zelve schynt niets te vinden te zyn, en men vindt niet ligt personen aldaar die zich met een onderzoek naar oude boedels willen belasten zonder zeker te zyn van remuneratie by niet reussite,- terwyl het voor reclamanten onraadzaam is, zonder waarschyntlykheid van reussite kosten te maken.

Onder de algemeene Commissie van liquidatie der zaken van de voormalige Wees en momboirkamers alhier berusten, blykens hare [2] gedane aankondigingen, nog gelden van *Pieter Joan Bangeman Senior* afkomstig, welke na den dood van de vruchttrekster *Anna Christina de Wyn* in 1808 voorgevallen, aan zyne descendentes zyn gedevolveerd.<sup>3</sup>

In der tyd hebben zich vrouwe *Conradina* Wilhelmina Maria Josepha van Haersolte, destyds weduwe van Johannes Hendrikus Gerlach te Maastricht alsmede vrouwe ... *van Haersolte* geboren *van Rappard*<sup>4</sup>, deze laatste als eenige testamentaire erfgename van gez[egde] vrouwe *Conradina* te dier zake tot die Commissie gewend en is het regt van gez[egde] vrouwe *Conradina* en van hare zuster *Laura Christina* erkend.

Ofschoon het nu eerst later blyken kan, of dat regt voor de erven van vrouwe *Laura* veel of weinig zyn zal, meen ik in bedenking te moeten geven, dat de *erfgenamen* van vrouwe *Laura Christina* van Haersolte zich ten spoedigste tot de Commissie wenden en wel *in den loop dezer week*, daar de verjaring van vyf jaren sedert de laatste afkondiging met den 21 dezer is vervuld.

Ik ken die erfgenamen niet, en verneem, dat Mevrouw van Haersolte geboren *van Rappard* mede is overleden<sup>5</sup>, wier relatie tot vrouwe *Laura* my onbekend is<sup>6</sup>, evenzeer als de naam des echtgenoots van gez[egde] vrouwe *Laura*.<sup>7</sup>

Wie is vrouwe L.R. van Haersolte getro[u]wd geweest met F.D. van Rappard?<sup>8</sup>

Ik mag veronderstellen, dat U een en ander bekend is, en U zult dus bygaand concept adres [3] met de namen en relatien der verzoekers kunnen invullen.

Het adres moet op zegel worden geschreven en daarbij gevoegd een mede op zegel geschreven inventaris, beide stukken door de verzoekers onderteekend.

Op den Inventaris dient, myns inziens te worden gebragt en mitsdien overgelegd

1° het *extract testament* van vrouwe *Conradina* waaruit de erfstelling blykt van vrouwe van Haersolte geboren van Rappard.

2° het *bewys van erfgenaamschap* van de reclamanten tot vrouwe *Laura Christina*.

Gaarne verneem ik Uw gevoelen. Per telegraaf kan spoedig worden gecorrespondeerd.- Door de erfgenamen van vrouwe *Laura* is nog *niet* gereclameerd, of dat mogt zyn geweest vrouwe van Haersolte geboren v[an] Rappard, maar deze is overleden; en men zou, schoon zeer Captiens<sup>9</sup>, kunnen beweren, dat het door hare erfgenamen had behooren te geschieden tempore utili.

Ik heb de eer, met de meeste hoogachting te zyn,

UWHWGDWD[ienaa]r

*Davit Levyssohn Norman*

*Advocaat.*

[5] Aan de algemeene Commissie van liquidatie der zaken van de voormalige Wees en Momboirkamers te 's Gravenhage

Geven eerbiedig te kennen

Dat zy zyn erfgenamen by versterf van wylen vrouwe .... van *Haersolte* geboren van Rappard en tevens testamentaire erfgenamen van wylen vrouwe *Conradina* Wilhelmina Maria Josepha de Haersolte in leven weduwe van Johan Hendrik Gerlach te Maastricht, mits dien behooren tot de descendentes van wylen *Pieter Joan Bangeman senior*.

Dat het regt der genoemde vrouwe van Haersolte geboren van Rappard reeds by uwe Commissie zynde erkend by hare beschikkingen van 21 february en 17 April 1863, en haar aandeel voor haar beschikbaar is gebleven in hetgeen zich onder uwe Commissie bevindt van het kapitaal, waarvan de vruchten zyn [6] getrokken door *Anna Christina de Wyn* in 1808 overleden, en welk kapitaal krachtens testament van wylen *Pieter Joan Bangeman senior* 30 September 1776 te Amsterdam overleden aan zyne descendentes moest devolveren.

Dat de supplianten als zoodanig onder overlegging der stukken op nevensgaanden inventaris vermeld, onder referte tot de door hunne erflaatster vroeger overgelegde stukken en onder bereidverklaring van zoodanige verdere stukken als tot nadere staving van hun regt mogten noodig bevonden worden, van Uwer Commissie verzoeken, hun van het overgeblevene van het kapitaal hierboven omschreven, rekening, verantwoording, en, na gedane goedkeuring afgifte van het hun toekomende te willen doen.

Het welk doende enz[ovoort]

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco; enkel, kant 5 t/m 6 beschreven.

1. Niet nader getraceerd.
2. Zijn tante Christine J.C. de Glinka-Bangeman Huygens.
3. Pieter J. Bangeman senior had aan zijn testament een codicil toegevoegd waarin hij het vruchtgebruik van een kapitaal van 24.000 gulden toekende aan A.C. de Wijn. Na haar dood zou het geld verdeeld worden onder de kinderen van zijn zoon Willem V. Bangeman.

4. Frederica D. van Rappard, weduwe van Rudolf H. van Haersolte.
5. Zij overleed eerst op 3 juni 1911.
6. Laura C. van Haersolte was de schoonmoeder van Frederica D. van Rappart.
7. Laura C. van Haersolte was ongehuwd gebleven.
8. De advocaat was fout geïnformeerd.
9. Captie; bezwaar maken; uitvluchten zoeken.

#### **46. Brief van Jan W.R. van Haersolte aan D. Levyssohn Norman, 13 april 1870.**

Hoorn den 13 April 1870.

Onder dankzegging voor Uwe bemoeijingen Onder terugzending van bygaande door mij goedgekeurde rekening, heb ik de Eer te berigten, dat ik geene rekening in het Grootboek in het Grootboek der 2 1/2% Nat[ionale] Schuld hebbende, de opgave van het hoofd dier rekening niet kan opgeven, en mij de vrijheid veroorloof de afgifte van het aan mij toekomende bedrag of overschrijving geheel aan U overlaat.

't welk doende.

*Van Haersolte.*

Aantekeningen:

conceptbrief, enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

#### **47. Brief van Jan W.R. van Haersolte aan D. Levyssohn Norman, 29 augustus 1870.**

De algemeene Commissie / van liquidatie der zaken van de / voormalige Wees- en MombairKamers / te / 'S Gravenhage.

Onsen terugg[ave] van bygaande door my goedgekeurde rekening & verantw[oording] deesche van het Legaat door den H[ee]r P:J: B[angeman] s[enio]r<sup>1</sup> Mees[te]r van A.C. de Wyn vermaakt, heb ik de Eer medetedeelen dat het hoofd der rekening waarop dat aan my toekomende va[n] het Gr[ootboek] der 2 1/2% Nat[ionale] schuld waarop de van my toebeh[orende] f 200 van uwe rekening kan worden overgesch[re]ven n[aar]:

Huysinga Joannes H K Huysin[ga]<sup>2</sup> voor het Kantoir van Comm Sette H deel 29 Aug[ustus] 18[7]0

Aantekeningen:

conceptbrief, enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

1. Zijn overgrootvader Pieter J. Bangeman senior.
2. Niet nader getraceerd.

#### 48. Brief van Henricus A.L. van Vessem aan Jan W.R. van Haersolte, 4 november 1877.

Amsterdam den 4 Nov[ember] 1877.

Keizersgracht 253

Waarde Neef!

In het voorjaar ontving ik met vreugde uw brief uit *davos*<sup>1</sup>.- waarby u my melde dat uwen gezondheid gansch hersteld was, en verzocht my om Z[ijne] M[ajesteit] te zeggen de reden waarom U niet uw Hof aan Z[ijne] M[ajesteit] op drawn dientio?? konde komen maken, - persoonlyk heb ik dat niet kunnen doen, omdat zoo als u weet wy ons niet met den dienst van anderen mogen bemoeien. - en hebt het derhalven, a qui de droit opgedragen. -

ik kom u spreken en inlichtingen vragen over een oude geschiedenis. Zie hier wat het is, Ninette Glinka<sup>2</sup> onze nicht heeft in der tyd hemel en aarde bewogen om de Erfenis die op de bataviaansche weeskamer staat van onze overgroot oom Heintje Bangeman<sup>3</sup>. - ad f 250.000 ryksdaalders. de Glinka<sup>4</sup> is thans minister van Rusland te Lissabon, ninette is in rusland geloof ik.

Ninette nu schynt aan Nicht [2] Blanche hare Zuster<sup>5</sup> die te Rome is met de dochter<sup>6</sup> van Roger welke laatste de winter in het Zuiden moet doorbrengen wegens zwakke gezondheid. ninette dan heeft aan *blanche* en passant geschreven dat *gepubliceerd* is *dat de 250.000 ryksdaalders geplaatst in de weeskamer te batavia* voor zyne familie in *Europa door H Bangeman nog aanwezig zyn*.

waarin dat gepubliceerd is zecht ze niet. -

nu heeft *Blanche* aan myn broeder Constantyn<sup>8</sup> geschreven om inlichting te vragen, en zy zecht dat onze minister te rome haar zyne hulp toegezecht heeft

Vervolgens heeft constantyn my om inlichting gevraagd en my gezechd dat hy in de papieren van oom bangeman<sup>9</sup> een stuk gezien heeft gezegeld, mooi geschreven waarin stond dat de 250.000 Ryksdaalders door H Bangeman in de bataviaansche weeskamer geplaatst waren docht dat hy gelooft dat dit [3] stuk met de andere papieren naar tante Miesje<sup>10</sup> of nicht Jorritsma<sup>11</sup> gezonden zyn, alzoo heb ik aan Nicht Jorritsma geschreven om inlichting omtrent die papieren. nicht Jorritsma antwoord my

"die familiepapieren zyn al sinds jaren niet meer onder myne bewaring, in 1858 zyn wy naar den Haag gaan wonen, eenigen tyd daarvoor terwyl ik ziek was kwam Roger by ons en vroeg permissie om de ons toegezonden familiepapieren van Oom Bangeman te mogen nazien, dat had plaats met Jan Haersolte<sup>12</sup> die der tyd ook te hoorn woonde, Roger had *dadelyk* er eenige stukken uitgenomen, welke was my onbekend en vertrok *dadelyk* weer, Haersolte verzoekende het overige uittezoeken en naar Maestricht op te *zenden*, met verzoek mede te zenden, de *twee* fraai geschilderde portretten van overgrootpapa *Huygens*<sup>13</sup> en zyn echtgenoot *Jongston van Elphingston* die Oom Huygens<sup>14</sup> / die op zyn sterfbed lag wenschte nog eens te zien. -

papieren en portretten zouden dan *dadelyk* na zyn overlyden aan *ons* terug gezonden worden, daarby verzoek van [4] Nicht Blanche om zelve een copie van onze geslachtsboom te mogen maken en my die *dadelyk* terug te zullen zenden. ook aan dit verzoek heb ik voldaan doch noch [d]e papieren, portretten of geslachtboom, die ik zelve had laten maken, zyn ooit terug gezonden, hoe dikwerf ik er ook om gevraagd heb.- later hoorde ik van Nicht ninette dat niets van dat alles te maestricht was aangekomen en dat roger dus alles vermoedelyk had ingepakt.-

verder zecht nicht Jorritsma weet zy van de zaak niets, en verwyst mij naar Roger (indien die nog leeft) schryft zy, en ook naar u om inlichtingen te vragen. doe my alzoo het genoegen, my te

melden. wat u er van weet, om te beproeven of er iets van dat geld terecht kan komen.

Weet u ook wie de secreta[r]is is van de weesen en momboir kamer in liquidate van Amsterdam? -

ik hoop van harte dat uwe gezondheid zich geconsolideerd zal hebben; met my gaat het zoo zoo!

geloof my met hoogachting  
uw toegenegen Neef  
H van Vessem

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Jan W.R. van Haersolte verbleef in Davos om van tuberculose te genezen.
2. Christine J.C. de Glinka-Bangeman Huygens.
3. Hiëronimus Bangeman.
4. Dmitri de Glinka.
5. M.W. Blanche Bangeman Huygens.
6. Maria E. Bangeman Huygens.
7. Roger Bangeman Huygens.
8. Constantijn C.L. van Vessem.
9. P. Jan Bangeman van de Hulst.
10. P. Wilhelmina Bangeman, in derde huwelijk getrouwd met Chris Milse.
11. Ginje de Hart (mogelijk Van Laer)-Jorritsma.
12. Jan W.R. van Haersolte.
13. Christiaan Huygens van de Hulst.
14. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.

**49. Brief van Hélène H.C.A. Bangeman Huygens gravin van Löwendal-Pappaërt aan Jan W.R. van Haersolte, 21 september 1879.**

Paris ce 21 septembre 1879  
44 rue de Sèvres

Mon cher Cousin,

Depuis votre aimable visite d'il y a deux ans qui m'a fait, je vous assure, le plus grand plaisir ainsi qu'à mes enfants nous n'avons plus eu de vos nouvelles ce que nous espérons être un signe favorable à l'état de votre santé selon le proverbe vulgaire qui dit: pas de nouvelles bonnes nouvelles et ce qui nous fait supposer qu'en nouveau voyage en Suisse ne vous a pas été nécessaire.

Je sais que, dans ces dernières années, notre famille de Hollande s'est beaucoup occupée du remboursement des fonds déposés à la Weeskamer<sup>1</sup> et a fait [2] progresser l'affaire dont ou espère même, paraît-il, un résultat satisfaisant. Je vous serais bien reconnaissante de me dire ce que vous en pensez non point pour moi ni pour mes enfants qui n'avons rien à y prétendre du vivant de mon mari<sup>2</sup>, mais celui-ci comme vous le savez, n'est pas dans une position heureuse et il m'arrive, sans cette de ce côté, ainsi qu'à mes belles soeurs des demandes de secours bien difficiles à satisfaire. Ce serait un

grand repos d'esprit pour moi que de savoir à quelle époque il pourrait toucher sa part et je compte sur votre bonne amitié pour me dire tout ce que vous en savez et m'indiquer le [3] nom et l'adresse des personnes qui pourraient compléter les détails que vous auriez la bonté de me donner vous même.

En attendant votre bonne réponse je vous prie, mon cher cousin, d'accepter l'expression de mon meilleur souvenir

Votre dévouée cousine  
C[om]tesse de Huygens Lowendal

Vous seriez bien aimable de me réfliger une petite généalogie de la famille à l'aide de laquelle je pourrais voir quelle serait la part de chacun de ses membres dans les 250,000 riksdalders qui font l'objet de la réclamation dont [4] il s'agit et dont nous avons déjà causé lorsque j'ai eu le plaisir de vous voir. Si vous pouviez me dire, en même temps, s'il y a eu un appel pour cette somme aux ayants-droits dans les journaux officiels (staats-courant ou autres) vous me feriez bien plaisir de m'en mentionner l'époque qui peut remonter déjà à plusieurs années puisque la famille s'occupait déjà de cette affaire en 1875 et que la commission de liquidation de la Weeskamer a formellement reconnu que la somme de 250,000 riksdalders avait été déposée par l'amêtre Bangeman, dont les différents descendants actuels sont les héritiers.

Aantekeningen:  
dubbelgevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. De Weeskamer beheerde het restant van de erfenis van Pieter J. Bangeman senior.
2. Rutger Bangeman Huygens.

## **50. Brief van Hélène H.C.A. Bangeman Huygens gravin van Löwendal-Pappaërt aan Jan W.R. van Haersolte, 1 oktober 1879.**

Paris ce 1<sup>r</sup> Octobre 1879

Mon cher cousin,

Je vous ai écrit l'autre jour quelques mots qui, je l'espère, vous seront bien parvenus quoique je ne sache point, positivement, votre adresse mais j'ai oublié de vous dire que si (malgré la facilité avec laquelle je vous ai entendu vous exprimer en français) il vous était plus commode de me répondre en hollandais, surtout pour les questions d'affaires, je m'ai pas oublié cette langue et comprendrai parfaitement tout ce que vous voudrez bien m'écrire.

Ne prenez pas non plus la peine d'affranchir votre lettres: celles non affranchies parviennent souvent [2] plus sûrement à leur adresse et j'ai un grand désir de recevoir la vôtre sans retard.

En attendant votre réponse avec des nouvelles satisfaisantes de votre santé je vous prie, mon cher cousin, d'accepter mes salutations les plus cordiales

Votre toute dévouée cousine  
C[om]tesse de Huygens Lowendal  
44 rue de Sèvres, Paris.

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 en 4 blanco.

## 51. Brief van E. Sassen aan Jan W.R. van Haersolte, 29 juni 1881.

Maastricht, 29 Juni 1881

Wel Edel Gestrenge Heer.

Het is U zeker niet onbekend dat op het einde der vorige eeuw door een onzer voorzaten in Indië zeer belangrijke sommen zijn achtergelaten en dat reeds herhaaldelijk pogingen aangewend zijn om die gelden aan hunne rechtmatige eigenaren te doen toekomen, doch steeds te vergeefs. Het ontbrak steeds aan een geschikt en betrouwbaar persoon, die ter plaatse de noodige akten en bewijsstukken kon opsporen en alle verder vereischte stappen kon doen. Thans echter zijn eenige leden der familie voornemens nog eene laatste poging te doen en daarom, op aanraden van den heer M. Redeker, president van den Landraad te Semarang<sup>1</sup>, wien de heer Haverdroese<sup>2</sup> over de zaak gesproken heeft, een advocaat te Batavia met het onderzoeken der archieven te gelasten. Daartoe zou echter eene som [4] van fl. 200 noodig zijn. Van verschillende zijden zijn ons reeds gelden daarvoor toegezegd, o[nder] a[nderen] van Mevrouw de W[eduwe Van Haersolte-] Rappard<sup>3</sup>, Mn Sodenkamp<sup>4</sup>, Mn van Harencarspel Eckharst<sup>5</sup>, Mn van Haersolte<sup>6</sup> en van mijne familie<sup>7</sup>. Ik ben nu zoo vrij UEG[estrenge] te vragen of U ook een aandeel in die kosten zou willen dragen; mij dunkt, de zaak is het wel waard, want de gedeponeerde sommen met de gekapitaliseerde interessen moeten thans een zeer aanzienlijk bedrag uitmaken. Hebben wij eens de stukken in ons bezit, dan is er een vaste grondslag voor verdere onderneming[n]; worden zij niet gevonden, dan zal het beste zijn dat men de zaak maar voor altijd late varen.

Aangenaam zoude het mij dus zijn spoedig te vernemen of en voor welk bedrag UEG[estrenge] aan deze poging wil deelnemen; ik zend UEG[estrenge] dan later eene volmacht ter onderteekening, die men in Indië zal behoeven.

Met ware hoogachting ben ik

UWG[estrenge] dw[illige] dienaar

*Egbert Sassen*

Advoc[aat]

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 beschreven.

1. Niet nader getraceerd.
2. Niet nader getraceerd.
3. Frederica D. van Haersolte-van Rappart.
4. Mevrouw Sodenkamp (HCO FA Van Haersolte (237.1) inv. nr. 492. Niet nader getraceerd.
5. Tante van E. Sassen. Niet nader getraceerd.
6. Welke mevrouw Van Haersolte hier wordt bedoeld, is niet duidelijk. Mogelijk Theodora W. Termaat, echtgenote van Henry J.D.R. van Haersolte; hij was echter nog in leven.
7. De relatie is niet getraceerd.



**52. Brief van E. Sassen aan Jan W.R. van Haersolte, 9 juli 1881.**

Maastricht, 9 Juli 1881

Wel Edel Gestrenge Heer,

De fl.200. die wij thans trachten bij elkander te krijgen, moeten dienen om te Batavia nasporingen te laten doen naar de minuut der notarieele acte, die verloren gegaan is. Wordt die acte niet gevonden, dan zou het nutteloos geld verspillen zijn, indien men zich nog meer uitgaven getrooste. Wordt ze evenwel ontdekt dan zal men met groot vooruitzicht van slagen een proces kunnen beginnen dat over zeer aanzienlijke sommen zal loopen.

Welk ieders aandeel in de latere proceskosten zal wezen, zal aan ieders discretie moeten worden overgelaten; thans zijn wij zoo vrij geweest te hoopen dat U fl.15 zou willen bijdragen, mijne tante v[an] Harencarspel Eckhardt<sup>1</sup> heeft fl.25 gezonden, wij geven ook fl.25, anderen fl.15 of 10.

Met oprechte hoogachting

HWEG[estrenge] dienstw[illige] dienaar

*Egbert Sassen*

Advoc[aat]

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 t/m 4 blanco.

1. Niet nader getraceerd.

**53. Brief van E. Sassen aan Jan W.R. van Haersolte, 17 augustus 1881.**

Maastricht, 17 Augustus 1881

Wel Edel Geboren Heer.

Tot heden ben ik zonder antwoord op mijn schrijven betreffende de in Indië te doene nasporingen naar de stukken die de bewuste erfenis<sup>1</sup> aangaan. Ik hoop toch niet dat mijn schrijven zal verloren gegaan zijn. Ik ben dus zoo vrij U eens daaraan te herinneren en U te verzoeken, zoo U ons eenig geld wil zenden, dat een weinig spoedig te willen doen, daar het wenschelijk is dat de thans beschikbare som overgemaakt worde.

Met de meeste hoogachting

UWEG[estrenge] dw[illige] dienaar

*Egbert Sassen*

Advoc[aat]

Den WelEd.Geb.Heer / J.G.R. van Haersolte / Arnhem.

Aantekeningen:

dubbelgevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 t/m 4 blanco.

Ingesloten een postwissel t.w.v. f 15, gedateerd op 18 augustus 1881.

In het FA Van Haersolte (237.1) inv. nr. 392 de aantekening: Hieraan gevestigd het bewijs n° 2457. dragende de dagteekening-stempel: Arnhem 19 Aug. '81.

Door den houder van dit bewijs is ten Postkantore alhier, voor een postwissel, gestort eene som van f 15."

1. De erfenis van Pieter J. Bangeman senior.

## Genealogie van de familie Bangeman

VIRTUTE DUCE SPERNE RUMORES op lint.

Familiewapen: halfaanziende helm, wrong en dekkleden in blauw en goud. Helmteken met uitkomende gebogen rechterarm van natuurlijke kleur, blauw gekleed, omwonden met goud en houdende een schuingeplaatste zilveren pijl, blauw gevederd.

1. *Anton Ludolph Bangeman*. Ges. voor 1724. Huwt circa 1690 *Catharina Elisabeth Stammens*. Ges. na 1732.

Kinderen:

1.a. *Hiëronimus Gerloff (Heintje) Bangeman*. Waaruit een tak.

1.b. *Pieter Joan Bangeman*. Zie 2.

1.c. kind.

1.d. kind.

2 [1.b] *Pieter Joan Bangeman*, senior. Ged. Hamburg 17-07-1699, Beg. Amsterdam 30-09-1776. Van 1724 tot 1765 in dienst van de Oostindische Compagnie; opperkoopman met de rang van visitateur-generaal van de Indische negotieboeken. Huwt 1<sup>e</sup> Batavia 09-1724 *Johanna Cleijer*. Geb. Batavia, Ges. Batavia 06-1725. Huwt 2<sup>e</sup> Batavia 03-1728 *Margaretha Johanna Rooseboom*. Ged. Batavia 15-03-1714, Ges. Batavia 06-1733. Dochter van Andries Rooseboom en Victoria de Griek. Huwt 3<sup>e</sup> Sluis 25-10-1735 *Willemina Johanna Nemigheer*. Geb. Aardenburg 20-09-1718, Ges. Batavia 18-01-1774. Dochter van Laurens Michiel Nemigheer en Johanna Willemina Helvetius.

Kind 1<sup>e</sup> huwelijk:

2.a. *Pieter Joan Bangeman*. Zie 3.

Kinderen 3<sup>e</sup> huwelijk:

2.b. *Willem Vincent Bangeman*. Zie 4.

2.c. *Hugo Josephus Bangeman*. Ged. Batavia 28-05-1743, Ges. Batavia 16-12-1788. Ongehuwd. Onnozel.

2.d. *Hendrik Pieter Bangeman*. Zie 8.

2.e. *Johan Andries Bangeman*. Zie 9.

2.f. *Johanna Catharina Bangeman*. Beg. 11-02-1804. Huwt 1<sup>e</sup> *J.L. Huygens*. Huwt 2<sup>e</sup> *Johan Abraham van der Voort*.

Kind 1<sup>e</sup> huwelijk:

2.f.1. *Johanna Laurentia Huygens*. Huwt 1<sup>e</sup> *Pieter Adriaan Sobelo*. Huwt 2<sup>e</sup> *J.L. Timmermans*.

Kinderen 2<sup>e</sup> huwelijk:

2.f.2. *Jan Willem van der Voort*.

2.f.3. *Cornelia Catharina van der Voort*. Geb. 1767[?], Ges. 1884. Huwt *Reinier Otto Schrassert*. Geb. 1766, Ges. 1831. Luitenant-kolonel; commandant te Woerden. Zoon van Joan Schrassert (1729-1794) en Gerharda Johanna Westenberg (1728-1814).

Broer van Reinira Johanna Schrassert (1770-1814), gehuwd met Albertus Sandberg (1768-1843).

3 [2.a] *Pieter Joan Bangeman*, junior. Geb. waarschijnlijk 06-1725, Beg. Amsterdam 18-10-1783.

Kind:

3.a. *Johanna Elisabeth Bangeman*.

4 [2.b] *Willem Vincent Bangeman*. Geb. 1739, Ges. Batavia 07-02-1803. Onderkoopman der Oostindische Compagnie. Huwt 1765 *Catharina Constantia Huygens*. Ged. Boxtel 03-11-1737, Beg. St.Oedenrode 28-09-1810. Dochter van Christiaan Huygens en Anna Theresia Johnston of Elphinston.

Kinderen:

4.a. *Petronella Wilhelmina (Wim) Bangeman*. Geb. 27-04-1766, Ges. 1851. Huwt 1<sup>e</sup> circa 1793 *Wesselus de Hart* ( ? - ? ). Erfsecretaris van Son en Breugel. Huwt 2<sup>e</sup> Amsterdam 12-03-1803 *Daniël van Laar* ( ? - ? ). Meester in de rechten. Huwt 3<sup>e</sup> *J.H. Daniël Milse* ( ? - 1834). Dominee.

Kinderen 1<sup>e</sup> huwelijk:

4.a.1. *Herman de Hart*. Huwt N.N.

4.a.2. *Ginje*. Huwt *N.N. Jorritsma*. Arts.

Hun kinderen zijn Jan en Christientje. Jorritsma had een zoon Manus uit een eerder huwelijk.

4.a.3. Mogelijk *Christina (Chrisje)*. Huwde *N.N. Dolten*.

Twee zonen en een dochter Christientje.

4.b. Waarschijnlijk een kind. Ges. circa 1785.

4.c. *Pieter Jan Bangeman*. Zie 5.

4.d. *Christiaan Diederik Emerens Johan Bangeman*. Zie 6.

4.e. *Anna Theresia Jacoba (Annette) Bangeman*. Geb. St.Oedenrode 21-09-1775, Ges. Maastricht 19-02-1838. Huwt 1<sup>e</sup> Den Haag 08-07-1795 *Johan Willem Simon (Jan) baron van Haersolte*. Geb. Zutphen 16-02-1764, Ges. Maastricht 01-07-1817. Zoon van Coenraad Willem van Haersolte van de Zwaluwenburg en Luthera Anna Agatha van der Capellen. Burgemeester van Arnhem; ambtsjonker van Ede; raad- en muntmeester generaal; lid van de Nationale Vergadering; directeur van het agentschap van oorlog; lid van het Wetgevend Lichaam; lid van de Nationale Rekenkamer. Huwt 2<sup>e</sup> Maastricht 12-01-1824 *Jan Jacobus Walewijn*. Geb. Zevenhoven 22-03-1773, Ges. Maastricht 21-05-1859. Zoon van Abraham Walewijn en Lysbeth Osthram. Kapitein bij de infanterie. Weduwnaar van Anna Francina Helena van der Grijp, uit dit huwelijk een zoon (E.W.G.) en twee dochters (Elise en mogelijk Mie).

Kinderen 1<sup>e</sup> huwelijk:

4.e.1. Dochter. Geb. en Ges. Den Haag 26-01-1797.

4.e.2. *Coenradina Wilhelmina Maria Josepha (Coentje) barones van Haersolte*. Geb. Den Haag 03-10-1798, Ges. Maastricht 09-02-1863. Huwt Maastricht 18-09-1819 *Johannes Hendrikus Gerlach*. Geb. Heusden 16-03-1797, Ges. Heusden 28-05-1857. Zoon van Johannes Augustus Gerlach en Sara van Baak. Kapitein-magazijnmeester van de artillerie.

4.e.3. *Jeannette Christine barones van Haersolte*. Geb. Den Haag 22-10-1799, Ges. Den Haag 21-12-1799.

4.e.4. *Anna Theresia Johanna barones van Haersolte*. Geb. Den Haag 03-10-1800, Ges. Den Haag 17-10-1800.

4.e.5. *Johan Jacob (Jan) baron van Haersolte*. Geb. Den Haag 10-01-1802, Ges. Semarang 25-11-1827. 1<sup>e</sup> luitenant infanterie. Ongehuwd.

4.e.6. *Carel Hendrik Christiaan (Karel) baron van Haersolte*. Geb. Den Haag 21-02-1804, Ges. Semarang 27-12-1836. 1<sup>e</sup> luitenant infanterie. Ongehuwd.

4.e.7. *Laura Christina (Laurette) barones van Haersolte*. Geb. Den Haag 12-01-1806, Ges. Geertruidenberg 01-06-1857.

Laura had twee buitenechtelijke kinderen bij Rudolf Sandberg: *Rudolf Hermanus (Dolf) van Haersolte*, Geb. Meerssen 23-01-1825, Ges. 25-11-1859. Ontvanger van de directe belastingen. Huwde Hoorn 10-04-1857 *Jkvr. Frederika M. van Rappart*. Geb. Nieuwpoort 03-01-1829, Ges. Velp 03-06-1911. Dochter van Theodore M.G. ridder van Rappart en Antoinette L. barones van Plettenburg; en *Jan Willem Rudolf (Jantje) van Haersolte*. Geb. 1827, Ges. 1901. Werkzaam bij de kantoren van het kadaster te Deventer en Hoorn. Ongehuwd.

4.e.8. *Willem Antonie (Willem) baron van Haersolte*. Geb. Den Haag 24-12-1807, Ges. Batavia 25-03-1833. Sergeant. Ongehuwd.

4.e.6. *Hermanus Adrianus Coenraad Willem baron van Haersolte*. Geb. Den Bosch 24-02-1816, Ges. Maastricht 30-01-1820.

4.f. *Johanna Andriesette Dorothea Jacoba (Suzette) Bangeman*. Geb. Boxtel 20-12-1778, Ges. Leuven 11-02-1822. Huwt St.Oedenrode 03-08-1807 *Henricus van Vessem*. Geb. Helvoirt 25-12-1751, Ges. Vechel 17-11-1831. Generaal-majoor van de cavalerie. Zoon van Adriaan van Vessem en Maria van Baessen. Kinderloze weduwnaar van Maria Groen.

Kinderen:

4.f.1. *Constantijn Christiaan Laurette van Vessem*. [oudste zoon] Ges. in of na 1886. Grondeigenaar en landbouwer. Minstens vijf kinderen.

4.f.2. *Jhr. Henricus Alexander Leopold (Henry) van Vessem*. Geb. Son 28-11-1814, Ges. huis Blijdorp, Rijsenburg 25-04-1891. Intendant van het Koninklijk Paleis te Amsterdam, belast met het beheer van het Paleis te Den Haag en Huis ten Bosch, Grootofficier en kommandeur en ridder van verschillende orden. Op 18-03-1886 verheven in de Nederlandse adel. Huwt Antwerpen 04-12-1862 *Francisca Ludovica d'Arripe*. Geb. Amsterdam 08-10-1833, Ges. Driebergen 28-09-1886. Dochter van Joseph d'Arripe en Sophie Elisabeth Josephe Phillipart.

Twee zonen (Joseph en N.N.) en een dochter (Maria).

4.f.3. *Anna Catharina Maria Wilhelmina (Anet) van Vessem*. Ges. vóór 1855.

4.f.4. *Maria Wilhelmina van Vessem*. Jong gestorven.

5 [4.b]. *Pieter Jan (Jan) Bangeman van de Hulst*. Geb. Den Bosch 10-06-1770, Ges. De Hulst, St.Oedenrode 15-04-1837. Luitenant-kolonel infanterie. Huwt St.-Oedenrode 22-04-1800 *Wilhelmina Maria (Mimi) barones van Haersolte*. Ged. Utrecht 03-01-1784, Ges. Breda 16-02-1834. Dochter van Coenraad Willem baron van Haersolte van de Zwaluwenburg en Maria Josepha Hannodiau.

Kinderen:

5.a. *Constance Vincence Bangeman*. Geb. 04-12-1800, Ges. 1825. Huwt *Hendrik Pieter van der Velden*.

Hun enig kind was Henriette Marie Jeannette Constance van der Velden.

5.b. *Josephine Charlotte Eleonore Bangeman*. Geb. 26-10-1802, Ges. 22-03-1803.

5.c. *Eduard Auguste Bangeman*. Geb. 26-06-1805, Ges. circa 1832.

5.d. *Victor Coenraad Christiaan Bangeman*. Geb. 11-06-1808, Ges. 26-11-1810.

5.e. *Danelina Wilhelmina Charlotte Sophia (Lina) Bangeman*. Geb. 12-01-1812, Ges. tussen 09-1834 en 11-1835. Huwt tussen 12-1833 en 09-1834 *Ötken N.N.*

5.f. *Henry Céleste Prosper Bangeman*. Geb. 1816, Ges. St.Oedenrode 21-06-1827.

5.g. Mogelijk *Eugène Bangeman*. Geb. circa 1818, Ges. circa 1834. In garnizoen te Breda.

5.h. Mogelijk een kind. Geb. circa 1820.

5.i. *Oscar Willem Joan Bangeman*. Geb. 1821, Ges. Nijmegen 09-06-1842.

De laatste uit deze tak.

6 [4.c] *Jhr. Christiaan Diederik Emerens Johan Bangeman Huygens*. Geb. op de Hulst 31-10-1772, Ges. Maastricht 29-03-1857. Buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij verschillende hoven. 01-06-1837 in de Ridderschap van Noord-Brabant. Op 19-07-1830 verheven in de Nederlandse adel. Huwt 1<sup>e</sup> Parijs 1802 *Elise Marguérite Josèphe Sophie Constance Maria Laure gravin de Danneskjold Löwendal*. Geb. Versailles 18-05-1777, Ges. Parijs 11-10-1812. Dochter van Graaf François Xavier Joseph Woldemar de Danneskjold Löwendal en Charlotte Marguérite Elisabeth légitimée de Bourbon-Condé de Charollais. Huwt 2<sup>e</sup> Maastricht 16-02-1815 *Constance Wilhelmina Vrijthoff*. Geb. Maastricht 04-03-1772, Ges. Maastricht 09-04-1858. Dochter van Prof. Dr. Johannes Bernardus Vrijthoff en Jacqueline Hermanna Eleonora Hesselt van Dinter. Weduwe van Jhr. Willem Mattheus van den Santheuvel.

Kinderen 1<sup>e</sup> huwelijk:

6.a. *Jkvr. Laura Theodorine Marguérite Bangeman Huygens*. Geb. Parijs 1802, Ges. Wiesbaden 14-05-1846. Huwt Hamburg 10-1823 *Carl Ludwig Buchner*. Pruisisch geheimraad.

6.b. *Rutger Bangeman Huygens*. Zie 7.

6.c. *Jkvr. Hortense Louise Bangeman Huygens*. Geb. Haarlem 1807, Ges. Ballenstedt, Anhalt 17-12-1884. Huwt New York 09-1827 *Ludwig Benjamin von Niederstetter*. Geb. Taplahen, Oost-Pruisen 28-06-1786, Ges. Warschau 12-05-1846. Raad van legatie; zaakgelastigde van Pruisen in de Verenigde Staten van Amerika, consul-generaal te Warschau. Op 03-05-1832 door de koning van Pruisen in de adelstand verheven. Zoon van Ludwig Christian von Niederstetter en Amalie Schimmelpennick van der Oye.

6.d. *Jkvr. Adelaïde Woldemarine Charlotte Bangeman Huygens*. Geb. Den Haag 06-05-1808. Huwt New-York 14-07-1830 *Dominique Gorosiet d'Arbele*. Ges. Parijs 26-04-1846.

6.e. *Jkvr. Christine Justine Cathérine (Ninnette) Bangeman Huygens*. Geb. Amsterdam 24-02-1810, Ges. 1893. Huwt Kopenhagen 03-06-1836 *Dmitri de Glinka*. Geb. Dorpat, Estland 10-08-1808, Ges. Lissabon 24-05-1883. Secretaris van legatie; geheimraad; buitengewoon gezant van Rusland te Lissabon.

6.f. *Jkvr. Maria Wenfrida Blanche Bangeman Huygens*. Geb. Parijs 31-01-1812, Ges. Vallô 20-04-1904. Staatsdame aan het Deense hof, decaness van het Koninklijk stift te Vallô (Denemarken). Ongehuwd.

7 [6.b] *Rutger (Roger) Bangeman Huygens graaf van Löwendal*. Geb. Kopenhagen 06-05-1805, Ges. Bournemouth, Engeland 15-05-1885. Van 1825-1830 secretaris van legatie van het gezantschap bij de Verenigde Staten van Amerika; van 1847-1850 lid van de Ridderschap van Noord-Brabant. Op 01-05-1828 graaf van Löwendal. Huwt Brussel 30-03-1843 *Hélène Honorine Céline Amonaïde Pappaërt*. Geb. Parijs 20-09-1821, Ges. Parijs 06-02-1894. Dochter van Nicolas Pappaërt en Cathérine Coppé.

Kinderen:

7.a. *Woldemar François Bangeman Huygens graaf van Löwendal*. Geb. Parijs 1842, Ges. Parijs 15-04-1890.

7.b. *Olga Elisabeth Hortense Jolanthe Bangeman Huygens gravin van Löwendal*. Geb. Parijs 26-11-1846, Ges. Parijs 03-06-1903.

7.c. *Marie Elisa Bangeman Huygens gravin van Löwendal*. Geb. Hazeldonk onder Vlierden 15-03-1848, Ges. Parijs 22-12-1879.

8 [2.d] *Hendrik Pieter Bangeman*. Geb. Batavia 02-11-1745, Ges. Batavia 15-04-1813. Trad in dienst van de Oostindische Compagnie als ordinaris klerk; boekhouder in de Wapenkamer; 1<sup>e</sup> adjunct van de casteels pennisten; commissaris van de Bank; onderkoopman; 2<sup>e</sup> in het provisie-magazijn; koopman en eerste in het provisie-magazijn; 2<sup>e</sup> administrateur van Onrust; eerste administrateur van Onrust; tot 1794 koopman buiten emplooi; (hem toegevoegd de rang van) sabandhaar; commissaris van de Bank van Lening te Batavia. Huwt Batavia 24-09-1773 *Johanna Maria Coortsen*. Geb. Batavia 05-10-1753, Ges. Batavia 25-10-1807. Dochter van Jan Hendrik Coortsen en Maria Jacoba Sautijn.

Kinderen:

8.a. *Reinira Jacoba Bangeman*. Geb. Batavia 06-11-1775, Ges. op Dramaga bij Buitenzorg 09-02-1860. Huwt 1<sup>e</sup> Batavia 06-1793 *Albertus Cornelis Hartman*. Geb. Batavia 29-07-1765, Ges. Batavia 16-11-1812. Zoon van Casparus Hartman en Eleonora Deliana Domburg. Lid van de Raad van Justitie te Batavia; lid van het college van weesmeesteren te Batavia. Huwelijk ontbonden 27-01-1809. Huwt 2<sup>e</sup> Batavia 05-02-1809 *Gerrit Willem Casimir van Motman*. Geb. op Gennepershuis, Grave 11-01-1773, Ges. Buitenzorg 25-05-1821. Zoon van Willem Arnold Michiel van Motman en Frederika Tabita Catharina Sanderus. Gescheiden van Anna Apollonia Jens. Onder andere opperkoopman; majoor van de pennisten; prefect; resident van de Preanger-Regentschappen.

Kind 1<sup>e</sup> huwelijk:

8.a.1. *Hendrik Caspar Hartman*. Geb. Batavia 03-04-1794, jong gestorven.

Kinderen 2<sup>e</sup> huwelijk:

8.a.2. t/m 8.a.13. Van de twaalf kinderen zijn er drie vóór het huwelijk geboren.

8.b. *Sophia Cornelia Bangeman*. Geb. Batavia 09-11-1780, Ges. Batavia 05-12-1856. Huwt Batavia 20-03-1803 *Petrus Wilhelmus Helvetius van Riemsdijk*. Geb. Batavia 26-02-1780, Ges. Batavia 10-09-1857. Zoon van Willem Vincent Helvetius van Riemsdijk en Catharina Johanna Margaretha Craan. Onder andere kapitein van de pennisten; 1<sup>e</sup> administrateur in de Westzijdse pakhuizen; collecteur-generaal van de inkomende- en uitgaande rechten.

4 Kinderen; de tak van Hendrik Pieter Bangeman is in 1860 uitgestorven.

9 [2.e] *Johan Andries Bangeman*. Geb. Batavia 28-03-1747, Ges. Batavia 10-01-1805. Extract-factuurhouder op het negotie-comptoir; pakhuisboekhouder; onderkoopman; administrateur van de kleine winkel; vendrig van de stadspennisten; 2<sup>e</sup> vendrig; 1<sup>e</sup> vendrig; administrateur in het kledenpakhuys; winkelier en kassier op Ambon; koopman en fiscaal te Banda; hoofd van Poeloe Ay en Rhun (Banda); vendu-meester te Batavia; schepen-titulair te Batavia. Huwt Batavia 05-1781 *Sophia Anna Goedbloed*. Geb. Batavia 1761, Ges. Batavia 23-02-1815. Dochter van Dirk Goedbloed en Hendrina van Doorn. Huwelijk ontbonden, vermoedelijk in 1784.

9.a. *Pieter Joan Bangeman*. Ged. Batavia 07-04-1782, jong gestorven.

## Bronnen en literatuur

NA 10 (1912), 87-90.

Wijnaendts van Resandt, W., 'Oude Indische Families', in: *NL* 23 (1905), 120-129, 159-165.

HCO HA Van Haersolte, tak Haerst (237.1), 248.

## Bronnen en literatuur

Gemeentearchief Maastricht, Huwelijksboek 1824-7.

Hansen, M.L. (ed.), *Bankroet. De ondergang van Johan Willem Simon van Haersolte, 1810*. Epe 2001.

Historisch Centrum Overijssel, Familiearchief Van Haersolte (237.1).

*Nederland's Adelsboek*, LXXIX (1988), 206-210.

Vey Mestdagh, J.H. de (ed.), *Histoire de Marguerite Isabelle de Ittersum, écrite par elle même, 1783-1811*. Groningen 1995.

Wijnaendts van Resandt, W., 'Oude Indische Families', in: *De Nederlandse Leeuw* 23 (1905), 120-129, 159-165.



## Index

- Aardenburg 78  
 Agnes N.N. (juffrouw, gouvernante) 5,6,8  
 Alkmaar 12, 37, 41  
 Ambon 82  
 Amerika zie Verenigde Staten van Amerika.  
 Amsterdam 1, 2, 5, 6, 7, 8, 32, 37, 38, 39, 40,  
     41, 45, 48, 7, 78, 79, 80, 81  
     Keizersgracht 48  
 Antwerpen 24, 35, 80  
 Appelius, J.H. (Appeleus) 9  
 Arbel, Dominique G. d' 81  
 Arnaud, Juliane D.H.M. van Haersolte-d'  
     (vrouw) 1,16  
 Arnhem 4, 17, 33, 37, 53, 79  
 Arripe, Francisca L. d' 80  
 ----, Joseph d' 80  
 Baak, Sara van 79  
 Baessen, Maria van 80  
 Ballenstadt 81  
 Bangeman,  
 ---- Huygens, Adelaïde C.W. 81  
 ----, Anna T.J. van Haersolte- / Walewijn- (Ant,  
     Antje, zuster, mama, moeder, grootmoeder,  
     nicht, amie) 2-21, 23-35, 37-39, 41, 43, 44,  
     8, 9, 79  
 ----, Anton L. 7, 78  
 ---- Huygens, Christiaan E.D.J. (Chris, broeder  
     Huygens, oom Huygens, vader) 2, 5, 9, 10,  
     13, 15, 22, 24, 25, 30, 32, 34, 35, 37, 39, 43,  
     48, 8, 79, 81  
 ---- Huygens, Christine J.C. de Glinka- (Ninette,  
     mevrouw de Glinka) 40, 48, 81  
 ----, Constance V. (Constans) 1, 2, 4, 5, 7, 8, 37,  
     80  
 ----, Danelina W.C.S. (Lina) 4, 25, 27, 30, 34,  
     38, 80  
 ----, Edouard A. (zoon) 4, 7, 24, 25, 9, 80  
 ----, Eugène 15, 28, 31, 80  
 ----, familie 2-4, 25, 34, 40, 44, 45, 49, 7, 9, 78  
 ---- Huygens, familie 34  
 ----, Hendrik P. 3, 7, 8, 78, 81, 82  
 ----, Henry, C.P. 80  
 ----, Hiëronymus G. (Heintje) 48, 7, 78  
 ---- Huygens, Hortense L. 24, 81  
 ----, Hugo J. 3, 7, 8, 78  
 ----, Johan A. 3, 7, 8, 78, 82  
 ----, Johanna A.D.J. (Susette, Suset) 2, 7, 15,  
     25, 34, 35, 37, 9, 80  
 ----, Johanna C. 7, 8  
 ---- Huygens / Van der Voort, Johanna C.  
     (moeder) 2, 3, 78  
 ----, Johanna E. 78  
 ----, Josephina C.E. 4, 80  
 ---- Huygens, Laure T.M. 81  
 ---- Hugins gravin van Löwendal, Maria E. 48,  
     82  
 ---- Huygens, Maria W.B. (Blanche) 48, 81  
 ---- Huygens gravin van Löwendal, Olga E.H.Y.  
     81  
 ----, Petronella W. de Hart- / -van Laer- / Milse-  
     (Wim, zuster Milse, mama, tante Miesje,  
     mevrouw Van Laer, weduwe Milse) 12, 32,  
     34, 35, 37, 38, 48, 8, 9, 79  
 ----, Pieter J. junior 30, 78  
 ----, Pieter J. 7, 8, 82  
 ----, Pieter J. senior 3, 39, 42, 43, 45, 47, 49, 53,  
     7-9, 78  
 ---- van de Hulst, Pieter J. (Jan, zoon, broeder,  
     vader, oom, Bangeman) 1, 2, 4-8, 12, 15,  
     19, 25, 27, 28, 30, 32, 34-38, 48, 8, 9, 79, 80  
 ----, Oscar W.J. 25, 27, 0, 32, 34, 35, 37, 38, 81  
 ----, Reinira J. 82  
 ---- Huygens graaf van Löwendal, Rutger  
     (Roger, Rogir, man) 25, 30, 32, 34, 40, 43,  
     44, 48, 49, 81  
 ----, Sophia C. 82  
 ----, Victor C.C. 4, 80  
 ----, Willem V.(Papa) 2-4, 30, 41, 45, 7-9, 78,  
     79  
 ---- Huygens graaf van Löwendal, Woldemar  
     C.T. 81  
 Banda 82  
 Barkmeger, Louise 35, 37  
 Batavia 3, 19, 30, 40, 41, 43, 45, 48, 51, 52, 7,  
     8, 78, 79-82  
 Bergedorf 78  
 Bergen op Zoom 37  
 Betie 2  
 Bijdorp, huis 80  
 Blonag, mevrouw De 10  
 Boden, heer 26  
 Boekel 29  
 Boecop, mevrouw Van 30  
 Boetselaer, C.V. van den 8  
 ----, P.A. van den 8  
 Bosch, Huis ten 80

- Bourbon-Condé de Charollais, Charlotte M.E. de 81
- Bournemouth 81
- Boxtel 6, 7, 79, 80
- Boxtel, Van 8
- Breda 24, 25, 27, 28, 30, 31, 80  
Koorestraat 25
- Breugel 79
- Brielle 28, 30, 32
- Brussel 81
- Buchner, Carl L. 81
- Buitenzorg 82
- Bullilier, Le 9
- Chaumont 8
- Cleijer, Johanna Bangeman- 78
- Coentje *zie* Haersolte, Coenradina W.M.J. van.
- Coortsen, Johanna M. 82
- , Jan H. 82
- Coppé, Cathérine 81
- Daendels, H.W. Gouverneur-generaal 3
- Danneskjold Löwendal, Elise M.J.S.C.M.L.  
Bangeman Huygens gravin van 81
- , François X.J.W. graaf van 81
- Davos 48
- Den Bosch (den bos, S Bosch, Bois le Duc, stad)  
2, 4, 6-9, 30, 32, 34, 35, 37, 38, 80, 81  
Hintkamer 34  
Keizerstraat 7  
Roomse weeshuis 7
- Denemarken 24, 81
- Den Haag ('S Hage, 'SGravenhage, La Haye) 2,  
8, 17, 32, 40-43, 45, 47, 48, 8, 79, 80, 81
- Den Helder 23
- Departement der Monden van de IJssel (des  
Bouches de l'Yssel) 4
- Departement der Monden van de Rijn 4
- Dolten, Christientje (Chrisje) 34, 79
- , familie 34
- , N.N. 35, 37, 79
- Domburg, Eleonora D. 82
- Dooreke 2
- Doorn, Hendrina van 82
- Doorn, huis Den 1
- Dordrecht (Dort) 5, 13, 30
- Dore 7
- Dorpat 81
- Dramaga 82
- Driebergen 80
- Driesen, van. Luitenant 26
- Ede 79
- Elliot, mevrouw 13
- Emmerich 2
- Elize *zie* Walewijn, Elize.
- Emsje *zie* Haersolte, Emerentia van.
- Engeland 81
- Erp 29
- Estland 81
- Europa 40, 48, 7
- Faber, heer 45
- Frankrijk (Frankeryk) 7, 24, 34, 35
- Geertruidenberg 41, 80
- Genève 35
- Genneperhuis 82
- Gent 11, 15
- Gerlach, familie 39
- , Johannes A. 79
- , Johannes H. 28, 31, 39, 45, 79
- Ginje *zie* Hart, Ginje de.
- Ginneken, het 35
- Glinka, Dmitri de 48, 81
- Goedbloed, Dirk 82
- , Sophia A. 8, 82
- Gols, Van der 8
- Goornichem 28
- Gorinchem 31
- Gratien, madame 17
- Grave 82
- Griek, Vicroria Rooseboom-De 78
- Grijp, Anna F.H. van der 79
- Groen, Maria 80
- Groskamp, H. 1, 37
- Haersolte
- , Alexander H.A.C. van (kindje) 14
- , Alexandrina H.A.C. van (kind, dochter) 18
- , Anna T.J. van 4, 79
- , Anthonia 1
- tot de Doorn, Anthony C.W. van (Willem,  
echtgenoot) 1, 4, 16
- van Staverden, Anthony F.R.E. van 1, 4, 13,  
37
- , Emerentia P.C. van (Emsje) 37
- , familie Van 1, 4, 8, 37, 38
- , Henric J.D.R. van (Henry) 41, 51
- , Hermannus A.C.W. van (kind) 7, 12, 13,  
15, 80
- , Jeannette C. van 4, 79
- , Johan W.S. van (Jan, broer, Papa) 4-9, 19,  
20, 38, 39, 41, 8, 9, 79
- , Jan J. van (Jan) 4, 6-9, 11, 12, 15, 19, 39,  
44, 79, 80

*vervolg Haersolte*

----, Jan W.R. van (Jantje, broeder, neef, cousin) 39-53, 80  
 ---- tot Haerst, Johan C. van 37  
 ----, Carel H.C. van (zoon) 2, 4, 6-8, 15, 20-22, 24, 26, 28, 29, 31, 32, 34, 39, 44, 79  
 ----, Carolina I.E.C. van 37  
 ----, Coenraad W. van (Papa) 25, 79, 80  
 ---- tot de Doorn, Coenraad W.A. van (zoon, jonge Heer, neef) 1, 14, 16, 18, 36, 37  
 ----, Coenradina A. van 37  
 ----, Coenradina W.M.J. van (Coentje, fille, mevrouw Gerlach) 4, 10, 12, 15, 17, 24, 28, 37, 39, 41, 45, 79  
 ----, Laura C. van (Laurette, Moeder, weduwe Van Haersolte) 4, 7, 19, 28, 39, 41-45, 80  
 ----, Philippa R. van 1, 37  
 ----, Rudolf H. van (Dolf) 39, 41, 43-45, 80  
 ----, Wilhelmina M. Bangeman-van (Mimi, dochter, vrouw) 1, 2, 4-8, 15, 24, 25, 30, 38, 8, 9, 80  
 ----, Willem A. van 4, 7, 12, 15, 19, 21, 23, 39, 44, 80  
 Hamburg 4, 10, 13, 20, 7, 78, 79, 81  
 Hannodiau, Godefridus 4  
 ----, Maria J. (Mama) 4, 25, 80  
 Harderwijk 1  
 Harencarspel-Wckharst, mevrouw Van 51, 52  
 Hart, Albertus de 79  
 ----, Casparus de 82  
 ----, Christina Dolten-de (Chrisje) 34, 35, 37, 79  
 ----, (mogelijk Van Laer-)-Jorritsma, Ginje de (zuster, nicht Jorritsma), 15, 25, 30, 32, 34, 35, 38, 43, 48, 79  
 ----, Hendrick C. de 82  
 ----, Herman de (neef) 28, 32, 34, 35, 37, 38, 79  
 ----, Manus de 12, 15  
 ----, mevrouw De (vrouw) 35, 38  
 ----, Wesselus de 79  
 Haverdroese, heer 51  
 Hazeldonk 82  
 Heeckeren tot Waliën, Ludolf F.H. van 37  
 Hellevoetsluis (Helvoet) 23  
 Helvetius, Johanna W. Nemegheer- 78  
 Helvoirt 80  
 Henkenshagen, huis 34, 35, 37  
 Henry zie Vessem, Henry van.  
 Hesselt van Dinter, Jacqueline H.E. 81  
 Hessen Kassel 2  
 Heusden 39, 79

Hillegersberg 41, 80  
 Hoff, heer Van 't 31  
 Holland 2, 35, 37, 40, 49, 81  
 Hoogemierde 31  
 Hoorn 7, 15, 25, 30, 34, 35, 37, 40, 43, 45, 46, 48, 80  
 Hora Siccama, Louise C.E.F. (huisvrouw, kraamvrouw 14, 18  
 Hulst, huis De 2, 4-8, 30, 32, 34-38, 7, 8, 80, 81  
 Huygens van de Hulst, Christiaan 5, 48, 7, 79  
 ----, Dorothea W. (tante Doortje) 2, 5, 8, 7, 9  
 ----, Johanna L. (moeder) 2, 78  
 ----, Catharina C. Bangeman- (vrouw, Mama) 2, 4, 5, 37, 7-9, 79  
 ----, N.N. 2  
 Huysinga, Joannes H,K, 47  
 IJssel, de (Yssel) 4  
 Inaballe. Chirurgijn 25  
 Janske (kind) 2  
 Jens, Anna A. 82  
 Johnston of Elphingston, Anna T. (Grootmama) 5, 48, 7, 79  
 Jong, Bart de 2, 15, 25, 34  
 Jorritsma, Christientje 34, 35, 79  
 ----, familie (de familie in Hoorn) 25, 37  
 ----, Jan 35, 79  
 ----, Mauns 15, 37, 79  
 ----, N.N. (zwager, neef) 25, 32, 35, 37, 38, 79  
 Kaap, De Goede Hoop 19  
 Kamps (Camps) 26, 29, 37  
 Kannemans 25  
 Capellen, Anna A. 79  
 ----, Frederik B. van der 37  
 ----, Godert A.G.P. van der 19  
 Cate, mevrouw Ten 33  
 Kees 31  
 Kems, juffrouw 35  
 Keysser, vrouw 21  
 Klerk, kolonel 30, 32  
 Kolkhof, huis De 1  
 Koninklijke Brusselse Loterij 10  
 Kopenhagen (Koppenhage, Coppenhagen) 24, 25, 30, 34, 7, 8, 81  
 Koppens, juffrouw 7  
 Laar, W. van 42  
 ----, N.N. van (vrouw) 42  
 Laer, Daniël van 37, 79  
 ----, Deesie van 37  
 ----, N.N. ten Smette-van 37  
 Lechtleitner, luitenant 28

- Leentje *zie* Miltenburg, Leentje.  
 Leiden 2, 37  
 Leuven 15, 7, 80  
 Levysohn Norman, D. 40, 45-47  
 ----, N.N. (fils) 40  
 Lissabon 48, 81  
 Lodewijk XVI, koning (Louis) 20  
 Loevestein 28  
 Loonen, Klaas van 37  
 Londen 43, 44, 7  
     Horton Road 44  
     Islington 44  
     Alswyne Lodge 4  
     Canonbury 4  
     Kingsland Road 44  
 Luik 21  
 Lyon 35  
 Lynk, Van 37  
 Maastricht (Maestricht, Maastrigt) 11, 12, 14-  
     18, 20, 23, 25-35, 37-41, 43, 45, 48, 51-53,  
     7, 9, 79, 81  
     Breedestraat 13  
     Fort Willem 20  
     Helmstraat (Rue de Quasque) 13, 20, 23,  
     26, 28, 29  
     Vrijthof 13  
 Mainz (Maijntz) 35  
 Marjan 2  
 Mazukahn, kapitein 11  
 Meerssen 80  
 Meierij van Den Bosch (myery) 37, 38, 7  
 Milse, Chris (man, papa, zwager) 15, 32, 37, 48,  
     79  
 Miltenburg, familie 31  
 ----, kapitein 31  
 ----, Leentje 31  
 ----, Naatje 31  
 Mina 2  
 Mina *zie* Walewijn, Mina.  
 Montanus, Hendrika A. 37  
 ----, N.N. 37  
 Motman, Gerrit W.C. van 82  
 ----, Willem A.M. van 82  
 Meur, Barbara de 4  
 Namen 12  
 Nederland 3, 7, 8  
 Naatje *zie* Miltenburg, Naatje.  
 Neglie, majoor. Chirurgijn 25, 30  
 Nemesek, de koorddanser 24  
 Nemigheer, Laurens M. 78  
 ----, Willemina J. Bangeman- (grootmoeder) 3,  
     78  
 New York 81  
 Niederstetter, Ludwig B. von 24, 81  
 ----, Ludwig C. 81  
 Nieuwpoort 80  
 Nijmegen 31, 35, 38, 81  
 Noord-Brabant 31, 7, 81  
 Noord-Holland 7  
 Oers, van 2  
 Oirschot 29  
 Olland 8, 12  
 Oost Indische Compagnie 2, 7, 8, 78, 79, 82  
 Oosterhout 30  
 Oost-Indië (de Oost, Indië) 3, 19, 23, 32, 34, 51,  
     7-9  
 Oost-Pruisen 81  
 Ortez, luitenant 11  
 Osthram, Lysbeth 79  
 Ötken 30, 32, 34, 35, 38, 80  
 Overijssel 16  
 Pappaërt, Hélène H.C.A. Bangeman Huygens-  
     (vrouw) 44, 49, 50, 81  
 ----, Nicolas P. 81  
 Parijs 32, 34, 35, 43, 44, 49, 7, 82  
     Rue de Sèvres 49, 50  
 Patschie, juffrouw 28  
 Penzanden, mevrouw 26  
 Perk van Lit, heer 28  
 Philippart, Sophie E.J. 80  
 Piepers, M. 8  
 Plettenburg, L. van Rappart-van 42, 80  
 Poeloe Ay 82  
 Pruisen 81  
 Pyrmondt 35  
 Rappart, Bernard L. van 31, 42  
 ----, Caroline van 42  
 ----, Frederica D. van (freule, echtgenoot, vrouw,  
     weduwe) 41, 42, 45, 51, 80  
 ----, Theodore M.G. ridder van 42, 80  
 Ravalet, adjudant De 30, 32, 35  
 ----, mevrouw De (vrouw) 30, 32  
 Redeker, M. 51  
 Rhun 82  
 Richardson, docter 44  
 Riemsdijk, Petrus W.H. van 82  
 ----, Willem, V.H. van 82  
 Rijn, de (Rhyn) 4, 35  
 Rijsenburg 80  
 Ritschie, majoor 28

- Rochertsen, G.G.  
 Roger *zie* Bangeman Huygens, Rutger.  
 Rooy (Roi, Roy) 2, 15, 34, 37, 38  
 Rome 48  
 Rooseboom, Andries 78  
 ----, Margaretha J. Bangeman- 78  
 Rotterdam 40  
 Rusland 48, 81  
 Sandberg, Albertus 78  
 ----, Rudolf 44, 79  
 Sanderus, Frederika T.C. 82  
 Sas, weduwe De 33  
 Sassen, advocaat 2, 10  
 ----, Egbert 51-53  
 ----, familie 51  
 Sautijn, Maria J. 82  
 Schiefbaan, Henry (fils) 17  
 ---- -Fenan, M. 9, 17  
 ----, heer (epoux) 17  
 Scheveningen 25  
 Schrassert, Johan 78  
 ----, Reinier O. 2, 78  
 ---- -Van der Voort, Cornelia C. 33  
 Schimmelpenninck van der Oye, Amelie 81  
 ----, Rutger J. 2  
 Semarang 51, 79  
 Sint-Oedenrode 36, 7, 79, 80  
 Sluis 78  
 Smit, mevrouw 6  
 Sobelo, Pieter A. 78  
 Sodenkamp, mevrouw 51  
 Son 79, 80  
 Stammens, Catharina E. Bangeman- 7, 78  
 Stokkum, heer Van 41  
 Swem, heer 2  
 Swijssers, De 2  
 Taets van Amerongen, Catharina J.J. 1  
 Taplahen 81  
 Termaat.van Haersolte, Theodora W. 51  
 Thaft, heer Van 13  
 Tilburg 24, 31, 35  
 Tichler, heer 26  
 Timmermans, J.L. 78  
 Thielen, heer van 25, 27, 35  
 ----, mevrouw van 25, 35  
 Utrecht 2, 80  
 Valkenswaard 43  
 Vallô 81  
 Varel 4  
 Veghel 26, 80  
 Velden, Hendrik P. van der 34-38, 80  
 ----, Henriette M.J.C. van der (kind, dochtertje) 37, 38, 80  
 ----, mevrouw Van der (vrouw) 34  
 Velp 80  
 Verenigde Staten van Amerika 32, 34, 81  
 Verkouteren, F.F. 41  
 Versailles 81  
 Vessem, Adriaan van 80  
 ----, Anna C.M.W. van (Annette) 15, 25, 32, 34, 37, 80  
 ----, Constantijn C.L. van 15, 25, 32, 34, 37, 48, 80  
 ----, familie Van 32, 35, 37, 43  
 ----, Henricus van 7, 25, 34, 80  
 ----, Henricus A.L. van (Henry, neef) 25, 32, 34, 40, 43, 48, 80  
 ----, Maria W. van 15, 80  
 Vlierden 82  
 Voort, Cornelia C. Schrassert-van der (Keetie) 2, 78  
 ----, Jan W. van der 78  
 ----, Johan A. van der 78  
 Vos van Steenwijk, De 37  
 ----, Geertruid A. de 37  
 Vree, kapitein De 28  
 Vrijthof, Constance W. (vrouw) 13, 30, 32, 81  
 ----, familie 30  
 ----, heer 30  
 ----, Johannes B. 81  
 ----, (zoon) 30  
 Walewijn, Abraham 79  
 ----, Elize 26, 28, 31, 79  
 ---- van Woelvliet (oom), E.W.G. 26, 28, 31, 79  
 ----, Jan (broeder, echtgenoot, man, papa, kapitein) 19, 21, 24-31, 33-35, 37, 41, 79  
 ----, Mina (Mie) 26, 31, 42, 79  
 Warschau 24, 8, 81  
 Waterloo 8  
 Waterstat 17  
 Weesp 34  
 Westenberg, Gerharda J. 78  
 Wiesbaden (Wisbaden) 30, 81  
 Wildeman, generaal 25  
 Willem I, koning (de koning, vorst, majesteit) 10, 15, 20, 24  
 Willem III (Zijne Majesteit) 48  
 Wilkens, voerman 26

Wim *zie* Bangeman, Petronella W.  
 Winkelman, heer 37  
 Winstraas, heer 13  
 Wijn, Anna C. de 39, 45, 47, 7  
 Woerden 78  
 Woolhouse, Esq. W.S.B. 44  
 Woudrichem 28  
 Zevenhoven 79  
 Zuid-Holland 7  
 Zurich, familie 17  
 ----, kapitein 17  
 Zutphen 37, 79  
 Zwaluwenburg, huis 79  
 Zwitserland (Suisse) 35, 49  
 Zwolle (Swoll) 1, 4, 14, 16, 18, 36, 37

Eerder is in deze serie verschenen:

- |    |                                                                                                                              |                      |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1  | <b>DIERBARE LAURA</b> Brieven van Rudolf Sandberg 1823 – 1830                                                                | 14.-                 |
| 2  | <b>HOOGH WEL GEBOREN HEER EN NEEF</b> Brieven van de patriot Adolf Warner van Pallandt tot Zuthem 1782 – 1787                | Digitale uitgave 5.- |
| 3  | <b>NAAR PARIJS</b> Een reisverslag van enige Zwolse heren naar de Franse hoofdstad in 1777                                   | 7. <sup>50</sup>     |
| 4  | <b>LIEVE NAATJE</b> Brieven van Elsje Feith aan Naatje Siertsema, en andere familieleden                                     | 8. <sup>50</sup>     |
| 5  | <b>EENE REYSE NA VLAANDEREN EN BRABAND</b> Een reisverslag van Lambertus Nilant uit 1768                                     | 8. <sup>50</sup>     |
| 6  | <b>AEN ALLE VRINDEN MET RESPECT</b> Correspondentie van familie Nilant 1698 - 1762                                           | 9.-                  |
| 7  | <b>VAN FOLIO TOT DUODECIMO</b> Negen particuliere Zwolse bibliotheken                                                        | 10.-                 |
| 8  | <b>VERLOREN HUISELIJK GELUK</b> Gedichten en overpeinzingen 1795 - 1817                                                      | 7. <sup>50</sup>     |
| 9  | <b>BANKROET</b> De ondergang van Johan Willem Simon baron van Haersolte 1810                                                 | 17. <sup>50</sup>    |
| 10 | <b>GELIEVE HET DAER HEEN TE DIRIGEREN...</b><br>De brieven van Willem V aan Arend Sloet tot Tweenijenhuisen 1771 - 1785      | 9.-                  |
| 11 | <b>ALLER TREFFENDST EN STOUT</b> De huwelijksreis van J.C. baron van Haersolte naar Duitsland, Zwitserland en Italië in 1837 | 6.-                  |
| 12 | <b>BROEDER IN APOLLO</b> Brieven en alba amicorum van Zwolse dichters 1800 - 1840                                            | 12.-                 |
| 13 | <b>EEN GROTE TOUR</b> Hendrick Jordens<br>in Engeland, Frankrijk, Zwitserland en Duitsland 1684 - 1685                       | 10.-                 |
| 14 | <b>LEVENSBERICHT</b> De autobiografie van J.F. Serrurier 1771 - 1844                                                         | 11.-                 |
| 15 | <b>EEN HELE COURANT</b> De correspondentie van de familie Bangeman 1804 - 1881                                               | Digitale uitgave 5.- |

---

O V E R I J S S E L S E      H A N D S C H R I F T E N

Te bestellen bij Streng, Woesterweg 5, 8162 RW EPE  
T 0578 614388   M jcstreng@planet.nl   W strenghansenpublicaties